Hikmet Kıvılcımlı

Tarih-Devrim-Sosyalizm Işığında İlkel Sosyalizmden Kapitalizme Son Geçiş: **Japonya**

DERLENİŞ
YAYINLARI

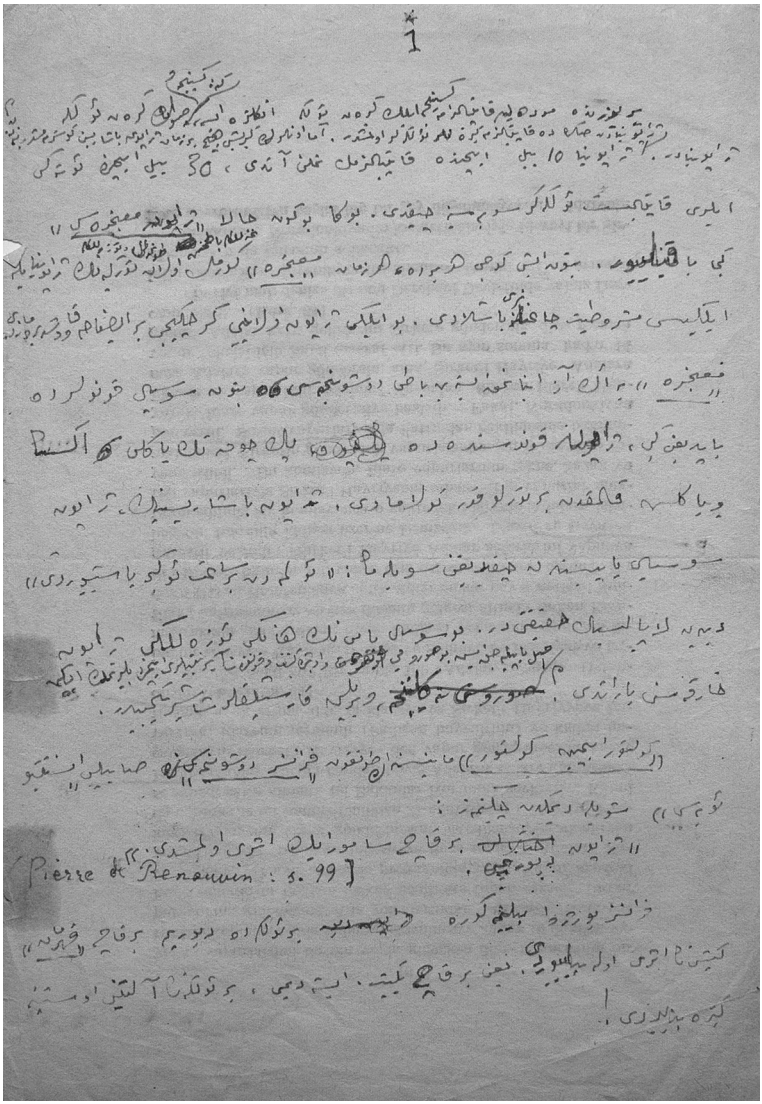

Hikmet Kıvılcımlı'nın el yazısıyla
"İlkel Sosyalizmden Kapitalizme Son Geçiş: Japonya"
eserinin birinci sayfası.

Hikmet Kıvılcımlı

Tarih-Devrim-Sosyalizm Işığında İlkel Sosyalizmden Kapitalizme Son Geçiş: **Japonya**

Birinci Baskı
Haziran 2021

DERLENİŞ YAYINLARI: 114

Birinci Baskı: Derleniş Yayınları, Haziran 2021

Yayında emeği geçenler:

Mustafa Şahbaz, M. Gürdal Çıngı, Sait Kıran, Sema Olkun Kopal, İlhami Erdem

Kapak Düzeni: İlhami Erdem

DERLENİŞ YAYINLARI:
Aksaray Mah. İnkılâp Cad. Oto Han No: 43/514
Aksaray, Fatih/İSTANBUL

İnternet Adresi: www.derlenisyayinlari.org
e-posta: derlenisyayinlari@derlenisyayinlari.org

facebook.com/derlenisyayinlari
twitter.com/derlenisyayin

Derleniş Yayınları Sertifika No: 43320
ISBN 978-605-7661-10-4

Baskı: Deren Matbaacılık Ambalaj Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi
Beylikdüzü OSB Mah. Orkide Cad. 9 Z Merkez Köyü
Merkez Bucağı/ Beylikdüzü/ İstanbul
Tel: (0212) 875 48 86
www.kayhanmatbaa.com
Matbaa Sertifika No: 47881

Tarih-Devrim-Sosyalizm Işığında İlkel Sosyalizmden Kapitalizme Son Geçiş: **Japonya**

Hikmet Kıvılcımlı

Birinci Baskı
Haziran 2021

İçindekiler

• Sunuş 11
• Giriş 17
• Hiçbir Sosyal Devrim Birkaç Kahramanın Eseri Olamaz 19
• Japon Tarihöncesi Anlaşılmadıkça "Japon Mucizesi" Anlaşılamaz 21
• Kapitalizmöncesi Japon Tarihi Bütünüyle "Derebeylik"ler Tarihi midir? 23
• Bugünkü Japonya'yı Anlamanın Anahtarı 24
• Japonya Toplumu, Irkların Karışımından Oluşmuştur 26
• "Japon Mitolojisi" Neyi Anlatır? 30
• Japonya'nın Medeniyetle (Sınıflı Toplumla) Tanışması ve Sonuçları 33
• İlkel Japon Toplumu (Aşağı Barbarlık) 36
• Japon Sosyal Hareketi (Arkaik Çağ) 38
• Medeniyetle Temas (Kore ve Çin) 41
• Kore'den Kovuluş 46
• Tennō ve Tarihöncesi 49
• Japonya'da Medeniyetle Temastan Sonra Sınıflı Topluma Geçiş 1200 Yıldan Uzun Sürmüştür 50
• Batılılaşma (Kapitalizme Geçiş) Konusunda Türkiye-Japonya Karşılaştırması 51
• Japon Prekapitalist Çağı Klasik Tarihten Değil, Japon Edebiyat Tarihinden Öğrenilebilir 53

• Arkaik Japon Toplumunda Şinto-Tennō 55
• Japonya'da Sümerlerden Gelen Tarihöncesi Toplum İlişkilerinin Kalıntıları 56
• Japon Prekapitalist Yaşantısı Antik Yunan Kentleşmelerine Benzemez 58
• Japonya'da, Çin Medeniyeti'nin "Rönesansı" 60
• Nara Çağı (710-784) 62
• Japonya'da Budizm Üst Tabaka Dışında Ciddiye Alınmamıştır 62
• Medeniyetin Dili (Çince), Japonya'da Resmi Dil Olur 66
• Nara Çağı, Batılı Anlamda Japonya'nın İlk Kentleşme Çağı Olamamıştır 68
• Nara Çağı'ndan Sonra Gelen Çağlar ve Medeniyete Geçiş 70
• Heian Çağı (794-1185) 73
• Yukarı Barbarlığa Geçişin Bütün Tekniği Heian Çağı'nda Japonya'ya Girmiştir 74
• Kamakura Çağı (1185-1332) 77
• Japon Derebeyleşmesinde Rol Oynayan Güç, Çin Parası Oldu 78
• Taika Reformu 79
• Şoen Sistemi Toprak Sahipliğine Doğru Soysuzlaştı 82
• Tenno-Şogun Zıtlığının Aynısı Edebiyatta da Görülür 83
• Japon Barbarlığının Medeniyetle Temasının Sonuçları 85
• Kamakura Çağı Babahanlık'ın Egemenlik Çağı Oldu 87
• Şogun-Tennō Çekişmelerinin Kan Örgütü İçindeki Yansımaları 88
• Namboku Çağı (1332-1392) 91
• Japon Toplum Toprakları, Derebeyleşmeye Uğruyor 92
• Namboku Çağı'nda Henüz Devlet Yoktur 93
• Muromaçi Çağı (1392-1603) 95
• Şoen Sistemi, Bir Çeşit Japon Dirlik Düzenidir 97
• Japon Barbarlığı'nın İlkel Sosyalist Toplum Yapısı Kökünden Sökülüp Atılamamıştır 101

• Tokugava Çağı (1603-1868) 105
• Çökkün Medeniyet, Hasta Toplumsal Yapısını Bütünüyle Bulaştıramadığı İçin Japon Halkı Barbar Kalmıştır 108
• Para ve Devlet, Yerli Kurumlar Olarak Ancak Tokugava Çağı'nda Ortaya Çıkabilmiştir 114
• Tokugava'ların Sahneyi Tutmalarında Batı Kapitalizminin Oynadığı Rol 115
• Tokugava Çağı Japonya'nın Kapitalizme Hazırlanış Çağı Oldu 117
• Japonya'nın Batı Kapitalizmiyle Teması ve Sonuçları 120
• Japon Doğal Ekonomisi Bezirgân Ekonomiye Düşmandı 121
• Japonya'da Kapitalizme Geçişin Yıldırım Çabukluğuyla Oluşu Geçmiş Çağlardan Gelen Kandaşlığa Dayanır 123
• Tokugava Çağı'nda Batı Kapitalizmine Kapıları Kapatan Japonya Üretici Güçlerini Artırdı 126
• Yedo Çağı'nda Japon Dokuma Sanayisi İlerledi 127
• Bezirgânlaşma 128
• Sosyal Politika ve Sosyal Sınıflaşma 132
• Kaynakça 135
• Dizin 137

Sunuş

Hikmet Kıvılcımlı, bugünkü Türkiye'yi anlamak için araştırmalara başladığında, Türkiye'nin içinden çıkageldiği, daha doğrusu bir türlü çıkamadığı, Osmanlı'yı anlamak gerektiğini görür. Osmanlı'yı incelediğinde de onun Bizans ve İslam Medeniyetlerinin bir Rönesansı olduğunu saptar. Bizans ve İslam Medeniyetlerini anlamak isteyince de tüm Antik Çağı (kendisi, buna halkımızın diliyle, Antika Çağ der) incelemek gereğini duyar. Bu derinlemesine incelemenin sonucunda Antika Tarihin İşleyiş Kanunlarını bulur.

Marks'ın; **"Devrimler Tarihin lokomotifidir"**, sözünün ne kadar doğru olduğunun bir ispatı olarak (Tarihin sürekli tekerrür ettiği izlemini veren) Antika Tarihte de devrimlerin lokomotif görevi gördüğünü ispatlar. Fakat bu devrimler, Modern Çağın **Sosyal Devrimler**inden bambaşka bir nitelik taşır. Yani bir sınıfın egemenliğinin yıkılıp başka bir sınıfın egemenliğinin kurulması demek olan Sosyal Devrimlerde, bir Medeniyetin yıkılması gerçekleşmez; yalnızca bir sınıfın egemenliğinin yıkılması hatta Tarih sahnesinden o sınıfın silinmesi gerçekleşir. Ve toplum daha ileri bir toplumsal yapıya (Feodalizmden Kapitalizme, Kapitalizmden Sosyalizme) sıçrama yapar. Oysa Antika Tarihteki devrimler ya bir Medeniyetin yıkılması ve yeni bir Medeniyetin doğmasıyla ya da yıkılan Medeniyetin Rönesansıyla sonuçlanır.

Hikmet Kıvılcımlı bu Devrimleri, Sosyal Devrimlerden ayır-

mak için, **"Tarihsel Devrim"**ler olarak adlandırır.

Bu geniş araştırmasının ve orijinal Tarih Keşfinin özeti diyebileceğimiz halini **"Tarih-Devrim-Sosyalizm"** adıyla 1965 yılında kitap olarak yayımlar.

Hikmet Kıvılcımlı'nın Tarih Tezi, Barbarlığın (Sınıfsız Toplumun), bu Tarihsel Devrimlerde, daha da doğrusu insanlığın gelişim sürecinde, nasıl bir rol oynadığını ve insanlığın, sınıflı toplum bataklığında çürüyüp tümden yok olmasını nasıl engellediğini gözler önüne serer.

Barbarlığın Tarihte oynadığı bu olumlu rol, Antika Tarihle sınırlı değildir. Kapitalizmin (bir başka deyişle Sosyal Devrimin) ilk olarak İngiltere'de doğmasında da Barbarlığın (İlkel Sosyalist Toplumun) nasıl olumlu bir rol oynadığını; **"Tarih-Devrim-Sosyalizm Işığında İlkel Sosyalizmden Kapitalizme İlk Geçiş: İngiltere"**, eseriyle ortaya koyar. Bu eserini de yine 1965 yılında yayımlar.

Bu serinin tamamlayıcısı olarak da; **"Tarih-Devrim-Sosyalizm Işığında İlkel Sosyalizmden Kapitalizme Son Geçiş: Japonya"** eserini kaleme alır. Fakat bu eserini yayımlamak bir yana, eski yazıdan yeni yazıya geçirmek için bile zaman bulamaz.

Hikmet Kıvılcımlı'nın eski yazıyla kaleme aldığı ve gözden geçirme fırsatı bulamadığı metin, Hollanda'nın başkenti Amsterdam'daki **Uluslararası Sosyal Tarih Enstitüsü (Internationaal-Instituut voor Sociale Geschiedenis-IISG)**'deki **"Hikmet Kıvılcımlı Arşivi"**nde bulunmaktadır.

Bilindiği gibi Arşiv'deki Hikmet Kıvılcımlı'ya ait eserlerin ve materyallerin tamamı **Halkın Kurtuluş Partisi-Derleniş Yayınları** tarafından taranarak dijital ortama aktarılmıştır.

Hikmet Kıvılcımlı'nın elinizdeki bu eseri, sözü edilen Arşiv'deki eski yazı elyazması dijital metnin kitap haline getirilmiş halidir.

***

Bizden önce Hikmet Kıvılcımlı'nın bu eseri üç yayınevi tarafından yayımlanmıştır. Bu basımlardan biri (eski yazının, hele de el yazısı biçiminin, getirdiği güçlükler nedeniyle) masum sayılabilecek, ama kabul edilemeyecek sayıda yanlışı içermektedir. Diğer bir basımında ise eser, Hikmet Kıvılcımlı'nın Türkçesini yetersiz bulma ve bunu düzeltmeye yeltenme densizliğini gösterenlerin elinde, aslından çok uzaklara düşürülmüştür. Diğer bir basımı ise, bu hataların yanı sıra, bazı kişisel nedenler (kendi saçma tezlerini kitaba serpiştirmek gibi fırsatçılıklar) yüzünden yapılan bozmalar, eklemeler, çıkarmalar içermektedir. Bu basım, asıl metnin kendi saçma tezleri için bir dolgu maddesi gibi kullanılması yüzünden, Hikmet Kıvılcımlı'nın eserini tanınmaz hale getirmiştir.

Bu üç basımı da yok saymak Hikmet Kıvılcımlı'nın emeğine saygının gereğidir.

Bu nedenlerden dolayı biz, eserin Yayınevimiz tarafından yapılan bu basımını **"Birinci Baskı"** saymayı uygun bulduk.

***

Bu basımda, el yazısı eski yazı metni okumaktan doğan güçlükler elden geldiğince aşılmış, daha düzgün bir okuma yapılmaya çalışılmış ve bu görev (çok yoğun ve aylar süren çalışmalarla ve metin tekrar tekrar okunarak) büyük oranda başarılmıştır.

Önemli bir olanağın kullanılması da hataların asgariye indirilmesinde çok yararlı olmuştur. O olanak da şudur: Kitapta bir hayli yer tutan alıntıların orijinal kaynaklarına gidilerek eski yazı okumalarımız test edilmiştir. Bunu sağlamak için (basımın gecikmesi de göze alınarak) Hikmet Kıvılcımlı'nın kaynak olarak kullandığı kitaplar temin edilmeye çalışılmıştır. Bu kaynakların ikisi hariç tamamının orijinalleri ya Basılı Kitap olarak ya da E-Kitap olarak temin edilmiştir. Yalnızca iki kitabın Fransızca olan orijinalleri bulunamadığı için yerine İngilizcelerinden yararlanılmıştır. Böylece el yazısının yarattığı okuma güçlükleri, bu bölümler bakımından aşılmış; metnin hatalardan daha da arınması sağlanmıştır.

Bu kaynaklardan **"Historia Mundi"** (Dünya Tarihi) adlı 10 ciltlik Almanca kaynağın Hikmet Kıvılcımlı tarafından kullanılan ve Japonya'yı anlatan 8'inci Cildi ile **Maxime Petit**'nin 3 ciltten oluşan "**Histoire Generale des Peuples de L'Antiquite à Nos Jours"** (İlkçağ'dan Günümüze Halkların Genel Tarihi) adlı eseri, yurtdışından satın alınmıştır. **Kuni Matsuo**'nun **"Histoire de la Littérature Japonaise des Temps Archaiques à 1935"** (Arkaik Zamanlardan 1935'e Japon Edebiyatı Tarihi) adlı eseri ise pandemi koşullarından dolayı kapalı olmasına rağmen, çalışanların özverisiyle Koç Üniversitesi ile Bilkent Üniversitesi Kütüphanesinden temin edilmiştir.

Diğer eserler ise PDF olarak internetten temin edilmiştir.

***

Hikmet Kıvılcımlı'nın bu eserinde fazla başlık kullanmadığı görülmektedir. Biz kitabın daha kolay okunması ve konuların daha akılda kalıcı olarak algılanması için başlıklar koymayı uygun bulduk. Hikmet Kıvılcımlı'nın koyduğu başlıkların ayırt edilebilmesi için O'na ait olan başlıkları **bold (kalın)**, bize ait başlıkları ise *italik (yatık)* karakterde verdik.

Alıntılarda parantez içinde yazılan açıklamalar Hikmet Kıvılcımlı'ya aittir. Alıntılardaki ve metnin içindeki köşeli parantez içerikleri ise bize aittir.

Haziran 2021

Mustafa Şahbaz

Tarih-Devrim-Sosyalizm Işığında
İlkel Sosyalizmden Kapitalizme Son Geçiş:
Japonya

Giriş

Yeryüzünde **Modern Kapitalizme** kesince **ilk giren** ülke **İngiltere** ise, gene kesince **son giren** ülke de **Japonya**'dır.

Japonya'dan sonra da kapitalizme giren ülkeler olmuştur. Ama onların girişi, hiçbir zaman Japon başarısını gösterememiştir.

Neden?

Japonya 10 yıl içinde kapitalizmin temelini attı; 30 yıl içinde öteki ileri kapitalist ülkeler seviyesine çıktı. Buna, bugün hâlâ **"Japon Mucizesi"** gibi bakılıyor. Bütün işi gücü, her yerde, her zaman **"mucize"** görmek olan Türkiye'nin, Japonya ile ilgisi Meşrutiyet Çağı'nda başladı. Bu ilgi, Japon olayını gerçekçi bir açıklamaya kavuşturamazdı.

"Mucize"ye en az inanmak isteyen Batı düşüncesi de, bütün sosyal konularda yaptığı gibi, Japonya konusunda da, pek çok tek yanlı, eksik ve yanlış kalmaktan bir türlü kurtulamadı. Japon başarısının, Japon sosyal yapısından çıktığını söylemek; **"ölmeden bir saat önce yaşıyordu"**, diyen, La Palis'in hakikatidir.

Bu sosyal yapının hangi özelliği, Japon harikasını yarattı?

Asıl yapılacak iş, bu soruyu objektif ve konkret [somut] ayrıntıları içinde belirtmek iken verilen karşılıklar şaşırtıcıdır.

"Kültür için kültür" mânisine en tutkun **"Fransız Düşüncesi"**nin sayılı **"enstitü üyesi"** şöyle demekten çekinmez:

"Japon Devrimi, birkaç Samuray'ın eseri olmuştu."[1]

Fransız Burjuva Bilimine göre, bir ülkede devrim, birkaç **kahraman** kişinin eseri olabiliyordu. Yani birkaç yiğit istedi mi, bir ülkenin altını üstüne getirebilirdi!

"Sosyal ve ekonomik" faktörlerin başı üzerine en çok yemin eden Alman Düşüncesi ise, Fransızlarınkinden aşağı kalmadı. Okura ürküntü verecek kadar heybetli ve kalabalık Alman bilginler ekibi şöyle demekten çekinmedi:

> **"Japon Devrimi böyle başladı. Halktan değil, küçük bir gruptan yola çıktı. Bunda Satsumo ve Châsû Daimyoları büyük rol oynadılar."**[2]

Japon Bilimi, bir memleket tarihinde ne toplum bütününü, ne bir sosyal sınıfı rol oynar görüyordu: **"Küçük bir grup"** her şeyi yapmıştı. Hatta o grupçuğun içinde bile Alman Bismark'ını andıran iki buçuk Daimyo (Kodaman Toprak Beyi) kişi, her işi becerivermişti!

Sayın Batılı yazarların yaptıkları açıklama, en çok şu paradoks yönünden şaşırtıcı oluyor: Bütün dünyada, herkesin bildiği gibi,

---

[1] Pierre Renouvin, Introduction à l'Histoire des Relations Internationales (Uluslararası İlişkiler Tarihine Giriş), Colin: Paris 1964, s. 99.

[2] Historia Mundi, cilt 10, s. 364.

Historia Mundi (Dünya Tarihi): Hikmet Kıvılcımlı'nın kaynak olarak kullandığı Almanca bu eser; "Franke Verlag Bern Und München" yayınevi tarafından 1959'da yayımlanmıştır ve 10 Ciltten oluşmaktadır.

Bu eserin 8'inci Cildinin başlığı: "Die überseeische Welt und Ihre Erschliessung"dur. Türkçesiyle: "Denizaşırı Dünya ve Gelişimi"dir. Bu cildin 183-219'uncu sayfaları; "Japahische Geschichte Bis 1868" (1868'e Kadar Japon Tarihi)'ne ayrılmıştır. Bu bölüm, iki Japon Tarihçi (Saburo İenaga ve Tasaburō İtō) tarafından kaleme alınmış iki makaleden oluşmaktadır. Saburo İenaga'nın makalesinin adı; "Von den Anfängen bis zur Mittel Feudalzeit" (Başlangıçtan Orta Feodalizme Kadar); Tasaburō İtō'nun makalesinin adı ise; "Aufstieg und Verfall des Spätfeudalismus" (Geç Feodalizmin Yükselişi ve Çöküşü)'dür.

Historia Mundi'nin 10'ncu cildinden yapılan bu tek alıntıdan sonraki tüm aktarmalar, 8'inci ciltte yer alan bu iki makaleden alınmıştır. (y.n.)

Kapitalizm, rejim olarak **Derebeyleri** iktidardan devirerek doğmuştur. Japonya'da bunun taban tabana zıddı bir olayla karşılaşıyoruz; iki büyük derebeyi, modern kapitalist sınıfı iktidara çıkarıyor!

Resmi Batı Bilimi bunu yaptıktan sonra, Türkiye gibi geri bir ülkede kültür yüzeyine iteledikleri **"düşünücü"**lerimizin varmayacakları acayip sonuç kalır mı?

Ancak yerli-yabancı bütün **"Tarihi kahramanlara yaptıranların"** önüne, Türkiye'nin yakın tarihi dağ gibi dikiliyor:

Hiçbir Sosyal Devrim Birkaç Kahramanın Eseri Olamaz

Türkiye'de, Japon **Mikado**'sunun yerini tutan **Halife-Padişah** vardı. Padişah-Halife **Genç Osman** da, **Selim III** de, en ufak bir sosyal ve politik değişikliğe kalkıştıkları gün öldürüldüler. Japonya'da savaşçılara **"Samuray"** veya **"Bushi"** deniyordu. Türkiye'de savaşçılar **"Yeniçeri"** adını aldılar. Genç Osman'ı da, Selim III'ü de ilerici bir adım attıkları için öldürebilenler Yeniçeriler oldu. İstersek, Japon **Daimyo**larının benzeri olan büyük paşalarımızı, Türkiye **Yenileşme Tarihinde** bulabiliriz. Selim III'ü kurtarmaya koşan **Alemdar Mustafa Paşa**, pekâlâ bir çeşit Daimyoluk olan taşra eşrafından **"Rusçuk Ayanı"** idi. Yeniçeriler, onu da sarayının baruthanesiyle birlikte havaya uçurdular.

Tanzimat Çağı'nın büyük lideri **Mithat Paşa**, pek o kadar Daimyo'ya benzetilemez mi?

O da kendi eliyle hazırladığı anayasanın bir maddesi gereğince, bir sabah bir ecnebi vapuruna bindirilerek İtalya'nın **Birindisi Limanı**'nın rıhtımına bırakılıverdi. Türkiye'de kapitalizmi kurmak şöyle dursun, Mithat Paşa kellesini kurtaramadı. Sonunda **Taif**'de boğuldu. O trajedinin acı dersini almaları gereken **Enver-Talat-Cemal Paşalar**, Türkiye'de **Hürriyeti** ilan ettiler: Modern kapitalizmi geliştiremediler. **Mustafa Kemal Paşa**, **Cumhuriyet**'i ilan etti: İleri bir kapitalizmi kurup, Türkiye'yi geri ülke olmaktan kurtaramadı.

Neden?

Şu Türkiye örneği pek güzel ispat ediyor ki, öyle iki derebeyin **"büyük rol"** oynayıp yahut birkaç savaşçı'nın (Samuray'ın) **"eser"** vermeye kalkışması, bir memleketin en ileri kapitalizme kavuşmasına yetemez. Japon **"Harika"**sının yahut **"Mucize"**sinin anahtarı, **bütünüyle** Japon Toplumu'nun **Sosyal** (**Tarih** ve **İnsan**) **Üretici Güçleri**nde gizlidir. Gerçek **Sosyal Devrim**, birkaç kişinin veya bir zümrenin eseri olmak şöyle dursun, en belli başlı bir büyük sosyal sınıfın bile, toptan ve bilinçli davransa dahi, **tek başına** kalırsa başarabileceği bir iş değildir. Sosyal Devrim, bir toplumdaki bütün sosyal sınıfların hep birden içine girdikleri dönemcil krizle doğar. Bu basit ve en az yüzyıldan beri açıklanmış gerçek, **bütün çok yanlılığıyla** ele alınmadıkça, **"Japon Mucizesi"** üzerine yapılacak parçalı iddialar, birbirini tutmaz yakıştırmalar olur.

Japon gelişimini **"mucize"** sayanların ve olmayacak nedenlere bağlayanların yanıldıkları başlıca noktalar, şu büyük **görünüşe aldanma**larda toplanabilir:

1) Ekonomice Determinizm yok (Sözde ilkel sermaye birikişi): Batı'da kapitalizm için yüzyıllarca sürelik bir **"sermaye birikişi"** yapan önkapitalizm gelişmesi olmuş, o birikişten sonra ansızın gelen sosyal devrimlerle kapitalizm doğmuştur. Japonya'da öyle bir birikiş olmaksızın, gökten yıldırım düşercesine, birdenbire kapitalizm başlamıştır.

2) Sosyalce Determinizm yok (Kapitalist sınıfın bulunuşu): Batı'da kapitalizm için yüzyıllarca sürelik oluşum savaşını güderek güneşin altındaki yerini yapmış bir kapitalist sınıfı güçlenmiş ve bu sınıf, Batı Derebeyliğinin müstebit [zorba] yönetimlerini iskambilden şatolar gibi birer birer yıkarak siyasi iktidarı ele geçirmiştir. Japonya'da öyle bir kapitalist sınıfı doğmadan, **"akıllı"** birkaç ulu **derebeyi**nin yurtseverliği ile 3-5 savaşçının dâhice, kurnaz beceri ve davranışları sayesinde kapitalizm kurulmuştur.

3) Tarihsel Determinizm yok: Modern dünyada bütün geri kalmış ülkeler, önce **sömürge** ve **yarısömürge** durumuna girdiler, ondan sonra, Dünya İşçi Sınıfının Modern Sosyalist Devrimlerinden yararlanarak, kendi **Milli Kurtuluşlarını** gerçekleştirmek zorunda kaldılar. Bütünüyle Amerika devletleri (Birleşik Amerika Devletleri de içinde olmak üzere), bütünüyle Afrika ve bütünüyle Asya ülkeleri, hep ilkin **sömürge** yahut **yarısömürge** oluş prosesini geçirmek zorunda kaldılar. Japonya, **sömürgeleşmeksizin**, doğrudan doğruya bir **bağımsız kapitalizm** düzeni kurabildi. En yakın Çin, Hind, Çinhindi hatta Kore vb. ülkeler, kapitalizmle temas eder etmez sömürgeleştiler. Japonya kapitalizme geçti.

4) Rejim Determinizmi yok: Bugün geri ülkeler, **sömürge** ve **yarısömürge** kurtuluşlarını başarırlarken, Dünya İşçi Sınıfının **Sosyalist** davranışlarından yararlandılar. Milli kurtuluşlarını başarmalarında, sosyalizme girmek bir zorunluluk gibi öne sürülüyor. Diyelim ki, Birleşik Amerika örneği çok eskidir. İşte Japon örneği ortada: Hiç de Sosyalizm Konağına yan bakmadan, hem Milli Kurtuluşunu, hem Kapitalizmini yaratıverdi. Öyle geri ülkeler için sosyalizmin kaçınılmazlığı diye bir düzen prensibi ile oyalanmadı. Kalkınmasını kapitalistçe yapıp her millete parmak ısırttı.

Japon Tarihöncesi Anlaşılmadıkça "Japon Mucizesi" Anlaşılamaz

Bu ve benzeri **"görüş"**leri daha çok sıralayıp uzatmayalım. Bütün bu [görüşlerin] **kaotik** yapıları, her şeyden önce **Japon Tarihi**'nin derinliklerinde rol oynayan **geniş yığın**lardan gelme **İnsan** ve **Tarih Üretici Güçlerini** oldukları gibi kavrayamamaktan ileri gelir. Bu da en başta Japon Tarihi'ni ele alırken göze batarca beliren **olayları**, sanki hiç ele almaya değmez şeylermiş gibi yan yana dizerek, ötede kendi kuru mantığımızla bir sürü tarihsel **inşaat** yapmaya kalkışmamızdan kaynak alır.

Bu tespitten bakacak olursak; Japonya'da daha önce "sözde

sermaye birikişi" olmuştur. Az çok bir Kapitalist Sınıfı doğmuştur. Kısa da olsa bir süre serpilmiştir. Ancak rejim konusunda sosyalizm, tıpkı İngiltere'deki gibi **ilkel** biçimi ve kalıntılarıyla mancınık rolünü oynamıştır.

Toplumun ancak kabuğu demek olan **politika**dan daha derinlere inmemiş Klasik Tarihleri bir duman perdesi kaplamıştır. O perde, Uçdoğu ülkesi Japonya'yı büsbütün karanlığa boğmuştur. Japonya'da 18'inci Yüzyıl'ın sonlarında görülen olaylar, İlkel Japon Toplumu'ndan Modern Kapitalizme geçiş kavranılmak istenirse; önce Japon Tarihöncesi, **Morgan**'ın bölümleyişine göre geçirdiği konaklarda incelenmelidir. Japon Tarihi'ne dokunan bütün Tarihçiler, Japon Tarihöncesiyle Modern Japon Kapitalizmi arasındaki bağlantılara pek basmakalıp yorumlar yakıştırıyorlar. Bu yorumların biçimsizleştirmelerine yol açan birinci çıkmaz; **"Medeniyet"** sözcüğüyle **"Kültür"** gerçekliğini birbirine karıştıran terim senlibenliliğinden gelir. Medeniyet Tarihinde; bir **İlkçağ**, bir **Ortaçağ**, bir de **Modern Çağ** tanınıyor. Bu çağlar arasına Medeniyetlerle Barbarlığın ilişkisi konulmadıkça:

a- Her üç çağ arasındaki **organik** bağlar koparılıyor.

b- **"Ortaçağ"** denen duruma bir **"Feodalizm"** adını vermekle her şey açıklanmış sayılıyor.

Gerçekte her Ortaçağ, bir Antika Medeniyet biçiminin yıkılması üzerine doğar. Eğer bir ülkede daha önce **"Medeniyet"** sözünün tam karşılığı olan **"Sosyal Sınıflı Toplum"** doğmamışsa, orada Medeniyetin yıkılması bulunmayacağı gibi, yıkımın ardından gelen "**Ortaçağ"** da, klasik anlamıyla bir Ortaçağ olamaz. Ona rağmen pek ciddi Sosyal Tarih denemeleri, Japon Tarihi'ni birbirlerine bakarak ele alınca; orada tarih sırasıyla zincirleme giden akışı, önce paramparça ediyorlar; olaylar arasındaki bütün organik bağları koparark Japon Tarihi'ni, ipliği kopmuş tespih taneleri gibi darmadağın ediyorlar. O yüzden Japon Tarihi sıra halinde **"yanlışlıklar komedyası"** gibi art arda gelmiş, niçin öyle olduğu anlaşılmaz bir sürü çeşitli **"Derebeylikler"** koleksiyonu biçimine sokuluyor.

Kapitalizmöncesi Japon Tarihi Bütünüyle "Derebeylik"ler Tarihi midir?

Historia Mundi'nin bilginleri, bu çeşit anlayışın şaheserini verirler. Onlara göre Japon Tarihi, bitmez tükenmez 3 türlü derebeyliğin birbirine kenetlenmiş karışık iplik yumağıdır. Japon Tarihi'nde, zulüm aracı değişse bile kendisi pek az değişen bir savaşçılar tabakası (Kriegerstand) vardır. Buna **Buşi** adı verilir.

> Fransızların **Samuray** dedikleri bu: **"Toprağın savaşçı tabakası (Buşiler), Japon Derebeyliğinin üzerine dayandığı temeldi. Derebeylik gelişiminde üç tabaka ayırt edilebilirdi: 1- Shôen'ler[3] Sistemi üzerine kurulmuş Erken Derebeylik (Frühfeudalismus); 2- Şugo'ca idare edilen eyaletlerdeki Orta Derebeylik; 3- Daimyo topraklarına yaslanan Geç Derebeylik."[4]**

Böylece Japonya, ebedi ve ezeli bir derebeylik dünyasıdır. Şoen Çağı da, Şugo Çağı da, Daimyo Çağı da, hep birer **"Derebeylik"**tir.

Bu hem değişen hem değişmeyen "Derebeylik" nasıl bir şeydir?

Klasik Tarih, kendi metodunun çıkmazı ile darmadağın ettiği Tarih olaylarını biraz daha birbirine karıştırıp çorbaya çevirmekle karşılık verir.

Kapitalizminden önceki bütün Japon Tarihi, **"Derebeylik"** ise Japon politika yüzeyinde ikide bir patlak veren altüstlükler nereden çıkar?

Çünkü Japonya'nın ister Siyasi Tarihi, ister Edebiyat Tarihi üzerine yazanlar, böyle altüstlüklerin getirdiği bir sürü basamaklar ayırt etmekten geri kalamıyorlar. Nitekim Japon gazeteci ve

---

[3] Shōen: Malikane. Bu kelimenin okunuşu Şoen'dir. Bundan sonra Şoen olarak yazılmıştır. (y.n.)

[4] Tasaburō Itō, Aufstieg und Verfall Des Spätfeudalismus (Geç Feodalizmin Yükselişi ve Çöküşü), Historia Mundi, Cilt 8, s. 199.

edebiyatçısı **Kuni Matsuo** ile işbirliği yapan **Ryuko Kawaji** ile **Alf**red Smoular'ın "Antika Çağlardan 1935'e Kadar Japon Edebiyatı Tarihi"nde şu dönemler göze çarpar:

1- Arkaik Çağ,
2- Nara Çağı,
3- Heian Çağı,
4- Kamakura Çağı,
5- Namboku-Muromaçi Çağı,
6- Edo [ya da Tokugava] **Çağı.**

René Grousset de, büyük **"Doğu Medeniyetleri"**[5] eserinde, Japon Medeniyeti'ni anlatırken, aşağı yukarı aynı konakları sayar. Bu konakların Sosyal Tarihine değil, Siyasi Tarihine bile Edebiyat Tarihi kadar olsun yer vermez. Bütün o çağlarda, hiç durmaksızın siyaset de, edebiyat da değişmiştir. Toplumun siyaset kabuğunda ve kültür cilasında görülen değişiklikler, elbet daha derin ekonomik ve sosyal yapısındaki değişikliklere paraleldir. Bu paralellikler nasıl olmuştur?.. bakılmaz; o zaman Japon Tarihi bulmacalaşır. Objektif ve konkret [somut] kendi hareketiyle ele alınmadığı için herkesin kendine göre çözmeye çalıştığı bir "sır" yahut "mucizeler" dergisi haline girer.

Japon Tarihi'ni önce kargaşalıktan kurtarmak için, bütün İnsanlık Tarihini elle tutulur gelişmeler bakımından incelemeliyiz.

Bugünkü Japonya'yı Anlamanın Anahtarı

Japonya denilen ülkede uzun süre, bir **"Japon Medeniyeti"** yoktur. Japon Medeniyeti adıyla anılan birçok Japon **Kültür** basamakları vardır. O basamaklarda ilk göze çarpan özellik şudur: Japon Kültürü, **Coğrafya Üretici Güçleri** bakımından, İngiltere'deki olaylara şaşılacak veya hiç şaşılmayacak kadar benzer. İngilizler gibi Japonlar da:

---

[5] René Grousset'nin 4 ciltten oluşan eserinin adı, "Les Civilisations de l'Orient"tir. Bu eserin 4'üncü Cildi Japonya'yı anlatır. (y.n.)

"İngiltere'ninkini andıran bir coğrafya durumunda yerleşmiş, yavaş yavaş fethedilerek her türlü istila girişimine karşı daima başarıyla savunulmuş bulunan adalarının sığınağında"[6] yaşarlar.

Bu coğrafya ekonomisi ortamında, Japonya'nın alınyazısını çizmekte başlıca rolü oynayan Tarih Üretici Güçleri de İngiltere'dekinden aşağı kalmaz. Daha düne kadar:

"İlkel Japonlar ve asılları üzerine hemen hemen hiçbir şey bilmiyoruz" (deniliyordu. Ne Mitoloji ne Arkeoloji ne)**, "Neolitik Kalıntıları hatta ne Lengüistik** (Dilbilimi) **o bilinmezi çözemiyor… Riou-Kiou dili bir yana bırakılırsa, Japon dilinin akrabası yoktur."**[7]

Büyük Britanya adalarında olduğu gibi, Japon adaları üzerine rüzgârın her estiği yönden, sayılamayacak kadar çeşitli ve pek büyük yığın teşkil etmeyen **"perakende"**, **"serpinti"** denilebilecek, ikide bir, üst üste, karmakarışık **dış akınlar** gelmiştir. Japonya ahalisi [halkı], bu sürekli akıncıların halitası [alaşımı] olmuştur.

"Şurası muhakkak görünüyor: Japonların asılları, Malezya'dan, Asya Karakıtasından hatta Polinezya'dan veya başka Pasifik adalarından; belki daha başka gruplardan Kadim bir çağda, adaları Aynu'ların elinden almaya gelmiş çeşitli ahalinin bir kümeleşmesidir. Ondan sonra, modern dünyada Amerikalılar tarzında yavaş yavaş yeni bir ırk biçimi almıştır."[8]

Daha sonraki arkeoloji araştırmaları, daha başka sonuçlar getirmedi. Japon toprakları üzerinde ilk insanın ayak izleri **"kuvvetle Mezolitik belirtili Neolitik kültür"**[9] olarak bulundu.

---

[6] Kuni Matsuo, Histoire de la Littérature Japonaise des Temps Archaiques à 1935 (Antika Çağlardan 1935'e Kadar Japon Edebiyatı Tarihi), s. 28.

[7] Kuni Matsuo, age. s. 28.

[8] Kuni Matsuo, age, s. 28.

[9] Saburo İenaga, Von den Anfängen bis zur Mittleren (Başlangıçtan Orta Feodalizme Kadar), Historia Mundi, cilt 8, s. 183.

"İlk Japon kültürünün barındığı yerler henüz bilinmiyor. (…) Neolitiklerin toprak kapları vardır... Jômen İnsanları denilen kimselerin kapları özel çizgili (Schnur-Matten) seramiktir; Neolitiklerin kendileri, alabildiğine göçebedirler.

"Jômen İnsanlarının hiçbir ekim işleri yoktur. Avcı, balıkçı, derleyici-toplayıcıdırlar. (…) İş aygıtları, cilalı taş, kemik ve boynuzdan yapılmıştır.

"Jômen İnsanları barınak olarak dörtgen veya dörtgen-elips biçiminde mesken çukurlarını kullanırlar. Taş döşemeli zeminin ortasında ocak bulunur. Dam-çatı, dört adet köşe direğiyle desteklenmiştir. Bu tarz yapı, onu yapanların Japonya'ya daha soğuk bir yerden gelmiş olabileceklerini düşündürüyor."[10]

En elle tutulur belgelere göre Japon Tarihi budur. Japonya'da ilk iz bırakan toplum biçimi, **toprak kap** kullanan **göçebe**lerdir. Bu tip toplum, **Aşağı Barbarlık Konağı**dır. Avcı ve balıkçılar arasında derleyicilerin [toplayıcıların] bulunuşu, Japonya'da Barbarlıktan önceki **Vahşet Çağı**'ndan kalıntıların da bulunduğunu gösterir. Ancak, bütün yeryüzünde olduğu gibi, Japonya'da dahi Barbarlık toplumu en Aşağı Konağında başlar başlamaz; Vahşet Çağı İnsanı için, yeryüzünde yaşama alanı kalmamıştır. Problemin sosyal yüzü budur.

Japonya Toplumu,Irkların Karışımından Oluşmuştur

Şimdi, Japonya'nın Aşağı Barbarlık Konağıyla başlayan toplum çağının nasıl geliştiği araştırılabilir.

Batı Avrupa İnsanları, Barbarlıktan kurtulup da Antika Medeniyet yıkıntıları üzerinde Modern Kapitalizmi kurdular kuralı; Avrupa'nın Coğrafya ve Tarih Üretici Güçleri bakımından belirlendirdikleri bölgelerde yaşayan (Ekonomi-Dil-Zihniyet[11]) birlikli kümeleşmelere **Millet** adını verdiler. Kapitalizmden önceki toplumlarda en geniş birlik **Ümmet** idi: Hangi Ekonomi-Dil-Zih-

[10] Saburo İenaga, age, s. 183-184.
[11] Zihniyet: Düşünüş biçimi-yolu; anlayış. (y.n.)

niyetten olursa olsun, aynı inancı benimseyen toplum insanlarına ümmet deniyordu. Kapitalizm ilk defa Avrupa'da, aynı Hıristiyan inancını benimsedikleri halde, Ekonomi-Dil-Zihniyet bakımından farklı toplulukları, ayrı milletlere böldü. Demek, bir ülkede **Millet**'ten konu açmak; orada **Kapitalizmin** geliştiğini gösterir. Kapitalizm bulunmayan bir yerde **Millet** aramak saçmalıktır.

Gelin görün ki, Batı bilginleri, kapitalist bilginleri oldukları ve kafa yapıları millet kavramı ile doygun bulunduğu için, değil dünkü Ortaçağ'da, Medeniyet öncesinde bile **"Millet"** aramaktan ve bulmaktan hoşlanırlar.

Japon Tarihi'ni mi yokluyorlar [araştırıyorlar]? Onlar için en önemli konu; Japonya'da hangi **"Millet"**in bulunduğunu seçmektir. **"Japon Milleti"**nin 1868 yılından sonra oluştuğunu unuturlar. 1868 yılından önce Japonya'ya has bir **"Millet"** bulamayınca kalkarlar **"Irk"** peşine düşerler. Japon Toplumu'nun yapısını bir yana atıp, hangi ırktan geldiğine saplanırlar. O yüzden her milletin Tarihöncesi gibi, Japonya'nın Tarihöncesi de, bulmacalaşır.

Dördü büyük olmak üzere 500 adadan derleşik Japonya ülkesinde, kimler oturdu?

Etnoloji araştırmaları **"Hipotez"**den öteye geçmez.

> Japon bilginlerinden **"Tsuboi'ye göre, Japon neolitik dönem halkı iki farklı ırktan oluşuyordu: Bunlardan biri Riu-Kiu (Luchu) adaları ve Formoza üzerinde yaşıyor, başka etnografik özelliklerinin yanı sıra taştan yapılmış ok uçlarını bilmiyorlardı.**
>
> **"Hondo (Ana Ada) ve Yezo (Hokkaido)'da yaşayan halk ise, tersine, kesinlikle taştan ok uçları yapıyor, kemik ve geyik boynuzunu işliyor ve kilden insan heykelcikleri yapıyordu. Aynı zamanda taştan yapılmış balta uçları da, güneydeki adalarda yapılanlardan farklı şekildeydi."**[12]

[12] Eugène Pittard, Les Races et L'Histoire (Irklar ve Tarih), Paris, 1924, s. 498 (İngilizce İkinci Baskı 1927, s. 405).

Bu açıklama, Japon Tarihöncesi kültürünün, Çin'den atlama olduğunu gösterir. Bildiğimiz gibi, ilk Çin Kültürü, Batı **"İpek Yolu"**ndan **Sarı Irmak (Huang-ho)** boyunca geldiği için, Kuzey Çin'de açıldı. Kuzey Çin'in, Kore aracılığıyla tam karşısına düşen yer, Kuzey Japonya'dır. Güney Çin, Medeniyete çok sonraları girdiği gibi, Güney Japonya da, kültür etkilerini Kuzey Japonya'dan sonra yakaladı. Onun İçin Riu-Kiu ve Formoza'da Aşağı Barbarlıktan bile geri toplumların bulunması tesadüf değildir.

Japon takımadalarında, Japonlardan önce **Aynular**; onlardan önce; **Koropok-gurular**, hatta Charency'ye göre, Koropokgurulardan da önce; Kuzey Amerika yerlileriyle akraba **Pit-Dweller**'ler, onlardan da önce, **Negritolar** oturuyordu. Tek sözle Japonya -dünyanın her yeri gibi- sayısı belirsiz "ırk"ların mozaiğidir. Varlığı en iyi ispat edilmiş en ilk Japon yerlileri, **Aynular**'dır. Bunlar henüz Mısır Tarihöncesindeki **Merimdeler** gibi deniz kabuklularını yemekle geçinme **(**kjökkenmodding**)** çağında idiler.

> **"Bu kabukluların çeşitli devrelere ait birikimleri Kuzeye gidildikçe daha az kadim** [eski] **görünürler. Yenilmiş kabuklu yığınları, Aynu göçlerinin gittiği güney-kuzey yolu üzerine konulmuş Jalonlar** [yön gösteren kazıklar] **gibidirler."**[13]

Baelz ve başka Japon, Amerikan ve Avrupa bilginlerine göre:

> **"Aynular, Japon nüfusunun *substratum*'unu (en ilk ve yoğun temelini) oluştururlar. Bunlar, Kafkaslı uluslara akraba olan bir uluslar topluluğu mensubudurlar. Bu uluslar topluluğunu, Türk-Moğolların gelişi parçaladı. Bölümlenen nüfusun bir bölüğü batıya yürüdü (böylece bir bölük Ruslar, bunların halefi** [ardılı] **oldular); öbür bölük, Pasifik kıyılarına vardılar, denizi geçip, Japon takımadalarına yerleştiler."**[14]
>
> **"Aynuların dil ve etnografyaları kendilerini Japonlardan tamamıyla ayırır."**[15]

---

[13] Eugène Pittard, age, s. 499 (İng. s. 405).
[14] Eugène Pittard, age, s. 500 (İng. s. 406).
[15] Eugène Pittard, age, s. 501 (İng. s. 406).

"Özellikle Japonlar, Kore'de Çinli elemanlara karışarak, Hıristiyan Çağı'nın ilk zamanlarında Nippon [Japon] **adalarına yerleştiler."**[16]

Monsieur Ramstedt der ki:

"(…) Eski Japonca ile Korece ve Altaylı dilleri arasında akrabalık görürüz."[17]

Mr. Matsumoto Nobuhiro ise:

"(…) Daha başarılı bir ispatlama yaparak, Japonca ile Austroasiatique (Malezyaca, Hintçe, Çince) dilleri arasında; Avustralya folkloruyla Japon Mitolojisi arasında akrabalık kaydeder."[18]

Dr. Magel'in bulduğu bir atasözü der ki:

"İyi bir samuray olmak için, insanın damarlarında yarı yarıya kara kan bulunmalıdır."[19]

"Hıristiyan Çağı'nda" (İsa'nın doğum yılında), Avustralyalı, Malezyalı, Hintli, Çinli dili konuşan yarı yarıya kara kanlı insan; belki de Hint, Malezya toplumlarından Japonya adalarına gelmiş insanların melezleşmesi olabilir.

Bugünkü Japonya'nın insanları 2 tiptirler:

1) İnce-Şehirli Japon Tipi; üst sınıftır, daha uzunca boylu, dolikosefal (uzun kafalı), leptoprosope (uzun-ince yüzlü) olur.

2) Kaba-Köylü Japon Tipi; alt sınıftır, daha kısa boylu, daha az uzun kafalı ve yassı burunlu olur.[20]

İnce tip **"ahali bölüğü içinde bazı kadınlar hariç, göz çekikliği yoktur."**[21], denildiğine göre, sonradan gelen fatih tipler,

---

[16] Eugène Pittard, age, s. 500 (İng. s. 406, Dipnot).
[17] René Grousset, Les Civilisation de L'Orient, tom IV, Le Japon (Paris, 1930), s. 7 (İngilizce Baskı 1934, s. 9.)
[18] René Grousset, age, s. 7 (İng. s. 9).
[19] Eugène Pittard, age, s. 502 (İng. s. 408).
[20] Eugène Pittard, age, s. 499 (İng. s. 404).
[21] Eugène Pittard, age, s. 499 (İng. s. 404).

hiç değilse Barbar usulü ile kadın alma yoluyla eski yerli Japonlara karışmış bulunurlar.

Klasik Tarihe göre Aynular, Doğu Sibirya'dan göçmüş, birbirine düşman aşiretler durumundadırlar. Zamanla, Kyûşû Adası'na Malezler sokulurlar. Japon'un "kan" bakımından siyah Malezinki gibi; dil bakımından hem Moğolca hem Malezce karışığı olması, bu karışıma bağlanabilir.

"Japon Mitolojisi" Neyi Anlatır?

Kargaşalı ırklar ortamında Japon ülkesi -bütün Tarihöncesi ülkeleri gibi- toptan bir **Tanrılar** toplumunu taşır. Japon Mitolojisi, Irak ve Mısır Tarihöncelerinde gördüğümüz Tarihin başlangıç masallarını kısaca tekrarlar:

> **"Dünyanın, daha doğrusu Japonya'nın, yaratılışından önce birçok Tanrı kuşakları gelmiştir. En sonuncu Tanrı çifti İzanagi ile İzanami'den takımadalarının çeşitli adaları doğdu."**[22]

Tanrıça İzanami'den, Güneş Tanrıçası Amaterasu ile kızgın erkek Tanrı Susa-no-o dünyaya geldi. Bu geliş, İlk Japon Toplumu'nun, Aşağı Barbarlık Konağında egemen olan **Anahanlık** düzeninde yaşadığını gösteriyor. Çünkü toplum gibi Tanrılık da **Anahukuku** kurallarınca gelişiyor.

Demek İsa doğumuna bağlanan yıllarda, Japonya'nın Tarihöncesi, Aşağı Barbarlık Konağını aşmış görünüyor. Belki Aşağı Barbar Toplumunun üzerine akın edenler Orta Barbarlık Konağına erişmiştirler. Çünkü o sıralar Japonya'da Tarih, birtakım merkezleşmeler buluyor. Kojiki ve Nihongi, geleneklerin sosyal yapısını anlatamıyor. Japonya'da henüz Grek dünyasının Yukarı Barbar Kentleri şöyle dursun, **Huang-ho** Irmağı'nın [Sarı Irmak'ın] orta mendireğinde belirmiş Kentler bile yoktur. Onun için **"Japon Merkezleşme"**lerini, olsa olsa keşfedilmeden önceki Amerika

[22] Maxime Petit, Histoire Generale des Peuples de L'Antiquite à Nos Jours (İlkçağ'dan Günümüze Halkların Genel Tarihi), cilt 1, s. 381.

yerli **Kan** ve **Aşiret** örgütlerine benzetebiliriz. Hepsinin ayrı Tanrıları vardır. En büyük Japon adası Hondo (veya Honşo) merkezi, Güneş Tanrıçası Amaterasu'ya tapar. Buraya, Tennō Sülalesi yahut **"Gökyüzünün Hükümdarları"** adını alan ve Japon birliğini kuran, gene bir **kadın** olan **Yamato**'nun sülalesi bağlanır.

Bay René Grousset, bir yanda bu "merkez"leri üçe indirir; ötede şöyle yazar:

> **"(…) Kyûşû Adası aşiretleri içinde, *Kumasos*, *Hayatos* gibi başka merkezler oluştu. Bu sonuncular, Satsuma ve Hyuga eyaletlerinde oturuyorlar ve çeşitli denizcil mezheplere tapıyorlardı. Bay Matsumoto'ya göre Japon Mitolojisi, o çeşitli mezheplerin kaynaşmasından ve Yamato prensliğinin başka Japon aşiretlere dayattığı Amaterasu'ya, o aşiretlerin boyun eğmelerinden sonuç olarak doğdu. Birleşme işi, Aynu Barbarlarına karşı yapılan ırkçıl (etnik) savaşla ahenkli olarak görülmüş olmalıdır. Nitekim efsaneler bize Yamatotake Prensini (İsa'dan Sonra 81-113?), güneyde Kyûşûlu Kumasosların ayaklanmalarını bastırdıktan sonra, kuzeyde Aynuların üzerine gidip Kanto ülkesini (yani şimdiki Tokyo bölgesini) fethederken gösteriyor. O sıralar, artık Kore'ye karşı deniz seferleri de başlamıştır. Milli göreneklere göre, bu seferlerden birincisi, imparatoriçe Jingō-Kōgō'nun eseri imiş."**[23]

Burjuva bilgininin eğilimi böyledir. Nerede bir insan kültürü görürse, ona hemen **"Medeniyet"** damgasını vurduğu gibi, nerede bir otorite görürse, ona da hemen bol keseden **"İmparatorluk"** sıfatını vermekte sakınca bulmuyor. Japonya'da **"İmparatorluk"** ve **"İmparatoriçe"** sözcüklerinin kullanılışı, o alışkanlığın yaratıklarıdırlar. Bu hesaba kalırsa, yabancı bir aşireti yenen her askeri aşiret şefi, hemen bir **"İmparator"** olur. Yalnız, modern imparatorların tersine, Japonya'da ilk imparatorluğu kuranlar gibi, sonra fütuhat [fetihler] yapan ünlü kişilerin de, neden hep **Kadın İmparatoriçe** olduğu üzerinde hiç durulmaz. Aşiretin egemenli-

[23] René Grousset, age, s. 8 (İng. s. 10.)

ği nerelere dek yayılırsa, oraları da derhal birer **"İmparatorluk"** oluverir! (Burjuva biliminin bilerek bilmeyerek yaptığı terim kakafonileri ile başımız dönmezse, Klasik Tarihin anlattıklarını böyle sıralayabiliriz.) Oysa o çağlarda Japon Toplumu, henüz Aşağı Barbarlıktan Orta Barbarlığa geçmek üzeredir. Onun için Aşağı Barbarlıktaki **Cinsel İşbölümü** içinde, erkek cinsiyeti yavaş yavaş ağır basmaya kalkışmıştır. Bunu Klasik Tarih şöyle anlatıyor:

> **"Kız kardeş ile oğlan kardeş, uzun bir ihtilafa** [anlaşmazlığa] **düştüler. Bunda, şüphesiz Japon Halkını biçimlendirmiş bulunan göç akıncıları arasındaki mücadelenin anılarını görmek gerekir. En sonunda iktidar Amaterasu'nun nesline teslim olundu. Halefleri** [ardılları]**, Kyûşû adasına yerleştiler ve bunların döl çizisi** [soyu] **ilk *"insancıl"* imparator olan Kamu-Yamato-Iware-Biko'ya vardı. Bu imparatorun, daha çok bilinen adı, ölümünden sonraki adı olan Jimmu Tennô'dur; o, Japonya'da hâlâ egemen olan sülalenin kurucusudur."**[24]

Sözde **"İmparator"** Jimmu, besbelli Kyûşû Adası'nın oymak askeri şeflerinden biridir. Osaka Körfezi'nin, Yamato bölgesine yerleşir. Uydurma kronolojiler, Nihongi Tarihi'ni, İÖ [İsa'dan Önce] 660 yıllarına çıkarıyor. "Histoire Generale des Peuples de L'Antiquite à Nos Jours"ce olay, İsa'nın doğum yıllarında geçmiş olabilir. Yamantuğ'u andıran **Yamato** hükümdarları (kabile askeri şefleri), İzumo **"klan"**larını boyunduruklamış görünürler. Jimmu'dan birkaç yüzyıl sonra, "**12'nci İmparator Keiko"**nun oğlu **Yamatotake**, henüz bir efsane kahramanından öteye geçemez. Kuzeyde Aynuları boyunduruklar. Belki bir ara, Kyûşûlu Kumasosları da emri altına sokar. Derken, sahneyi yeniden bir kadın tutar. O, Perslerin efsane kahramanı **Cyrus** zamanında, Orta Asyalı Mesajetlerin Herodot'ça ünlendirilmiş Anahanı **Tomris**'e, İsa'nın doğum yıllarında Büyük Britanyalıların Anahanı **Boadicea**'ya pek benzer. Ancak, Klasik Tarihin cömertçe **"İmparatoriçe"** rütbesi verdiği Anahan **Jingū**, İsa'dan birkaç yüzyıl sonra görülür.

---

[24] Maxime Petit, age, s. 381.

Japonya'nın Medeniyetle (Sınıflı Toplumla) Tanışması ve Sonuçları

> **"Kore devletleriyle, hele Pak-tchei ile temas kurulması, Japonlar için hatırı sayılır bir önem taşır. O devletler Japonya'ya yalnız endüstri mamullerini değil fakat loncalar kuran esnaflarla birlikte, Çin Dili ile Çin Yazısını sokup, ilk Karakıtası Medeniyetinin elemanlarını ifşa eden** [açıklayan-yayan] **Ulemayı (Aydınları) da gönderdi."**[25]

Demek Japonya, Persler'den 900 yıl sonra, İngilizlerden 400-500 yıl sonra, sırf Asya Karakıtası Medeniyeti ile ilişkiye başlayabilmiştir. Roma Medeniyeti çökerken, Büyük Britanya Barbarlığıyla karşılaştı, Japonların teması, Çin'de İkinci Hanlar (Doğu Hanları) Sülalesinden sonra patlak vermiş Barbar Sülaleleri Çağına [denk] düştü.

> Çin'de Tobas (380) **"zamanı Budizm, en kudretli ilerlemelerini yaptı. İmparatoriçe Hu, batıda (İpek yolu üzerinde) Çin prestijini yeniden kurmayı denemek için, dinsel hizmetleri kullandı. Ama 5'inci Yüzyıl'da en büyük kertesini bulan Çin ufalanışı, her türlü büyük politikayı engelledi."**[26]

Böylece, tıpkı Roma Medeniyeti karşısındaki İngiliz adaları gibi, çöken ve dağılan Çin Medeniyeti karşısındaki Japonya, tek tük Medeniyet tohumları almıştır. Roma, hiçbir zaman İngiliz adalarını tamamıyla ele geçirememişti. Çin Medeniyeti, Japonya'ya, kendi sosyal sınıflara bölünmüş toplumunu, ondan daha az işleyebildi. Ancak, Japon aşiretlerinin güdücü tabakaları arasında, Çin taklitçiliği başladı. O zamana dek hayli "durgun" görünen Japonya'da, olaylar (Klasik Tarihin deyimiyle) **"birden bire aceleleşti"**. 6'ncı Yüzyıl ortasında **Mahâyânist**[27] Kuzey Budizmi, yıllarca sürecek savaşlarına girişti:

---

[25] Maxime Petit, age, s. 382.

[26] Maxime Petit, age, s. 375.

[27] Mahâyânist: Budizmin üç ana kolundan biri olan Mahayana taraftarı, Mahayanacı. (y.n.)

"(…) Kudretli bir fonksiyonu olan Sogalarca[28] kabul edildi. (…) O birkaç yılda gözler yabancı dünyaya açıldıktan sonra Japonya'nın deri değiştirmesi çağdaş zamanlardaki değişimi kadar tam ve çabuk oldu."[29]

Demek, Japon Toplumu, Modern Kapitalist Medeniyetle olduğu gibi, Antika Medeniyetle de temasa geçer geçmez, çabuk değişiklikler geçirdi. Japonya'nın Budizmle bu deri değiştirmesi, ondan 600 yıl önce Britanya adasına, Hıristiyanlığın girişi ve işleyişine benzedi. Bu işleyiş, tam bir Tarih aydınlığı içinde geçmedi. Medeniyet taklit edilerek, İlkel Toplum "kral"larının, Tarihteki kralları andırması başladı. **Shôtoku Taishi** (593-622) zamanı, Avrupa'daki Hıristiyan azizleri andıran yabancı ülke rahipleri çağırıldı. Kore'den artistler getirildi. Bir sürü tapınak kuruldu. Çin'e ilk Japon elçisi gönderildi. Japonya'daki **Kan** Örgütlü toplumları sürüleştirmeye çalışacak Çin usulü idare kuralları; Çin saraylarındaki seremoniler, ecnebi metaı [yabancı malı] olarak ithal edildi. Fakat **Kan** Örgütlü Şefler, birden ve kolayca boyun eğmemiş olmalıydılar. Çünkü İngiliz **Magna Carta**'sı gibi olmasa bile, İlkel Barbar Demokrasisinden kalıntı sayılacak bir anayasa çeşidi ortaya çıktı. İlk memleket anayasaları kaleme alındı. Derken, Barbar İngiltere'nin **"Büyük Egbert"**, **"Büyük Alfred"**leri ayarında yerli kahramanlar türedi. Japon Barbar Toplumu'na Medeni Devleti sokmak teşebbüsünü başaran **"Büyük Taika"**nın reformu doğdu. (İsadan Sonra 645-649)

"Hükümet, merkeziyetçi Çin hükümetinin modeline uyduruldu."[30]

"İmparator" önünde sorumlu Bakanlar sistemi kuruldu. Zamanın Çin Mecellesine [Kanununa] göre oturtulmuş Japon **"Code"**u yapıldı."

---

[28] Sogalar: Japonya'da 5'inci Yüzyıl'la 7'nci Yüzyıl arasında etkin olmuş ve Budizmin Japonya'da yayılmasında büyük rol oynamış bir klan, boy. (y.n.)
[29] Maxime Petit, age, s. 382.
[30] Maxime Petit, age, s. 382.

"**Mutlak Hükümdarlık"**ı andıran bir düzende, bir aristokrasi tabakası, en ufak ayrıntılarına dek örgütlenmeye çalışıldı. Merkezden atanmış taşra valileri ile eyalet idaresi belirdi vb. vb…

Görünüşte Japonya'yı, dış ve üst kabuğu üstünde, Karakıtası Medeniyetine benzetmek için her şey yapılmıştı. Ama Antika Medeniyetlerin klasik **"İmparatorluk"**larından henüz ne kadar uzak bulunduğu, şu tek olayla sırıtıverdi: Japon -sözüm ona- **"devlet"**i, düpedüz **göçebe** idi; köyden köye geziyordu. Bu seyyar satıcı göçebe devlete, Çin örneğine uygun bir oturaklık verilmek istendi. Japon Toplumu, Orta Barbarlıktan adeta zorla, Yukarı Barbarlığa doğru itildi.

Bütün bu gelişim konaklarına dikkat edilirse, şunu görüyoruz: Japon Toplumu, kendi yavaş yürüyüşüyle Tarihöncesini yaşarken attığı her adım, ona hep **dışarıdan** sokulmuştur. Japon insan yığınları üstünde ince bir zar teşkil eden Tarihöncesi Klan Şefleri, kimi dini şef, kimi askeri şef kılığına girerek, kâh yavaş, kâh birdenbire Karakıtası Sınıflı Medeniyetinin **"devlet"** sistemini -karasabanla çalışan köye en son sistem traktörü sokar gibi- Japonya'ya sokmak çabasını göstermişlerdir.

Fakat bütün o uzun süreler içinde, Japon geniş yığınları, kendi yakın Tarihöncesi Toplum hayatlarını hemen hemen hiç değiştirmeksizin yaşamışlardır. İngiltere'ye Romalıların yaptıkları gibi, zorla Medeniyet aşısı yapan bir Çin Medeniyeti akını da Japonya üzerine saldırmış görünmediği için, Japon Toplumu, ilkel yapısını temelinden altüst edebilecek istila sarsıntıları geçirmeden kalmıştır.

İlkel Japon Toplumu
(Aşağı Barbarlık)

Japon adaları, batıya açılmış bir hilale benzetilirse, hilalin güney ucunda Kyûşû Adası, Kore ile bitişecek gibidir. Hilalin kuzey ucunda Hokkaido, Doğu Sibirya'ya en yaklaşık ikinci büyük Japon adasıdır. Bugün Hokkaido'nun kuzey batısında sıkıştırılmış gibi yaşayan Aynular, Doğu Sibirya insanıyla akraba görünüyorlar. Belki ilk Asya Karakıtasından Japon adalarına göç eden Barbarlar bunlardır.[31]

Japon arşipelleri[32], hilalin ortası, birdenbire Asya'dan Japon Denizi kadar uzaklaşır. Asya'dan bu orta yere göç, imkânsız gibidir. Ama hilalin hemen hemen bütününü oluşturan Japon arşipelinin en büyük adası Hondo, güney ucuna doğru Asya'ya pek çok yaklaşır ve göç olanağını hazırlar gibidir. Gelişleri bilinemeyecek kadar eski olan Aynular bir yana bırakılırsa; İsa'nın doğumundan önce Japon adaları hilalinin güney ucuna, iki **göç** yapılmış bulunur.

1- Hondo Adası'nın güney batısında İzumo bölgesine **Moğollar**;

2- Kyûşû Adası'na **Malezyalılar**…

---

[31] Bu paragraftan önce Hikmet Kıvılcımlı'nın üstünü çizdiği şu üç cümle yer almaktadır (y.n.):

500 Nihon Adası Asya'dan önce iki göç yaşamış bulunur. En kadim uluslardan Aynular, Doğu Sibirya insanlarıyla akraba görünürler. Bugün en kuzeyde bulunan Japon toplumlarının ikinci derece büyük ataları, Hokkaido'nun Kuzey adasından gelmişlerdir.

[32] Arşipel: Adalar topluluğu, Ege Denizi'nin İlkçağlardaki adı. (y.n.)

Bunlar içinde Malezyalı göçmenler, baskın çıkmış olacaklar. Kendilerini Tanrıça **Amaterasu**'nun soyundan gelmiş sayanlar; içlerinden İmparator **Kamu-Yamato**'yu çıkaranlar, Kyûşû Adası'na göçenlerdir. Kamu-Yamato'ya, ölümünden sonra **Jimmu Tennō** denildi. Jimmu, Kyûşû Adası Kan Şeflerinden biri olarak, Hondo Adası'nın güneyinde 4'üncü büyük Şikoku Adası'nı kucaklayan Osaka Körfezi'nin Yamato bölgesine adını vererek yerleşti. Japon dünyası için en stratejik ve sosyal [bakımdan] güvenli püf noktası bu bölgeydi. İlk Yamato şefleri, İzumo'da yaşayan Moğol Ulusu kökenli **Kan**lara boyun eğdirmeyi becerdiler. Bu olayları, Nihongi uydurma tarihi, İÖ 660 yıllarına çıkartırsa da, bugünkü tarih İsa'nın doğumu sıralarına düşürür.

"12'nci İmparator" sayılan Keikō'nun oğlu efsane kahramanı Yamato-Take, daha kuzeydeki Aynuları boyundurukladığı gibi, bir ara belki Kyûşû Adası'ndaki Kumasoları da emrine aldı. Ve bu dinamizmle, "İmparatoriçe" Jingū, yeniden Kumasolara karşı açtığı ikinci seferden yararlanarak Kore'ye el attı. (3'üncü veya 4'üncü Yüzyıl sonu Kore'nin Mimana Semti, kolonileştirilmiş olmalıydı.)

Bu olaylarda rol oynayan Japon insanlığı nasıl bir toplumda yaşıyordu?

Japon Sosyal Hareketi (Arkaik Çağ)

Japon Arkaik Çağı üzerine Japon üstyapı kültür elemanlarından başka bir şey öne sürülemiyor.

> **"Japon edebiyatının evrimi, eserlerin ritmi ve niteliği, ülkenin içinde bulunduğu siyasi ve sosyal koşullarla doğrudan bağlantılıdır. Japon Edebiyatı Tarihi, özellikle Japon Tarihi'nin izi üstünde yürür. Japon Tarihi'ni bölen devirler, şimdiki duruma girmeden önce Japon edebiyatının geçirdiği çeşitli basamakları güden devirlerdir.**
>
> **"İÖ 7'nci Yüzyıl'a dek giden Arkaik zamanlar, edebiyat bakımından bir hazırlık devridir. Tarih bakımından Japonya için, bir devletin şekil alıp birleşmesi, bu devre denk düşer.** (diyen Japon bilginleri, "Japon Devleti" dedikleri şeyi şöyle anlatırlar:) **Roma Gens'i biçiminde klanlara bölünmüş olan Japonya, az çok birbirinden bağımsız ruhani ve dünyevi şeflerce idare edilen birçok küçük krallıklara bölünmüştü. Geleneğe göre 660 yılı öncelerine doğru, Birinci İmparator, şimdiki imparatorun doğrudan doğruya atası olan ve efsanevi tarihini ve Tanrısal masallarını göreceğimiz, Jimmu Tennō, hükümetin ve dinin sıkıca birbirleriyle birleşik bulunduğu düzenin kuruluşunda büyük önem taşıyan kuralları birleştirdi. Japonca *Matsuri-goto* deyimi, hem devlet işlerinin idaresi, hem din seremonisi anlamına gelir. İmparator Jimmu Tennō'nun üzerlerinde ruhani bir önceliğe sahip olduğu klan şefleriyle ilişkisi, Fransız Tarihi'nde Capétienler Çağı'ndaki ilişkilerle kıyas edilebilir."**[33]

[33] Kuni Matsuo, age, s. 30-31.

Yukarıda anlatılan olayları yorumlarken, sosyal yapı yetersizliğinin ne kadar büyük rol oynadığını görüyoruz.

A- İS [İsa'dan Sonra] 7'nci Yüzyıl Japonya'sı, 10'uncu Yüzyıl'dan sonraki Capétienler Fransa'sına hiç benzemez. Capétienler Çağı'nda Hıristiyanlık, Roma kilisesinden idare edilirdi. Hugues Capet, krallığı, ancak o kilisenin "takdisi" sayesinde oğullara miras bırakılabildi. Tennō Japonya'sında ise **Din** ve **Dünya** aynı idare altındadır.

Japon Tennō'sunu (Mikado'sunu) anlamak için, Tarihte Roma'nın ilk efsane krallarına; Semit Peygamberlerine; en ilk Sümer Işakkularına kadar çıkmak gerekir. Tennō'ya bakınca, İslamlıktaki ilk Peygamber ve sonraki Halifeler bile çok modernleşmiş yeni zaman kurucularıdır. Tennō'nun hem din hem dünya şefliği, besbelli öteki **Kan**, **Aşiret** ve **Federasyon**ların seçimle gelmiş şefleri üzerinde, sırf ruhani bir üst makam rolü oynar. Yoksa imparatorluk denecek bir siyasi birliği temsil etmez. Japon siyasi birliğinin modern anlamda devlet birliği olması daha uzun yüzyıllar bekleyecektir.

B- Yazar Kuni'nin burada **"Devlet"** adıyla andığı oluşumlar, Japonca **"Kuni"** adını alır. Kunilerin bir devlet olmadıkları, birçok **Kan** merkezleri oldukları sayılarından anlaşılır.

Çin Medeniyeti'nin Han Devri'ndeki Anallar [Yıllıklar] (İÖ 154-108 yılları), görebildikleri kadarıyla Japonya'da 100 kadar **Kuni** sayarlar.[34]

Besbelli bütün Tarihçilerin **"İmparatorluk"** saydıkları şey, Barbarlığın Kan Örgütlü Aşiretlerinden kurulmuş Federasyonlardır. Barbar Federasyonlar ise sık sık yer ve otlak değiştirdikleri gibi, her zaman dağılıp toplaşabilen az çok oynak ve değişken oluşumlardır. Nitekim Japon Tarihi'ni İÖ 660 yılında başlatan yazarlar da Japon Tarihi gibi, Japon **"İmparatorluk"**unun da bildiğimiz Tarihten daha kısa ömürlü ve başka türlü bir oluşum olduğunu şöyle anlatırlar:

---

[34] Saburo İenaga, age, s. 185.

"Altı yüzyıl kadar sonra İmparator Sujin gene adaların bir kısmını ele geçirebiliyordu. Milattan Sonra Birinci Yüzyıl'da İmparator Keiko, generallerini fetih eserini tamamlamaya yolluyor ve bütün ülkeyi boyundurukladığı ile övünebiliyordu. Halefleri [ardılları]**, bölgeyi kaza veya vilayetlere bölerek idare taksimatına uğrattılar ve kanunlar yerleştirdiler. Bu kanunların çoğu, Japonlarca ilk tanınan Çin ve Kore kültürlerinden ödünç alınmışlardır. Japonların daha önce çoktan beri Korelilerle ve Çinlilerle ilişkileri vardı. Çin'de Wei'ler ve Hanlar Sülalelerinin kronikçileri Japonları anarlar. Edebiyat açısından bakıldığında, bazı tarihler, eserlere damgasını vuran fikirler üzerindeki etkileri açısından önemlidir. 285 yılı Konfüçyüsçülük moral kuralları ile birlikte Japonya'ya girdi. 5'nci Yüzyıl başında İmparatorların Précepteurleri (Mürebbileri)[35] olan Koreliler Çin yazı bilgisini getirdiler ve 552'lere doğru Budizm, Japonya'ya girerek ondan sonraki Japon düşüncesi üzerinde büyük bir nüfuz** [etkinlik] **kazandı."**[36]

[35] Précepteur (Fr.), Mürebbi (Ar.): Soylu bir ailenin çocuğunun evde eğitilmesinden sorumlu Erkek Öğretmen. (y.n.)
[36] Kuni Matsuo, age, s. 31-32.

Medeniyetle Temas
(Kore ve Çin)

Japon Taş Çağı, kendi tecridi [soyutlanmışlığı] içinde yaşıyordu. Oraya dışarıdan gelen her sosyal etki, yeryüzünün bir noktasına düşen göktaşı gibi lokal kaldı ve yerli toplum ilişkileri içinde çarçabuk eritildi. Bu olayı, Japon kültürünü inceleyenler şöyle deyimlendiriyorlar:[37]

> **"(…) Japon Kültürü, birtakım ödünç almalardan yapılmadır. Japonlar, çok şeyi ödünç almışlarsa bile burada 'Yaratış' denilebilecek bir adaptasyon işi yaptıklarını söylememek elden gelmez."[38]**

Karakıtasının büyük Antika Çin Medeniyeti, Japonya'ya doğrudan doğruya Roma usulü bir istila seferi yapmadı: Ancak, Kore **aracılığıyla** barışçıl alışveriş ilişkisi kurdu. Japon Taş Çağı ancak Han Sülalesi zamanında, Çin'den metal ve ekin ürünleri ithal edildiği için yavaş yavaş açılmaya başladı:

> **"(…) özellikle, İÖ 108 yılından beri** (Çin) **İmparatoru Wu, Kuzey Kore'ye koloniler gönderdi. Bu kolonilerden biri ile (merkezi bugünkü Pyongyang olan) Lakliang bölgesinde Kyûşû'da oturanlar** (Japonyalılar) **doğrudan doğruya alışverişe başladılar. Ondan sonra, Çin etkisi gittikçe şiddetlendi.**

---

[37] Burada H. Kıvılcımlı'nın üstünü çizdiği şöyle bir paragraf var:

Japonların kökenlerinde Malezya'dan, Asya Karakıtasından hatta Polinezya'dan veya başka Pasifik adalarından ve belki daha başka gruplardan, kadim bir çağda, adaları Aynu'lardan zaptetmek için gelmiş çeşitli ahalinin [halkın] bir kümeleşmesi olabilir.

[38] Kuni Matsuo, age, s. 29.

(…) İlk Çağlar Japonya'sında taş, tunç ve demir yan yana kullanıldı."[39]

Yani İngiltere, Roma istila ve sömürgeleştirme çabalarına rağmen **Hastings Savaşı**'na gelinceye dek, nasıl Taş Devrini yaşadıysa, Japonya'ya tıpkı öyle dışarıdan demirin hatta tarımın sokulması, Yeni Taş Devrinin Japon Toplumu'nda temel düzen olmasını kaldırmadı.

Japonya'da İÖ 2'nci Yüzyıllara ait geometrik süslü, çember biçimi **"Yayoi Stili kaplar, o kadar ayırtlı idiler ki dışarıdan ithal edildikleri kabul ediliyor."[40]**

Bu gibi şeylerin Batı Japonya'dan Orta Japonya'ya doğru yayılışları da, Karakıtasından geldiklerini gösterir. Bu arada rastlanan tunçtan yapılmış müzik aletleri, kılıçlar ve teberler [baltalar], Japon Halkının günlük hayatına giremeyecek kadar bulunmaz yabancı nesnelerdi. Aşağı Barbar toplum yapısında, yeni yeni sivrilen elemanlarca, lüks bir üstünlük belgesi gibi kullanılıyordu.

"Bu nesneler, pratik amaçla kullanılmadığından, belki dini ve siyasi gösterilerde-törenlerde otorite sembolü yerine geçtiler."[41]

Haritaya bakılırsa, Kore Yarımadası, Çin Medeniyeti'nin kaynağı olan subtropikal Huang-ho Irmağı'nın [Sarı Irmak'ın] döküldüğü Sarı Deniz'i batıda kapatır. Çin Medeniyeti'nin geliştikçe Kuzey Kore'ye kolonlar göndermesi, bu bakımdan bir coğrafya zorunluluğudur. Kore Yarımadası'nın güneydoğu ucuyla, Japonya'nın güney batısındaki büyük Kyûşû Adası burun buruna denecek kadar birbirine karşılıklı ve yakın bulunurlar. Hele Kore'de Busan ile Japonya'da Nagazaki arasına serpilmiş adacıklar, Kore Boğazı'nı Karakıtasından Kyûşû'ya atlayıvermek için konulmuş basamak taşlarıdır. İşte ilk Japon sosyal ve siyasi gelişimi, bu Kyûşû Adası'nda belirdi. Ve Çin Medeniyeti ile Ja-

[39] Saburo İenaga, age, s. 184.
[40] Saburo İenaga, age, s. 186.
[41] Saburo İenaga, age, s. 186.

pon Barbarlığı arasındaki etki-tepki ilişkisi Kore Boğazı köprüsü üzerinden gidip geldi.

İS 3'üncü Yüzyıl'ın başında, Japon "Kraliçesi" Himiko, Çinli Wei Sülalesi ile elçilik gönderişti [karşılıklı elçilik gönderdiler].

Japon bilgini klasik **"imparatoriçe"**, **"kraliçe"** sözcüğünün pek yerinde kaçmadığını sezer gibi olunca şunları yazar:

"… Başka bir teoriye karşı benim kanaatim şudur ki, Himiko, Japon imparatorluk sülalesinin öncüsü değil Kyûşû'da bir prenses (Herrscherin) idi. Monarşi belki Yamato bölgesindeki lokal idare güdücüleri tabakasından kaynak almış ve bir seri fetihlerle en sonunda Japonya'ya egemen olmuştu. Kanaatimce bu olay, Güney Kore'de iki büyük devletin, Kudara ve Shiragi Devletlerinin kuruluşuyla aynı zamanda olmuştur.

"Yamato egemenliği, Güney Kore'de Mimana'yı kendi savunma alanı haline getirdi ve sonra başlıca yarımadanın batısıyla Shikoko'yu ve Kyûşû'yu idaresi altına aldı. 4'üncü Yüzyıl'ın ikinci yarısında Kudara ile Shiragi'yi de ele geçirdi. Ve 4'üncü Yüzyıl döneminde Kuzey Kore'deki Mançurya devleti Kokuri ile savaştı. Daha sonraları Mimana (idaresi) Shiragi tarafından darmadağın edildi ve 660 yılı Birleşik Kudara idaresi, Tang Çinlileriyle Shiragi tarafından yenildi. Bunun üzerine Japonlar Kore'den tamamıyla atıldılarsa da, Çin ve Kore etkisi Japon kültürü üzerinde izlerini bıraktı. Böylece örneğin *Çince yazı işaretleri ve Budizm* kabul edilmiş oldu. Yamato idaresince boyunduruk altına alınan bölük pörçük devletler (Teilstaaten), ancak pek gevşek olarak o idarenin emri altına girmişlerdi ve daha ziyade kendi büyüklerinin egemenliği altında bulunuyorlardı. Hür köylülerin egemenliği altında bulunan köleler, sayıca az oldukları için, henüz pek ufak bir rol oynuyorlardı.

"Merkezi hükümet, geçmiş Kore fetihleriyle paralel olarak belli başlı adanın kuzey doğusunda, kültürce alt durumdaki Aynularla, Güney Kyûşû'daki savaşçı Hayato'yu sindirmeye girişti. Bu sindirim, 9'uncu Yüzyıl'da tamamlanmış sayılabilirdi. Çinliler, alışveriş tekniği bakımından

önemli kuzey Kyûşû küçük devletinin adından kinaye olarak Japonya'ya "Wa" adını verdiler. Japonların kendileri, ilkin idare merkezindeki makam sahibinin (Sitzer) adı olan Yamato'yu ülke adı olarak kullandılar. 7'nci Yüzyıl'a doğru, Nippon (Doğan Güneş) adını aldılar."[42]

Bu anlatılan olaylar şu gerçekleri açıklıyor:

1 - Himiko Hatun, bugün medeni insanların anladığı çeşitten bir imparatoriçe veya prenses yahut kraliçe değil, Kyûşû Adası'ndaki aşiretlerden en önemlisinin **Anahan**'ıdır. Bizim **Tomris** gibi savaş ve siyaset dehası, kumandan kadındır. Bunu söylerken İsa Doğumunun 3'üncü Yüzyıl'ında, en ileri Japon Toplumu'nun henüz Aşağı Barbarlık Konağını aşmak üzere bulunduğunu anlatmış oluruz. Tam o sıralar, Çin Medeniyeti, İmparator Wu'nun kolonileştirme ve yayılma çabalarına rağmen derebeyleşmişti. Hunların saldırıları, ufalanmış Çin Derebeyliğini allak bullak etti.

2- Japonya ile Çin Medeniyeti arasında, besbelli Barbarlar için kolonileştirmelerle doğmuş iki basamak siyasi santralizasyonlar vardır: Kore'de, Kudara ve Shiragi ülkeleriyle Mançurya ülkesi… Japon Toplumu'yla Kore üzerinden, Çin Medeniyeti'ne doğru gelişen ilişkiler, yüz yıl içinde büyük sonuçlar verir. Anahanın açtığı çığır, Yamato egemenliği biçiminde Güney Japonya'nın iki büyük adasını (Şikoku ile Kyûşû'yu) kapladığı gibi, Kore'ye de atlamış, Mimana'yı üs yapmıştır. 4'üncü Yüzyıl'ın ortası geçilince, Çin'in noktaladığı Kudara ile Shiragi'yi alır ve aynı yüzyılın sonunda Çin'e doğru son merhale [konak] olan Mançurya ile dövüşür.

3- Gerek Japon, gerekse Kore toplumlarında Medeniyetin Sınıflı Toplumundaki zıtlıkları dengeleyen **Devlet**, henüz kökleşememiştir. Onun için Yamato'nun fethettiği yerlerde egemen oluşu, Tarihöncesi Kan Örgütleri metodundan öteye geçmedi. Teilstaaten denen toplulukların, üstün gelmiş idareden çok; **"kendi**

[42] Saburo İenaga, age, s. 185-186.

büyüklerinin egemenliği altında", bulunuşu, onu gösterir. Barbar Toplumda yenilgiye uğrayan toplum, ya yok edilir ya sürülür ya da yenenlerle kaynaşır. **Esir** edilip sömürülmez. **"Hür köylülerin idaresindeki kölelerin sayıca az"**, oluşları bundan ileri gelir. Köleliğin bir sosyal alt sınıf haline gelmeyişi, Barbar Toplumun gücünü ispat eder.

4- Böyle bir **"idare"**nin, fethettiği ulusları uzun süre emri altında tutamayacağı kendiliğinden anlaşılır. Onun için, Ana Çin Medeniyeti, biraz kendisini derleyip toplayınca, Kore'deki kolonilerini harekete geçirir. Shiragi, Mimana'yı dağıtır ve 660 yılı Kudara ile birleşen Tang Sülalesi, Japon Barbarlığını Kore'den sürüp atabilir.

5- Japon Barbar Toplumunun Kore üzerinden Çin Medeniyeti'ne doğru yaptığı bu geniş ve uzunca med ve cezir (gelgit) hareketi, onun da hiç değilse güdücü tabakaları arasında, Medeniyetin iki büyük silahını yayar: **Medeniyet Yazısı (Çin Yazısı)** ve **Medeniyet Dini (Hint Budizmi)** Japonya'ya girer. O zaman, denizaşırı maceralarda edindiği tecrübesini, Japonya adalarında uygulamaya başlar. Bütün Japonya'yı bir merkezde toplamak ister. Çünkü, Yamato idaresi, daha içinde bulunduğu Kyûşû Adası'ndaki Hajato ile en büyük Hondo Adası kuzey doğusuna doğru sıkıştırdığı Aynuları bile hazmedememiştir. Bu hazmediş, 9'uncu Yüzyıl'a dek sürecektir. Ve Japonya Toplumu, 7'nci Yüzyıl'a kadar **"Wa"** diye anılacak, **Nippon (Japon)** adını alamayacaktır.

Kore'den Kovuluş

Kore'ye akın eden Japonyalılar, henüz **"Japon"** adını almadıkları gibi, Medeniyet Konağına da çıkamamış Kan Örgütlü bir toplumda yaşıyorlardı. Fakat Klasik Tarih onlar için kendi bildiğini okur:

> **"Hatta, Merkezi Yamato İdaresi bile siyasi bakımdan birleşmiş Japonya için büyük önem taşımadı. Devlet işleri, kudretli asil hanedanların elindeydi örneğin Ōtomo ve Soga aileleri gibi; o sırada, mahalli idare kır asillerinin büyüklerine düşüyordu."**[43]

Japonların Kore akını, örneğin Hunların Roma Medeniyeti üzerine yahut Moğolların Çin ve İslam Medeniyetleri üzerine saldırışları kadar büyük Tarihsel Devrimler yaratacak çapta olmadı. Bu bakımdan Japonyalılar, çöken bir Medeniyet denizinin içine düşüp boğulmadılar. Kore'ye giderlerken götürdükleri toplum biçimlerini fazla değiştiremediler. Hâlâ **"aile"** temeline dayandırılan Japonyalı idarecilik, henüz en basit bir kentleşme oturaklığına kavuşmamıştı. O bakımdan içlerinde **"Asil Hanedanlar"** aramaktansa, geniş aile demek olan **Kan** Örgütlü Orta Barbarların askeri ve ruhani şeflerini görmek gereklidir. Nitekim Japonların Kore'de **"yerleşmeleri"** kadar, Kore'den **"kovulmaları"** da, onun için pek kolay, adeta **"iz bırakmadan"** oldu.

Yalnız Çin Medeniyeti, Japonyalı Barbarları kendi içinden kovduysa da; Japonyalı Barbarlar, Çin Medeniyeti'ni kendi içlerinden kovamadılar:

---

[43] Saburo İenaga, age, s. 187.

"Kore devletleriyle, hele Pak-tchei ile temas kurulması, Japonlar için hatırı sayılır bir önem taşıdı: O devletler, Japonya'ya yalnız endüstri mamullerini [ürünlerini] **değil fakat lonca kuran esnaflarını da, Japonya'ya Çin dili ile yazısını sokan ve ilk Karakıtası Medeniyetinin elemanlarını açıklayan Ulemasını da (Bilginlerini de) gönderdi."**[44]

Bütün Barbarların pek önem verdikleri "ölüm"den sonrası için mezarlara süssüz kaplar koydular. Hatırı sayılanlara balçıktan lahit yaptılar. İmparator Nintako (ölümü 427) için, 480x350 metrelik bir mezar kurup içine kılıç, ayna ve balçıktan insan-hayvan biçimleri yerleştirdiler. Pirinç ekmeyi de öğrendiler ama; **"Pirinç ekimi yanında av, balık, meyve derleme** [toplama] **büyük rol oynadı."**[45]

Yalnız **"asil"**lere mahsus olmak üzere kenevir kabuğundan yapılmış kumaşla elbise yaptılar. 6'ncı Yüzyıl ortasında **Budizm** ile vaftizlendiler. Yıllarca mücadele eden Budizm, **"kudretli bir fraksiyon"** olan Sogalarca kabul edildi. Japonya'nın değişmesi, **"birdenbire aceleleşti"**. 593 yılından beri "naip" olan Prens Shôtoku Taishi (593-622) rahipleri çağırdı. Kore'den artistler getirdi, bir sürü tapınak kurdu. İlk defa 607 yılı Tanglar Sülalesinin egemen bulunduğu Çin'in kudretli imparatoru Sui'ye (Souei Tang'a) elçi gönderip, merkeziyetçi idarenin yollarını inceledi. Çin'in idare kurallarını, seremonilerini öğrendi. Bir çeşit anayasa çıkarttı. İlk Japon Anallarını (Yıllıklarını) kaleme aldırdı:

"Bu birkaç yılda Japonya'nın geçirdiği kalıp değiştirme, çağdaş Japonya yabancılara açılınca görülen değişim kadar tam ve çabuk oldu."[46]

En sonra, bütün o saray devrimleri altında, sıra Japonyalı Toplumların ekonomik ilişkilerine geldi. 645 yılı büyük ve Japonların

---

[44] Maxime Petit, age, s. 382.

[45] Saburo İenaga, age, s. 186.

[46] Maxime Petit, age, s. 382.(Bu paragraf, 16'ncı sayfada biraz farklı bir çeviriyle geçmektedir. Biz her iki çeviriyi de yayımlamayı uygun bulduk. (y.n.))

“korkunç” dedikleri **Taika (Taikwa) Devri Reformu** başarıldı. 645-649’da kabul edilen **Nengō Reformu**, hem toprak temelini, hem devlet yapısını ilgilendiriyordu. Toprak Devrimi, tıpkı Osmanlı fetihleri sıralarında uygulanan **Dirlik Düzeni** gibi oldu:

> **“Tarım Toprağı devlet mülkü olarak ilan edildi. Köylüler, eşit ölçüde bölünmüş topraklar için, pirinç vergisi ödeyeceklerdi, daha sonra mükellefiyetleri** [yükümlülükleri] **ve angaryaları empoze edildi.”**[47]

Japon bilginleri, anlaşılan Japonya’da daha önce özel kişi mülkiyeti bulunduğunu sandıkları için Taika Reformu’nu bir çeşit sonradan devletleştirme sanmışlar, gerçekte yapılan reformlarla, o zamana dek orta malı olan toprak, küçük ekinciliğe uygun biçimde kişilerin tasarrufuna bırakılıyordu. Orta Barbarlık Konağını yeni aşmakta olan geniş Japon yığınlarının hayatı için böyle bir tedbir, büyük bir devrimdi.

Toprak temeli üzerinde sıkı idare baskısı da gerekti. 645-649’da kabul edilen **Nengō Reformu**’yla;

> **“Hükümet tamamıyla santralize Çin hükümetinin modeline uyduruldu.”**[48]

Artık Japon **“İmparator”**u önünde sorumlu bakanlar sistemi icat edildi. Zamanın Çin kanunlar sistemi üzerine kurulmuş bir Japon Mecellesi (Code’u), mutlak hükümdarlığın açılışı oldu. Eyalet idaresi, merkezce atanan valilere verildi. En ufak ayrıntısına dek örgütlü bir bürokrasi yükseltildi. Güya, **“kuvvetli hükümet”** kurulmuştu. Her şey yolunda gidecekti. Üzerinden 15 yıl geçmedi, Japonya’nın Kore üzerindeki egemenliği ansızın tepesi üstü yıkıldı. 663 yılı Japonyalılar Kore’den kovuldular! Kore Halkı, Japon Barbar Demokrasisine razı olmadı. Asıl maksat medeni efendiliği kurmaksa, Medeniyetin daha büyük efendisi Çin Fağfuru dururken, yarı Barbar Japon Tennō’suna niçin kul köle olarak boyun eğilsindi?

---

[47] Saburo İenaga, age, s. 188.
[48] Maxime Petit, age, s. 382.

Tennō ve Tarihöncesi

Japon Tarihi'ni anlamak için, Japon Tarihöncesinin öteki ulusların Tarihöncesine paralel bulunduğu unutulmamalıdır. Aşağı Barbarlık Konağını yaşayan Amerikan yerlisi Senekalarda gördük, **Kan** Örgütünün iki tip ileri geleni seçilir:[49]

1- Saşem (Kan Başkanı),

2- Şef (Askeri Kumandan)…

Japon Tarihöncesi **Kuni**'leri, Klasik Tarihin zannettiği gibi, **"Devlet"** ile en ufak ilgisi bulunmayan **Kan** Örgütüdür. Yeryüzünde bugün varolan bütün insan topluluklarında hemen hemen aynı **"Aryence" Gan** kök sözcüğünü andıran: Latince **Gens**, Yunanca **Genes**, Sanskritçe **Canas**, Arapça **Can**, **Cin**, Anglo-Saksonca **Kyn**, İngilizce **Kin**, Almanca **Künne**, Türkçe **Khan** veya **Kan**'ın karşılığıdır.[50] Onun için, Gotça ile Japonca'da, aynı **Kuni** sözcüklerinin yaşamış olması pek şaşılacak şey değildir.

Japon **Kuni**'lerinin **Kan** olduğu kavranılınca, onun da içinde daima seçilen Kan Başkanı ve Askeri Komutanı bulunacaktır. Hatta her Kan'da olduğu gibi, askeri şef seçilmiş de olsa, sivil başkan muhakkak bulunacaktır. **Kan**ların bir araya gelmesinden, **Fıratri**ler **(Sıbt**'lar); Fıratrilerin bir araya gelmesinden **Kabile**ler; kabilelerin bir araya gelmesinden **Konfederasyon**lar doğmuştur. İşte, Japon Tennō'su, görülen bütün özellikleriyle Klasik Tarihin ona yüklemek istediği biçimde, bir Medeniyet **Kralı** yahut **İmparatoru** değil, Barbar kabileler konfederasyonunun si-

---

[49] Hikmet Kıvılcımlı, Tarih-Devrim-Sosyalizm, Tarihsel Maddecilik Yayınları (Birinci Baskı), s. 73; Derleniş Yayınları (Üçüncü Baskı), s. 126.
[50] Hikmet Kıvılcımlı, age, s. 122-123.

vil başkanı, en büyük **Saşem**idir. İrakua **"İnanç Savunucuları"** gibi, Japon Tennō'sunun da, **Ruhani Saşemlik** (Kutsal Ruhanilik) görevleri esastı... Kan Saşemi gibi Tennō'nun da zor kullanma gücü belli değildi. Yalnız babaca öğütle ve gördüğü saygı ve sevgi halesiyle etki yaptığı için, şu veya bu askeri kumandan veya siyasi şef zorbasının kılıcı da, onu kesemezdi.

Japon Tarihi'nde bir türlü açılamayan kilidin anahtarı; **Kuni**'nin **Kan** Örgütü olduğu ile **Tennō**'nun en yüce ve kutsal **Saşem** oluşunda gizlidir. Bu anahtarı elimize alırsak, Japon Tarihi'nde açılmayacak kapı kalmaz.

Japonya'da Medeniyetle Temastan Sonra Sınıflı Topluma Geçiş 1200 Yıldan Uzun Sürmüştür

İlkel de olsa Sosyalist bir Toplumu (Tarihöncesini), Sınıflı bir Topluma, Medeniyet de olsa, sürükleyebilmenin ne kadar güç hatta yaman ve korkunç bir macera olduğunu bize en iyi anlatan örnek, Japonya insanlığının başından geçenlerdir. Kendi başına kalabildikçe insanlık (Medeniyet ne kadar parlak, üstün görünürse görünsün), içinde yaşadığı sosyalizmi kolay kolay bırakamıyor. Bu kuralın en yaygın ve en çok bilinen göçebe örneği; Çingenelerimizdir: Medeniyet dünyası, atom çağından yıldızlara göçüyor; Çingenelerimiz, dileniyorlar, çalıyorlar, vuruyorlar; fakat karda kışta yel üfürür göçebe çadırlarını ve orada yaşadıkları İlkel Sosyalizmlerini, kendilerine kalsa, kıyamete dek bırakmıyorlar. Dünyanın bütün öteki Barbarları; hep al [hile] ile içine düşürüldükleri Medeniyet denizinde boğuldular. Japonlar, bir ara yanılıp karşılarındaki yarı Barbar Kore'ye atladılar. Çok geçmedi, orada Medeniyetin rezillikleriyle çürümeden, geri kendi adalarına püskürtüldüler. Ne çare ki, **Taika Reformu**, altlarındaki ortak toprağı Osmanlı **Dirlik Düzenine**; üstlerindeki **Kan Örgütlerini** ve güçlü **Saşemlerini**, Çin Fağfuru mukallitliğine [taklitçiliğine] çevirmişti. Ondan sonra bu çevriliş, Japon kâğıdı üzerine düşen yağ damlası gibi boyuna yayılacaktı.

Ama ne kadar güçlükle ve kaç yüzyılda?

Yalnız arada geçen yılları alalım: Japonların Kore'den kovuluşları 660 yılı ile kapitalizme geçişleri 1868 yılı arasında 1208 yıl vardır. Bu 1208 yılda Japon toplumu, bir türlü İlkel Sosyalizmini, **Kuni** adlı Kan Örgütlerini, **Tennō** adlı Yüce Saşemlerini elinden bırakamadı. Elinden bıraktırabilmek için oynanan oyunlar sonsuzdu. Japonya'da İlkel Sosyalizmi iktidardan düşürme baskıları, Taika Reformu ile başladı: Orada Japon Toplumu rejim olarak, henüz **Orta Barbarlık Konağını** aşamadığı için, kişi mülküne çevrilmesi fiilen olanaksız bulunan ortak kamu toprakları, ilk defa Osmanlı Dirlik Düzenindeki biçimde, kişilere bölünüp tefviz edilmişti: Tasarruflarına verilmişti.

Japonlar, kıvıramadıkları Medeniyetçe Kore'den kovulduktan 34 yıl sonra; **Taika Reformu**'ndan 56 yıl sonra, 701 yılında; **Taihō-ritsuryō** (Taihō Devrinin Emirleri ve Yasakları)'nı [yürürlüğe koyabildiler]. Çin'den [alınan ve] Japonya'da 1500 maddesiyle 1200 yıl sonra [bile] ayakta kalacak olan bu yasa, Çin'deki Tang Sülalesi Hukukunun sıkı sıkıya tercümesi sayıldı. Sosyal temelleri Medeniyetten o kadar uzak bulunan Japon Barbarlığında, bir avuç üst güdücü tabakasının alt yığınlardan aldıkları güce dayanarak özendikleri "Medeniyet", tam bir **"taşıma suyla değirmen döndürmek"** idi.

Batılılaşma (Kapitalizme Geçiş) Konusunda Türkiye-Japonya Karşılaştırması

Bu çabaların bizce kolay anlaşılması için en yakın benzerini; Türkiye'de Tanzimat öncesinden beri yapılanlarla kıyaslamak mümkündür.

Türkiye'de Antika Bezirgân Medeniyeti batarken, Modern Kapitalizmi getirme çabaları, iki, üç yüz yıldır boyuna geri tepmelerle baltalandı. Çünkü geniş memleket insanlığı, Babil Çağı'nın ekonomik ve sosyal şartları içinde yaşıyordu. Bir avuç üst tabakanın Batı Avrupa savaş tekniğini benimsemeye çalışarak; Batı Siyasetini, Batı Anayasasını, Batı Kanunlarını, perakende veya toptan Türkçeye tercüme veya en kötü soysuzlaştırmalarla adapte etmeleri, Türkiye'de **Kapitalizmin** doğmasını, taşıma

suyla değirmen döndürmekten beter etti.

Japonya'nın geniş memleket insanlığı, İlkel Sosyalizm Çağı'nın ekonomik ve sosyal şartları içinde yaşıyordu. Bir avuç üst tabakanın Asya Karakıtasının savaş tekniğini benimsemeye çalışarak, Antika Bezirgân Medeniyetin Siyasetini, Çin Yazısını, Dilini, Anayasasını ve Kanunlarını, (bir çeşit sosyal politika demek olan) Hint Budizmini Japonya'ya aktarmaları, Japonya'da **Bezirgân Medeniyetinin** doğmasını derinlere indiremedi. Kabuğun kabuğu üstünde bir debelenme haline getirdi. Türkiye'nin son iki, üç yüz yıllarındaki bütün **"değişiklik"** çabaları, nasıl hep **"Batılılaşmak"** lafının açıkladığı gibi dışarıdan taklitçilik olmuşsa; Japonya'nın 1208 yıllık bütün **"Medenileşme"** çabaları hep bir başka çeşit **"Batılılaşmak"** oldu:

Japonya'nın batısı, Kore ve Çin'di. Japon Tarihi, Çin Karakıtası Medeniyetinin taklitçiliğini memlekete sindirmek çabalarıyla doldu. Kimse, Japon Tarihi'nin dışarıdan taşındığında ikirciliğe düşmemektedir. Bezirgân Medeniyetinin üçüzü: **Yazı-Para-Devlet** idi. Osmanlı göçebeliği, daha çadırlarını Bilecik'te kurarken, bu üçüzü birden benimsedi: İslam Yazısı, İslam Şeriatına uygun Devletiyle yola çıktı ve kendi Parasını bastı. Fakat Medeniyet üçüzünün, aslında bir **Sosyal Tefeci-Bezirgân Sınıfı** temeline dayanması gerekti. O Tefeci Sınıfı, Kayı Han aşiretinden kopmuş Osman Gazilerin 400 savaşçısı içerisinde bulunmasalar bile, ortalığı 6 bin yıldan beri kaplamışlardı. Gerek İslam, gerek Bizans Medeniyetleri, Tefeci-Bezirgân ilişkilerin, en soysuz derebeyleşmeleriyle yıkılıyordu. Öyle çökkün bir ortama, 400 kadar savaşçının yapacağı aşı, en sonunda bir Rönesans'tan öteye geçemezdi. Bu Rönesans'ın sıtmalı ömrü, en çok 100 yıl sürebilirdi. Ve neticede 400 savaşçı, koca bir toplumu kendi düzenine sokacağına, çevre toplum [Medeniyet] ister istemez 400 savaşçıyı kendi düzenine sokardı.

Japonya'da ise, tam bunun tersi oldu. Japonya toplumu, bütünüyle Orta Barbarlığı bile aşamamış bir düzendeydi. İçlerinde birkaç bin savaşçı (Samuray yahut Bushi), Kore gibi Medeniyet aşısı görmüş ama henüz tam sosyal sınıflara ayrışmamış Barbar bir ülkeye

fatih olarak girmişler; içlerinden belki birkaç yüz savaşçı, az çok uzak Çin Medeniyeti'nin (Yazı-Dil-Devlet) üçüzüne bulaşmıştı. Fakat Osmanlı İlbleri, nasıl bütün çevreleri Tefeci-Bezirgân yüklü bir toplum iken, tam 500 yıl bezirgânlığı **"hâşâ min huzur"** [ortamımızdan-bizden uzak olsun] diye bir pislik gibi görmüşlerse, Japon Samurayları da, tıpkı öyle fatih olarak içlerine girdikleri Kore'nin ve uzaktan sesini işittikleri Çin Medeniyeti'nin Tefeci-Bezirgân ilişkilerini yukarıdan ve tiksintiyle görmüş olabilirlerdi. Medeniyetin Yazısı-Dili-Devleti, hatta az çok konfor sağlayan, **Parası** hoşlarına bile gitmiş olsa, bu kurumları geniş Japon İlkel Sosyalist Toplumuna kabul ettiremezlerdi. Ve ettiremediler. Onun için, Osmanlı, **"400 Aslan"**ı, içlerine düştükleri 4 milyon, bazen 40 milyon derebeyleşmiş medeniyet sığır sürüleri ortasında, zamanla sığırlaşmışlardır. Fakat 400 Japon Barbar Aslanı, 4 milyon Japon Barbar Aslanına, Çin Medeniyeti'nin derebeyleşmiş sığırlığını, taşıdıkları (Yazı-Para-Devlet) kurumlarını, bir türlü tümüyle kabul ettirememişlerdir. Karakıtası Medeniyetlerinden bütün taklit ettikleri şeyler, köklü ve bozulmamış Japon İlkel Sosyalist yaşantısını, 1200 yıl damla damla aşındırmasına rağmen, kökünden kazıyamamıştır. Japonların Kore'den kovulmalarıyla, Modern Batı Kapitalizmine girişleri arasında geçen 1208 yıllık tarihleri bu açıdan ele alınırsa kavranılabilir.

Japon Prekapitalist Çağı Klasik Tarihten Değil, Japon Edebiyat Tarihinden Öğrenilebilir

O 1208 yıllık Japon prosesini Japon erüdisyonunun [allameliğinin, bilgiçliğinin] **soyutlaştırdığı** 3 basamaklı (Erken-Orta-Geç) **Derebeylikler** bölümünden çok; Japon ve Fransız bilginlerinin Edebiyat Tarihi bölümlerine göre izlemek daha aydınlatıcı olur. Edebiyat Tarihi, Japon Toplumu'nun temel ilişkilerini gözden kaçırsa bile, o ilişkilerdeki en ufak ayrıntılı değişiklikleri daha göze çarptırıcı bir dev aynası olduğu için, dolayısıyla Japon gerçekliğini daha **somut** biçimde anlatabiliyor.

Yazılı Prekapitalist Japon Tarihi'nin 660 ile 1868 yılları arasında geçen maceraları, **Dar** Japon **Güdücü** tabakalarının **Devletleşme** çabaları ortasında, **Geniş** Japon **Halk Yığınlarının**,

Orta Barbarlıktan Yukarı Barbarlık Konağına doğru gelişim evrimleri olarak özetlenebilir. O 1208 yıl içinde, Japon **Barbar Şefleri** kendi yapılarını ve idarelerini Antika Medeniyetinin **devleti** biçimine sokmaya çalışmışlar; Japon Orta Barbar halkını ancak Antika Grek dünyasındaki **Kentleşme Çağı**'na, Yukarı Barbarlığa doğru sürükleyebilmişlerdir. Japon Barbar şeflerinin medeniyetleri, sahici bir sosyal sınıflı, köle-efendi düzeni kuramamış, özenti halinde kalmıştır; çünkü büyük Japon Barbar yığınları ancak bir basamak üstteki Yukarı Barbarlık düzenine doğru gelişme yapmışlardır. Onun için, 1208 yıllık Japon Prekapitalist Tarihi, Barbarlar ummanının yüzeyindeki ara sıra parlayıp sönen tek tük birkaç **Kent** gemisinin altüstlükleri biçiminden kurtulamamıştır. Bütün bu altüstlükler, hep kelle değiştirme kabilinden bir kentin üstünlüğünü yitirip yerine başka bir kent üstünlüğünün geçmesi olarak belirdiklerinden; **ekonomik ve sosyal** yapıdaki temelli değişikliklerden çok, **siyasi** ve **dini** alanlardaki değişiklikler göze çarpar. Bu değişikliklere az çok bir ifade veren edebiyat cilası, Japon kılık değişikliklerinin sözcülüğünü etti. Basamak basamak gelişen edebiyat değişiklikleri, Japon sosyal gelişimini acayip büyülenmelerle aksettiren dev aynaları oldu.

Japon Edebiyat Tarihindeki basamaklara bakalım:

1) **Nara Çağı:** 710-784 yılları arasında 74 yıl sürdü.

2) **Heian Çağı:** 795-1185 yılları arasında 390 yıl sürdü: Hafodel-Şoen-Buşi. Kyoto Kenti…

3) **Kamakura Çağı:** 1185-1332 yılları arasında 147 yıl sürdü.

4) **Namboku Çağı:** 1332-1392 yılları arasında 60 yıl sürdü.

5) **Muromaçi Çağı:** 1392-1603 arasında 211 yıl sürdü.

6) **Tokugava (Yedo) Çağı:** 1603-1868 yılları arasında 265 yıl sürdü.

Edebiyat denilen saf yahut münafık çocuk; boşa bir şeyler kekelemez. Arkaik Çağ'dan sonra gelen 6 Japon prekapitalist çağı, Japon Orta Barbarlığından, koyu **Çin Antika Medeniyeti (Yazı-Para-Devlet)** etkileri altında Yukarı Barbarlık Konağına geçiş dönemleri çağıdır.

Arkaik Japon Toplumunda Şinto-Tennō

Japonya, Uçdoğu'nun **"batısında"** olan Çin Medeniyeti'yle temas etmeden önce, Aşağı Barbarlıktan çıkmış ve Orta Barbarlığa girmek üzere olan bir **Kan Düzeni** yaşıyordu. Bu düzende **inançlar**, **Şintoizm** adı altında toplanıyordu. Japon **"İnanç Savunucuları"**, bugün bizim **"Mikado"** dediğimiz kişinin, Tarihöncesindeki adıyla **Tennō**'nun, çevresinde toplanıyordu. Başka deyimle, Japon Arkaik Çağı'nda kayıtsız şartsız egemen olan iki şey vardı:

1) Şintoizm denilen inanç sistemi;

2) Tennō inancının inanç güdücüleri örgütü.

Şamanlı bütün Medeniyetten önceki toplumlarda olduğu gibi, bu iki şey, ilkin birbirinden ayrılamazca birbiriyle kaynaşıktı. Hepsi birden **Kan** Saşeminin gördüğü [yürüttüğü] inançlar ve törenler toplamıydı. Buna bugünkü anlamıyla **"Din"** demek fazladır.

İlkel toplumun Şasemi, (…) animizm inancı altında törenler yapar. Bunlar Üretim Bayramlarının Törenleridir. Üretim tarıma doğru geliştikçe bu inanış da değişti.

> **"Japon ulusal dinine sonradan Shinto adı verildi. O ilkel biçimiyle dağlara, ırmaklara, bitkilere vb.ne canlı gibi bakardı. Sonraları tarımdaki önemli olaylar (ekim, hasat vb.) yıllık bayramlarına gerekçe olurdu. Kişileştirilmiş Tanrılara tapınma çok geç zamanlarda belirdi. Bu Şinto tapınaklarının kuruluşu, pek erken bir zamanda değildir. Örneğin o zamanlar Mima'da kutsal bir koruluk vardı. En eski yapılar**

arasında Güneş Tanrıçası Amaterasu'nun makamı olarak İse'de bulunur: Bu yapı Japon bağımsız antika ahşap mimarisini sonraki kuşaklara aktarıcı özellikler taşıyan planlanışlıdır."[51]

Sonra Çin Medeniyeti'nde kalıplanmış Budizm Japonya'ya girince, Şinto'yu (mesela İslamlığın Şirkliği[52] yok ettiği gibi) söndüremedi. Sanki Şintoizm Budizmleşmedi; Budizm Şintoizmleşti:

"Her ne kadar genel etkisi antik dönemlerde çok daha fazla yayılmış olsa da, Şinto, Budizmin ortaya çıkışına rağmen dini açıdan öneminden günümüze kadar çok az şey kaybetmiştir. Japon imparator Tenno, köken itibarıyla Güneş Tanrıçasının soyundan gelmesiyle başrahip konumundaydı."[53]

Böylece **Tenno**: İlkin belli bir yeri yurdu bulunmayan, açıkça doğanın güçlerine bakan **Barbar Aygırı**, kuyruğuna **"İmparator"** tenekesi takılan Mikado ve Animizmin sayılı bir Papa'sıdır.

"En eski Japon edebiyatı sayılan Norito, (Hint Vedaları gibi) **Şinto inanç sisteminin ritüel ve tapınç** (kült) **bayramlarında okunan dualardır**. (Sonradan ortaya çıkan) **Kojiki ve Nihon-Shoki dergileri** [derlemeleri] **6'ncı Yüzyıl'dan kalma Noritoların, 8'inci Yüzyıl'da derlenmesinden başka bir şey değildir."**[54]

Japonya'da Sümerlerden Gelen Tarihöncesi Toplum İlişkilerinin Kalıntıları

Sonraları, en yaygın ve ömürlü hizmet yapan Kan ve Kabile Konfederasyonunun sosyalist Kralı yahut dinsel Saşemi ve en büyük rahibi olan Tennō, öteki Kabile ve Kan Saşemlerini çevresinde toplamış olacaktır. Bunun kendiliğinden ve aşağıdan yuka-

[51] Saburo İenaga, age, s. 187.
[52] Şirk: Tanrı'ya eş koşmak. (y.n.)
[53] Saburo İenaga, age, s. 187.
[54] Saburo İenaga, age, s. 187.

rıya doğru olması doğal görünecektir. Klasik anlayış, sırf yukarıdan aşağıya ve Tennō'nun emir ve tayinleriyle ortaya çıkmış bir memur sistemi sayarak**, Nakatomi** adlı örgütlenişi, bir **"Saray Loncası"** kabilinden (türünden) anlatır. Gerçekte **Nakatomi**; İslamiyet'te Halife'nin (Büyük İmam'ın) ülke içinde temsilcisi olan imamlara benzer:

> **"*Nakatomi* adını alan ve sarayın bir çeşit rahip-memurlarının loncası olan örgüt mensupları, çeşitli törenlerde imparatoru temsil etmekle görevliydiler. Onların *"Norito"* yahut "Konuşulmuş Sureler" adı verilen, 16'ncı Yüzyıl'da *Ennghi-Shiki* (Ennghi Çağı'nın Kuralları) içinde derlenmiş bulunan ritüellerden kimilerini elimizde bulunduruyoruz; bunlar muhakkak daha kadim asıllıdırlar."[55]**

Ennghi-Shiki, 901 yılında kaleme alınmış görünüyor. 1927'de yayınlanan nüshası içinde 75 dua sayılır. Bunlardan 27'sinin metni bulunuyor:

> **"(…) Bu Noritolar (Profesör Revon'un pek iyi gördüğü gibi) özellikle birtakım dualar olmaktan ziyade, büyü düsturları, kudretli ritüellerle bir arada merasimli afsunlamalar (incantationlar[56])dır. Onlarla büyücü rahipler, Tanrıları dizginlerler. Ritüel düsturlarının amacı, bol ürün almak, rahmetini (Bénédiction) üzerine çekmek vb.dir. O gibi seremoniler, bugün bile hâlâ vardırlar; Frazer'in anlattığı "Altın Dal" dünyanın başka uluslarında görülen paralel örnekler veriyor. Norito'nun sözleri, bugün bütünüyle unutulmuş bir sembolizm gizliyor. Edebi bakımdan nesir oldukları halde bugün kullanılan üslup yüzünden nesir mi, şiir mi sayıldıklarını söylemek güçtür: Bunun nedeni ise kullanılan stildir; imgeler, büyücülük formülleri, arkasında kimin olduğu bilinmeyen titiz ayin gösterileri; bunların tümü, [Noritoları] elimizdeki birkaç şarkıdan daha şiirsel hale getirmeye katkıda bulunmaktadır."[57]**

---

[55] Kuni Matsuo, age, s. 32.
[56] İncantation (Afsun): Büyü, sihir. (y.n.)
[57] Kuni Matsuo, age, s. 32-33.

Bütün bunlar Sümerlerden, Grek ve Roma kentlerinden gelmiş, kalmış ve bugün Anadolu'muzda hâlâ dipdiri yaşayan Tarihöncesi toplum ilişkilerinin kalıntılarıdır.

Bu afsun, afsun örneklerinden biriydi. Kökü büyücülükle karışmış Barbar insanlığın birbirinden ayrılamayan ve herkesin katılıp hep birden yarattığı birleşik **(Şiir-Müzik-Dans)** güzel sanat üçüzünden beslenmişlerdi, Cönk[58] gibi destanlar da, o İlkel Sosyalist İnsanın Kolektif Yaratışlarından kaynak almışlardır:

> **"Kojiki yahut Nihonghi destanlarının şurasına burasına yerleştirilmiş bulunan ilkel poemler, daha ileride söz edeceğimiz bu kronikler son derece ham haldedir. Bunlar, destan (poem) oldukları kadar şarkı (şanson)durlar da... İlkin her ilkel ahalide görüldüğü gibi şan** [şarkı]**, müzik ve dans sıkı sıkıya birleşiktirler. Japoncada aynı deyim hem destan, hem şarkı anlamına geliyor. Bazen Norito'lardan daha nesir halinde (prosaïque) görünen bu destanlar, savaşlar, zevkler, aşk gibi her çeşit konulara değinirler. Bu gibileri, dolaysız ve barbar bir üslup taşır."**[59]

Noritolardan sonraki destanların üslubu bile tıpkı Tevrat ve Kur'an-ı Kerim'in serbest nâzmını andırıyordu:

Ho! Geldi zaman;
Ho! Geldi zaman;
Ha! Ha! Şa!
Hemen
Çocuklarım!
Hemen
Çocuklarım![60]

---

[58] Cönk: Saz şairlerinin, kendilerinin veya başkalarının şiirlerini derledikleri, uzunlamasına açılan, deri kaplı defter, sığırdili. (y.n.)
[59] Kuni Matsuo, age, s. 33-34.
[60] Kuni Matsuo, age, s. 34.

Japon Prekapitalist Yaşantısı Antik Yunan Kentleşmelerine Benzemez

Arkaik Orta Barbar Japon Toplumu, Yukarı Barbarlığa: Kentleşmeye kitle halinde geçti. Onun için Japon prekapitalist yaşantısı, René Grousset'nin benzettiği ve o benzetişi Kuni'nin de kabul ettiği kadar, Antik Yunan kentleşmelerine hiç benzemedi. Japon ülkesi, Akdeniz (Fenike-Yunan-Roma) Medeniyetleri gibi, adım başında karınca gibi kaynaşan vıcık vıcık kentler mahşerine hiçbir vakit bürünmedi. 1208 yılda, Japon dünyasının çevresinde döndüğü bütün sayılı kentler, bir elin beş parmağını bile dolduramayacak kadar az sayıda idiler. En eski Nara, sonra Heian (Kyoto), en sonunda Yedo (Tokyo) kentleri; hep o Kyûşû Adası'ndan kalkmış ilk Japon Tanrılarının seçtikleri kuytu ve güvenli Osaka Körfezi çevresinde, güneyden başlayıp kuzeye doğru uzaklaşmış kurumlar oldular. Bunun Antik Tarihte bir benzeri aranacaksa, Japon Kentleşmesi, Yunan Kentleşmesini değil, Arap-İslam Kentleşmesini andırır. Arabistan'da nasıl, en başta Mekke-Medine gelmek üzere, birkaç çöl kenti varsa; Japonya'da da hemen hemen tıpkı böyle başta Tokyo ve Kyoto gelmek üzere birkaç denizle ilgili ada kenti vardı. Mekke'yi (Kâbe'yi) ve Medine'yi (Yesrib'i) ele geçiren nasıl bütün Arap dünyasına egemen oluyorsa; tıpkı öyle Japonya'da Kyoto'yu (Heian'ı) ve Tokyo'yu (Yedo'yu) ele geçiren, bütün Japonya'ya egemen oluyordu:

> **"Kim Kanto, Kamakura veya Edo bölgesinin sahibi ise tarihsel bir hak olarak Arşipel'in (Japon takımadalarının) askeri şefi oluyordu."**[61]

Arada şu fark vardı: Arabistan Tarihi'nin öyle bir çağı geldi ki, orada bilinen dünyanın bütün ekonomik ilişkilerine geçit oldu. Acem ve Bizans Medeniyetleri, dünya ticaretinin geleneksel büyük Orta Yolunu ezici ağırlıklarının yıkıntısıyla çöküp tıkadıkları vakit, yeryüzünün Uzakdoğu (Hint-Çin) Medeniyetleriyle, Batı (Akdeniz-Avrupa) Medeniyetleri arasındaki alışverişlerin biricik

[61] René Grousset, age, s. 214 (İng. s. 224).

geçidi, Umman Denizi ile Akdeniz arasındaki en dar geçit olan Kızıl Deniz'in güney ucunda toplandı. Mevsim rüzgârlarının mekanizması ve Kızıl Deniz korsanlığı, o büyük dünya ticaretinin güdenleri için en emin yolu, Cidde Limanı'ndan başlayarak, Mekke Antreposu üzerinden Medine yoluyla Şam'a uzanan Hicaz karayolunda buldu. Onun için yeryüzünün (Budizm ve Konfüçyonizm gibi durgunluk-çöküş dini olmayan) en dinamik dini **İslamlık** biçiminde ünlü, orijinal Arap Medeniyeti, Arabistan'dan bir güneş gibi doğup, tekmil insanlığı kapladı…

Japonya'da öyle bir şey asla olmadı. Japonya, en büyük iki dünya medeniyeti arasında dolu halinde düşen ve duracağı kadar kısa bir süre olsun [durabilen] muazzam ve muhteşem bir bezirgân geçit köprüsü rolünü asla oynayamadı. Yeryüzünün en sapa yerinde: Uçdoğu'nun en uzağında idi. Doğuda uçsuz bucaksız Pasifik Denizi'nin esrarlı suları içinde yitikti.

Batısında, kaçıncı Tarihsel Devrimle en berbat derebeyleşmeler batağından kurtulamamış; iguanodon [dinozor] kadar fosilleşmeye mahkûm Antika Çin Medeniyeti, ölüm döşeğinde soluğan [nefes darlığına tutulmuş] yatıyordu.

Bu şartlar, Japonya'yı dünya ekonomisinin mihveri [ekseni] bir Hicaz geçidinin durumuna getirip, **Orijinal** bir Japon Medeniyeti'ne ulaştıramazdı.

Japonya'da, Çin Medeniyeti'nin "Rönesansı"

Orijinal Çin Medeniyeti'nin **Rönesansı** olmasına gelince:

Japon Barbarlığı, Kore atlama tahtasından boyunun ölçüsünü almıştı. Uçdoğu Medeniyetleri, ancak Konfüçyonizmin kırtasiyeci devlet kapıkulluğu sistemini, şatafat ve başarıyla gözleri kamaşmış bir avuç güdücü Japon savaş şefine kabul ettirebilirlerdi. Uçdoğu Medeniyetleri, ancak Budizmin bozguncu dervişlik psikolojisini, Kore'den kovulmanın sancısıyla kıvranan Japon güdücü Barbar şeflerine, bir gönül macunu gibi yutturabilirdi. Medeniyet, Medeniyetti. Ne de olsa geri Barbarlıktan üstün üre-

tim ve tüketim metotları sağlamıştı. Japon Barbarlığı, metotların etkisini ve sonuçlarını yok sayamazdı. O etkilerle -tıpkı Yakındoğu'da muazzam Irak ve Mısır Medeniyetlerine komşu Hicaz vahalarında ve geçitlerinde, Mekke-Medine'nin ilkel Barbar yerleşim noktaları oluşu gibi- Japonya da, birkaç Yukarı Barbarlığa özenti kentçikler kurabildi. Hicaz da, Japonya gibi, büyük orijinal Irak ve Mısır Medeniyetlerine sapa bir bucaktı. Ama Japonya'nın büyük orijinal Çin ve Hint Medeniyetlerine olduğu kadar sapa düşmüyordu. Çok daha erkenden Sümer Medeniyeti Çağı'ndan beri Ur Kenti çevresinde, İbrahim adlı göçebe bir Semit peygamber kalkıyor; Fırat, Suriye vadilerinden Mısır'a iniyor, oradan aldığı cariyeyi, dönüşünde Mekke geçidine bırakıyor. Kâbe'nin -Yunan Delfi Tapınağı'nda görüldüğü gibi- siyah güvercin misyoneri Hacer tarafından ilk Kutsal Çit Subaşı durağı kuruluyor, oradan çevre Barbarlara, Yakındoğu Medeniyetlerinin erdemliliğini anlata anlata bitiremeyen bir İsmail geleneği doğuyordu. Japonya'da böyle kervan geçitlerinin stratejik noktalarına, çökkün Medeniyetlerin istihbarat merkezleri kurulmuş ve çevre Barbarları sıkıyönetim altında güden kadim **Kehanet (Orakl)** yuvaları görülmüyor.

Onun için, Japonya'da Antika Medeniyetlerin klasik **"rönesansı"** bile, hiçbir zaman **ekonomik** ve **sosyal** derinlikte bir Medeniyet özelliği gösteremedi. Bütün parlaklıkları, hep zoraki **siyaset** kabuğunda asaletin sanki cilası olan **güzel sanat** lostracılığında kendini gösterdi.

Nara Çağı
(710-784)

Kore'den kovuluş, sınıflı toplum usulü egemenliğe alışmış Japon klan şeflerinin 701 yılında **"Taika Emirleri ve Yasakları"** ile işi sıkı tutmayı sürdürmesi Budizmin emriydi. Ama Japon Toplumu, ekonomisi için tüccar sınıfı isteyen Medeniyet şöyle dursun, daha doğru dürüst alışverişe bile pek alışmamış bir doğal kapalı ekonomi yaşıyordu.

> **"Antik Japonya'da trampa** [takas] **alışverişi egemendi, ilk madeni para 708 yılında basıldı. Hükümet, para tedavülünün yapılması için çok uğraştı. Ama ilkin bunda pek az başarı kazandı."**[62]

Siyasi **Devlet** özentiliği ve **Para** taklidinin arkasından ilk defa, Çin usulü **Kent** de paradan iki yıl sonra baş gösterdi:

> **"(…) Nara Kenti, 710 yılı Çin başkenti Hsian'ın modeli üzerine kuruldu. Geniş ve düz caddelerle kesilmiş bir dikdörtgen biçimine göre ve büyük ölçüde desenlenen bu kentin inşası, yabancı kurumların Japonya'ya aktarılmasının belirtici bir sembolü oldu."**[63]

Gerçi Çin Medeniyeti'nin Japon Toplumu'na etkileri yeni değildi. Türkiye'de Fransız kapitalizminin papaz okulları ve **"Galatasaray"**ı, Amerikan ve İngiliz kapitalizminin **"kolejleri"**, Alman, Avusturya özel okulları; Türkiye'deki varlıklı sınıfların

---

[62] Saburo İenaga, age, s. 196.

[63] George Bailey Sansom'un "Japan: A Short Cultural History" adlı eserinden aktaran: Kuni Matsuo, age s. 35-36.

çocuklarını Batılı ahlâk ve alışkanlıklarıyla yetiştirip, Türkiye'yi kapitalizmin top ateşi altına aldı. Bu usul, daha çok bu sosyal sınıfın, Türkiye'de Kapitalist Komprador Burjuva Sınıfının geliştirilmesi ölçüsünde kendisini gösteren bir tedbirdi. Japonya'da sosyal sınıflar yoktu. Türkiye üst tabakası, hâlâ yabancı mürebbilerle çocuk yetiştirirler. Tacitus'un anlattığı gibi İngiliz klan şeflerinin çocukları nasıl Roma terbiye ve telkinleri altında evcilleştirildiyse tıpkı öyle Japon klan şeflerinin çocukları da Kore ve Çin mürebbileri elinde "medenileştirilme tımarı"na uğratıldılar.

Japonya'da Budizm
Üst Tabaka Dışında Ciddiye Alınmamıştır

Klan şeflerinin kendileri ise çocuklarından daha saf çocuktular. Çökkün Uçdoğu Medeniyetleri, o kocaman Barbar çocukları Kore'delerken **"Budizm"** dervişliğiyle afsunlamaya girişmişti. Tıpkı Bizans'ın, Moskof Slavlarına Hıristiyan Ortodoksluğu belletecek iki allame papazı gönderdiği gibi Çin'e vekâlet eden Kore de, Japon idaresine iki Budist allamesi derviş eliyle Barbarlara pek insanüstü şeyler gibi görünecek Tanrı heykelleri ve Tanrı yazısı iletmişti:

> **"(…) Japonya, ulaşımda** [iletişimde, ilişkide] **bulunduğu Kore krallığı yolundan Çin'i, Çin kurumlarını ve Çin yolunu güderek; Hindistan'dan gelmiş elemanlarla Budizmi tanıdı. Önce Koreli, sonra Çinli Précepteurler (Mürebbiler) genç Japon prens ve beylerine kendi öğretimlerini getirmişlerdi…**
>
> **"5'inci Yüzyıl'da, "Achiki" ve "Wani" adında iki allame (érudit: mütefekkir-düşünür) Kore krallığındaki Pak-tc-hei'den gelmişlerdi. 552 yılında, Japonya aynı kaynaktan bir Buda heykeli ile Buda doktrinini kabul etme öğüdü yazılmış bir mektubu aldı. Bu gönderiye bir miktar Sutra ciltleri de ilişikti. Kitaplar, asil sınıf arasında yayılınca, büyük bir etki kazandı."**[64]

Ancak Budizm, tekrar edelim, çöken bir Medeniyetin dün-

[64] Kuni Matsuo, age, s. 36-37.

yasından vazgeçme inancıydı. Japon Toplumu ise, henüz Medeniyetin eşiğinde bile değildi. Kore kanalıyla Japonlar, o çöken Medeniyetin miyasmasını[65] solumuş oldular. Toplum şefleri, Medeniyetle düşe kalka onun bazı biçimlerini ve kazançlarını benimsemeye kalkmışlardı. Fakat şeflerin toplumla bağları sıkıydı. İçlerinde Japon yığınlarını sarmamış inançları reddedenlerle, kabul edenler birbirlerine girdiler. Daha doğrusu aranırsa, Japon halk yığınlarının hayatı, Barbar düzeninde kaldıkça, Budizm Japon inançlarının yıldızı bile olamadı. Japon **Kankardeş**liğine dayanmayan Japon şefi nasıl ayakta duramazsa, tıpkı öyle, Japon Şintoizminin izin vermediği Budizm de, bir avuç soysuzlaşma heveslisi üst tabaka dışında ciddiye alınmadı:

> **"(…) Doktrinin (Budizmin) kabulü lehinde ve aleyhinde olan klanlar arasında ve taç çevresinde geçen bir geniş mücadele devrinden-döneminden sonra nihayet 8'inci Yüzyıl'da Budizm, Japon ruhuna işledi ve bir daha da Japon ruhunu bırakmayacaktı. Bununla birlikte Budizmin, Şintoizm ile mücadele ettiğini sanmamalı. Her iki inanç, birbirini tamamlayarak ve bir arada var olarak Japon ruhunu biçimlendirdiler. Şinto, hele mitolojisi dışında ele alınınca, "ruh hali"nden başka bir şey değildir. Kendi yönünden Budizm, Japon düşüncesini kalıba dökerek düzenlemiş ve durultmuş bir felsefe sistemidir."[66]**

"Klanlar", bazı Japon **Kan** Örgütleri, Budizme karşı **"mücadele"** ediyorlardı: "**Budizm, Şintoizm ile mücadele etmiyormuş!"** Japon bilginleri böyle yazıyorlar.

Ne demektir bu?

Biraz anlaşılması güç iddia olmakla birlikte, başımızdan geçmeyen şey değildir: Türkler, Orta Asya'dan gelip de İslamlıkla karşılaştıkları vakit; Şaman inancı taşıyorlardı. Şamanlık, tıpkı

---

[65] Miyasma (Yun. Miasma): Salgın hastalıklara yol açtığına inanılan etken; çürümüş şeylerden, durgun sulardan çıkıp havaya karışan ve eskiden kolera, vebâ gibi salgın hastalıklara sebep olduğu zannedilen pis kokulu, zehirli buhar, pis buğu. (y.n.)
[66] Kuni Matsuo, age, s. 37.

Tennōların Şintoizmi gibi bir doğa dini; ilkin anaları, sonra ataları kutsallaştıran Animizm idi. İslamlık "çöl politikası ile Türklerin içine girdikten yüzlerce yıl sonra bile" Şamanizm, **tekke** ve **tarikat** gösterileri biçiminde, İslamlığın bütün **"haram"**larını kapalı yerde **"helal"** ederek yaşadı. Bu, İslamlıkla Şamanizmin birbiriyle **"mücadele"** etmediğini değil, bu mücadeleyi milli kuralları içinde amortize ettiklerini gösterir. Türkiye'de Şamanizmin kalıntıları ancak Cumhuriyet ilanından sonra tekkelerin kapatılmasıyla yasaklanabildi ve Şamanizm hiçbir vakit dirilerek İslamiyet'i yenemedi. Çünkü Altaylardan kopmuş göçebe Kayıhan Aşireti'nin Osman Gazi Oymağı, İlkel Sosyalist Türk **Kan**'ı, çöle düşen bir yağmur selceğizi gibi muazzam İslam dünyasının çökmüş Medeniyet kalıntıları arasında eriyip gitmişti.

Japonya'da olaylar, bununla taban tabana zıt gitti: Medeniyetin **"mürebbi"** ve **"allame"**leri, geniş Japon Barbar yığınları içinde, çöle düşmüş yağmur selceğizi gibi eridiler. Onun için Budizm, hiçbir zaman, İslamlığın Şamanizmi erittiği gibi, Şintoizmi yok edemedi. Başka deyimle, Japon yığınlarının hayatını, Şintoizm şu veya bu yöne itmekte rol oynarken, sırf Şintoizm olduğu için etki yapmamıştır. Tam tersine Japon halk yığınlarının hayatı Şintoizmi gerektirdiği için, karşılık olarak Şintoizm de halk hayatının şu veya bu yönde gelişimini etkileyebilmiştir. Japonya'nın kapitalizme geçişinde Şintoizmin bayrak yapılması, Japon Toplumu'nun büyük çoğunluğuyla, Medeniyet soysuzlaşmasında çürümemiş Barbar Gelenek-Görenek ve Kolektif Aksiyon gücüne sahip olmasından ileri geldi:

> **"Şintoizm, eski-antik halk dini olarak çok geniş yer tutmuştu. Şehirlerin ve köylerin yerel ve koruyucu Tanrılarına olan inanç sayesinde halk içinde derin kök salmıştı. Konfüçyüsçülük ve Kokugaku[67] teorilerinin yardımıyla yeni çağla uyuşmaya baktı ve özellikle ulusal duyguyu ekip geliştirdi."[68]**

---

[67] Kokugaku (Japonca: "Ulusal Öğrenme"): 17'nci ve 18'inci Yüzyıl Japonya'sında Budizm ve Konfüçyüsçülük dahil olmak üzere tüm yabancı etkilerin temizlenmesine çalışan hareket. (y.n.)

[68] Tasaburō Itō, age, s. 216.

Eğer halk hayatı Şintoizmi gerekli kılmasaydı, Şintoizmin halk hayatında önemli rol oynaması, su üstüne yazı yazmaya dönerdi. Bizim üniversite anlayışımız ise, bunun tersini ortaya sürmüştür:

> **"Japonların en ilkel dini olan Şinto, bütün Japon Tarihi'nde olduğu gibi, Japon kalkınmasında da *en geniş rolü* oynamıştır. Nitekim 1868'de Şinto Dini resmen Devlet Dini kabul edilerek kalkınma hamlesine girişilmiştir. Şintoizm ise, yalnız Japonlara özgü bir dindir."**[69]

derken [Alp Kuran], Şintoizmi bir Barbar inancı değil, bir ulus imtiyazı gibi koymuştur. Şintoizm, Türklere **"özgü"** olmayınca ise, Türkiye, kalkınmasında yazık ki, böyle bir etkiden yararlanamayacaktır kanısına varılır. Ve bütün teşhis, toplumu böyle tepesi taklak görmek ve göstermekle başlayınca; ondan çıkacak sonuçlara göre, toplum kalkınması için öne sürülecek bütün **"reçeteler"**, fatalman [kaçınılmazca] gerçeklikten uzaklaşır.

Medeniyetin Dili (Çince), Japonya'da Resmi Dil Olur

Nara Çağı'nda, tıpkı İslamlığa yeni giren bütün göçebe ulusların kurdukları devletlerde olduğu gibi; resmi dil, yazı dilinin alındığı Medeniyetin dili oldu. Son günlere dek Selçuklularda resmi dil Acemce idi. Osmanlılarda pek öyle kültür döktürmeye vakti bulunmayan padişahların fermanları dışında, edebiyat dili Acemce, bilim dili Arapça olarak kaldı. Japonya'da da işler böyle oldu:

> **"(…) Çin alfabesi, daha doğrusu Çin karakterleri kabul edildi."**[70]
>
> **"Bir kez Çince yazmayı benimseyip Çin Medeniyeti'ni araştırmaya başlayınca, yüzyıllar boyunca Batıdaki Latin-**

[69] İstanbul Üniversitesi Asistanı Alp Kuran, Japonya Nasıl Kalkındı, Ekim 1965, Cumhuriyet Gazetesi Yazı serisi 3.
[70] Kuni Matsuo, age, s. 37.

cenin eşdeğeri konumunda olan Çin dilinde yazmayı alışkanlık haline getirdik. Ciddi şeyleri Çince dışında başka bir dille yazmayı düşünmedik. Japonca yazılmış elimizdeki ilk eser, imparatorluk emriyle derlenmesi 712 yılında tamamlanmış olan Kojiki ya da Antik Şeyler Kitabı'dır. Eser bu haliyle arkaik dönemle Nara Yüzyılı arasında kalmıştır [her iki dönemin de özelliklerini yansıtır]**. Bu eser, efsanevi mitlerden İmparator Jomei'nin 629 yılında tahta çıkışına kadar** [çeşitli olayların anlatıldığı] **bir kroniktir. Eser, devlet memuru bilgin Yaçoumaro tarafından Katarité[71] ya da anlatıcı işlevi gören ve mükemmel bir hafızaya sahip olan Hiyéda no Aré isimli bir adamın dikte etmesiyle yazılmıştır. Eserin okunması çok zordur çünkü Yaçoumaro kimi zaman semantik açıdan, kimi zamansa fonetik açıdan Çince karakterler kullanmıştır. Eser, Japon tarihindeki ilk kaynağımızdır ve erken dönem Japon dininin incelenmesi açısından olduğu kadar anlatılan olgular açısından da önemlidir. Yalnızca efsanelerden oluşan ilk bölüm sadece devletin** ("İmparatorluk" Ailesinin anlayın) **kuruluşu ve imparatorluk ailesiyle ilgili mitleri içermektedir; ikinci bölümde ilk imparatorların kroniklerini, üçüncü bölümde ise 628 yılına kadar meydana gelen tarihsel olayları görmekteyiz. Ama bu bağlamda** (Japon Barbarlarının kendi deyimleriyle ruhen)**, yaklaşık yedinci yüzyıla kadar olan kronolojiler ve Japon tarihleri konusunda temkinli olmakta fayda bulunduğunu belirtmek gerekir çünkü bunlar tartışmaya açıktır ve belli bir yazım** [gösterim, notasyon] **tarzıyla oluşturulmuştur."** [72]

En ünlü Japon anıt yazısı Nihongi, 720 yılında Yasumaru Prensi Toneri tarafından Çince kaleme alınmıştır.

---

[71] Katarite (Japonca): Anlatıcı; anlatma; anlatım. (y.n.)

[72] Kuni Matsuo, age, s. 39. (H. Kıvılcımlı bu bölümü kısaltarak aktarmaktadır. Biz paragrafın tümünü vermeyi, konu bütünlüğünün algılanması bakımdan, daha yararlı bulduk. (y.n.)

Nara Çağı, Batılı Anlamda Japonya'nın İlk Kentleşme Çağı Olamamıştır

Japonya'da ilk kent **Nara** kurulunca, hiç değilse "egemen çevreler" denebilecek Kan Şefleri, Tennō çevresinde toplanarak **Kent** Yukarı Barbarlığını aşmak çabasına girdiler. Bu çaba, Nara'nın kurulduğu 710 yılından; Yedo'nun kurulduğu 1593 yılına dek (daha doğrusu Tokugava Çağı'nı açan Hideyoşi'nin, Yedo'daki sivil şef tarafından Şogun tayin edildiği 1603 yılına dek) 893 yıl sürdü. 893 yılının sonuna kadar, Japonya'da klasik Batı anlamıyla egemen sosyal siyaset **"Derebeylik"** yok. Heian ve Kamakura Çağlarını **Frühfeudalismus (Erken Derebeylik)**, Namboku ve Muromaçi Çağlarını **Orta Derebeylik** saymak; Japon **Eldorado**'sunu[73] "İmparator" saymak kadar yersiz olur. 893 yıllık dört basamaklı Japon gelişimi sırasında, Japon Toplumu'nun **ekonomik** temeli ve **sosyal** yapısı, Medeniyete geçemedi; Barbarlık kültürünün belirli basamaklarını aştı.

Yazarları kararsızlığa sürükleyen şey, Japon Toplumu'nda egemen olan bir avuç göçebe **Kan** Şefleri arasında, Medeniyet **elemanlarının** oynadığı önemli roldür. Bu rol ne kadar büyük ve göze batıcı olursa olsun; Japon Toplumu'nu, **sosyal sınıflara** bölen klasik **efendi-köle** ilişkileri yaratan **Antika Medeniyet** biçimine hiçbir zaman tamamıyla geçiremedi. Antika Tefeci-Bezirgân (yani köle-efendi) Medeniyetiyle, Modern Kapitalizmin (işçi-işveren) Medeniyeti arasında, Batı Avrupa'yı kaplamış bulunan klasik **Batı Feodalizminin** sosyal **derebeyi-toprakbent**

[73] Eldorado (İspanyolca: Altın kaplı, Altından): Kayıp altın şehir. Güney Amerikalı bir kabile reisinin, dinsel ritüel gereği, altın tozu sürülerek gölde yıkanmasını gören İspanyollar, bunu dilden dile aktararak "Eldorado" adıyla bir efsaneye dönüştürmüşlerdir. Zamanla Eldorado'nun altın bir şehir olduğu söylenmiş ve efsane zamanla gittikçe büyüyerek, Eldorado'nun hem altın bir şehir hem de içinde altından bir kralın yaşadığı bir imparatorluk olduğuna kadar varmıştır. Yani Eldorado hem altın şehir hem de altından İmparator anlamına gelmiştir. Bu efsaneye inanarak kayıp şehri bulup yağmalamak için aramaya çıkan maceraperest altın avcıları yüzünden efsane giderek daha da yaygınlaşmıştır. (y.n.)

sınıf ilişkileri bile, ancak 265 yıl süren Yedo (yahut Tokugava) Çağı'nda ortaya çıktı.

Tarihçileri en çok yanıltan özellik; Japonya'nın ne üretim temelini, ne sosyal yapısını hesaba katmayarak ele alınan üstyapıdaki **Siyasi** ve **Kültürel** gösterilerde Medeniyet elemanlarının büyük rol oynamasıdır. Bunun sebebi, Japonya'nın henüz Orta Barbarlığını tamamlayamadan -Hun ve Cermenlerin Akdeniz Roma Medeniyeti üzerine, Türk ve Moğolların Uzakdoğu'da Çin-Hint ve Yakındoğu (İslam) Medeniyetleri üzerine yaptıkları akınları uzaktan uzağa andırır- bir Kore macerası geçirmesidir. Ancak bu macera bozgunla sonuçlandıktan sonradır ki, Japonya'da, Medeniyet kelebeğini kanatlandıracak bir koza olması gereken **Kent** biçimiyle gelişme tek tük başlamıştır.

Nara Çağı, Japonya'nın ilk ve tipik Kentleşme Çağı olabilmiş midir?

Hayır. Çünkü Nara kurulurken, Japon Toplumu Yukarı Barbarlığa henüz ulaşamamıştır. Nara Çağı'na, Yakındoğu'da en iyi bilinen örnek, Hicaz Arabistanı'nın **Mekke** veya **Bekke'**sidir. Mekke, ilk doğuşunda tipik bir kent olmaktan ziyade, Göçebe Orta Barbar Aşiretlerinin kutsallaştırıcı bir merkeziydi. Japon Orta Barbar Toplumunun üzerinde Nara'nın egemenliği, tıpkı Mekke'deki Kâbe'nin sembolik egemenliğine benzer. Onun için Nara Çağı'na Japonya'nın Kâbe Çağı denilebilir. "Mekke Çağı" diyoruz. Çünkü Mekke gelişmeden önce, daha Irak'ın Ur Kentinden ve Firavunlar Mısır'ından göçmüş İbrahim'in çağından beri var olan **Kâbe**, bir Antika Tefeci-Bezirgân Medeniyet-İstihbarat-Kehanet ileri karakol noktacığı olarak doğmuştu.

Bütün karışıklık da burada başlar: Kâbe'yi kuran **Hacer**, hayli kültürsüz, yazıyı bilmeyen Orta Barbar Semitler eline düşmüş bir Mısır cariyesiydi.

Japonya ise, daha Nara Çağı'nda ilk **matbaayı** tanımıştı! Yedo Çağı'nda bile henüz **"devletleşmemiş"** görülen Japonya'ya matbaa, 8'inci Yüzyıl'dan beri girmişti:

"8'inci Yüzyıl'dan beri varolan matbaa, aynı zamanda okullar açan Birinci Şogun'un himayesi altına girdi."[74]

Teknik Elemanı, Japon Kültüründe [bu elemanı] tarihsel bir kültür yaratığı gibi görmeye alışkın metafizik metotlu yazarlar için, medeniyet yalabıklığı [parlaklığı] idi. Japon Toplumu'nun gerçek sosyal yapısını görmekten alıkoyan şey, bu parlaklığın verdiği göz kamaşmasıdır. Bu göz kamaştırıcı yüzey olayları, Japonya Tarihi'ni 710 yılından 1868 yılına dek on bir buçuk yüzyıldan fazla zaman (1158 yıl), hiç değilse metafizik bilim için kolayca tanınamaz duruma sokmuştur. Çin'den öğrendiği kâğıt-matbaa-pusula ile Avrupa Barbarlığının ne hale (Kapitalizme) geldiği gözönüne getirilirse; Japon Toplumu'nun on iki yüzyılda kapitalizme atlayamamış olması, ancak **ekonomik** ve **sosyal** temelinin sıkı sıkıya Barbar kalabilmiş durumuyla açıklanabilir.

Nara Çağı'ndan Sonra Gelen Çağlar ve Medeniyete Geçiş

Nara Çağı'ndan sonraki altı basamağın ilk ikisi; Heian ve Kamakura Çağları, Japon Toplumu'nun Anahan egemenliğinden Babahan egemenliğine geçişini belirtir. Sonra gelen iki basamak; üçüncü Namboku Çağı ile dördüncü Muromaçi Çağı, Japon Toplumu'nun Orta Barbarlıktan Yukarı Barbarlığa geçişini belirtir. En son beşinci gelen Tokugava ve altıncı Meiji Çağları, Japon Toplumu'nun Yukarı Barbarlık Konağından Medeniyete geçişini belirtir. Ancak bu altı çağın üç basamaklı birincisine: **Erken Derebeylik**, ikincisine: **Orta Derebeylik**, üçüncüsündeki Tokugava Çağı'na: **Geç Derebeylik** terimlerini takmak totoloji olur ve konuya hiç aydınlık getirmeyeceği gibi, üç basamaklı çağın ayrı ayrı karakteristiklerini de gözden kaçırmış duruma düşmek olur.

Nara'dan sonra Japon Toplumu, aştığı altı çağlı basamakları iki yabancı Medeniyetin **Dış** ve **Teknik** top ateşi altında geçirir.

İlk dört basamak boyunca Japon Toplumu'nu top ateşi altında

[74] Kuni Matsuo, age, s. 74.

tutan Medeniyet, Klasik Tarihin Antika Tefeci-Bezirgân Medeniyeti oldu. Uçdoğu'nun Çin ve Hint Tefeci-Bezirgân Antika Medeniyetleri geliştirdikleri bütün teknik ve kültürel, sosyal etkileri ile Japon Toplumu'nu Orta Barbarlıktan alıp Yukarı Barbarlığa dek getirdiler.

Beşinci ve altıncı çağların son basamağı boyunca Japon Toplumu'nu top ateşi altında tutan Medeniyet, Klasik Tarihin **Modern Kapitalizm Medeniyeti** oldu. Batı Avrupa'nın kapitalizmi geliştirdiği bütün teknik ve kültürel etkiler ise Japon Toplumu'nu Yukarı Barbarlıktan alıp Modern Medeniyete dek getirdi.

Bu her iki Medeniyetin etkileri ayrıca ikişer büyük bölüme ayrılır. Bu altı basamağa Japon ehramının [piramidinin] en üst güdücüler penceresinden bakılırsa, her şey **"Medeniyet"** imişçe görülür. Bu görünüş kadar aldatıcı pek az sosyal olay vardır. Aynı Japon piramidine toplum oturağından [tabanından] tepesine doğru bakılırsa, Antika Tarihin **Toprak** üretim **Temeli**yle karşılaşılır. Bu temelin üzerine Antika Tefeci-Bezirgân Medeniyet de, Modern Kapitalizm de önce çarçabuk **teknik-siyasi** ölçüde, sonra daha çok **ekonomik-sosyal** ölçüde etki yaparlar. Bu bakımdan altı Japon Çağının ilk ikisi Antika Medeniyetin teknik-siyasi etkisi altındadır.

Heian Çağı'nda, Japonya'ya **Matbaa Tekniği**; **Kamakura Çağı**'nda, **Çin Parası** girer. Bu iki tekniğe uygun siyasi özenti kurumlar, yavaş yavaş yerleşir. Ama Çin'le ticaret gelgeçlikten öteye geçemez. Japonya'nın **toprakları**, Şoen Sisteminden, Şogun Sistemine doğru gelişir.

Namboku ve **Muromaçi** çağlarında Japonya'nın Çin ile **ekonomik** ilişkileri, düzenli ticaret biçimine girer. Sosyal değişiklikler, Tennōluk gibi Şogunlukları da parçalar. Bu iki çağın sonuna doğru, Japonya'da bir çeşit büyük arazi derebeyliği belirir ve Japon **üretim** temelinde, derebeyi toplumunun **sınıflaşma** prosesi başlar. Ancak bütün bu gelişmeler, Yakındoğu'da Irak ve Suriye gibi Medeniyet sınırlarındaki küçük Arap devletçikleri, çökkün büyük Roma ve Acem Medeniyetlerini taklit ederken; Arabistan

toplumlarının **"Bedevilik"** temellerinden hiçbir vakit ayrılamamış bulunmasını andırır. Gassani veya Cizre devletçikleri, ne kadar medeni oldularsa, Japonya da o kadar medeni oldu.

Tokugava Çağı'nda kapitalizm Japonya'ya **Ateşli Silah Tekniğini** sokar. Onun yarattığı siyasi merkeziyet, Batı'nın mutlak istibdatlı hükümdarlıklarını andırıyor. Toprak ekonomisine ilk defa, **Para İradı** biçimi girer; Japon köylüsü, çil akçe ile mal satmaya alışır. **Meiji Çağı** ile birlikte Japonya, kapitalizmin **ekonomik** ve **sosyal** yapısını çarçabuk benimser.

Bu genel gidiş içinde, Japon Toplumu, tâ Orta Barbarlık Konağından Kapitalizme değin kayarak nasıl gitti?

Onu ancak 74 yılcık süren, Nara başlangıcından sonra geçmiş altı çağa kısaca bakarak izleyebiliriz.

Heian Çağı
(794-1185)

Osaka Limanı'nın güney doğusunda Çin kopyası Nara; aynı limanın kuzey doğusunda, tam 35 derece paralel üzerine yerleşen Kyoto, Antik Yunanistan'ın Korint kenti gibidir. Osaka Limanı ile Pasifik'e açılan ve Osaka'dan daha içerlek bulunan Owari Körfezi ve Japonya'nın en büyük gölü olan ve neredeyse Japon Denizi'ne açılacak Biwa Ko suları arasında eşsiz bir yer tutar. Böylece üç denizin ortasında ideal bir korsanlık antreposu oluşuyla Korint'i de, Atina'yı da içine alır. İşte, Modernleşme Çağı'na dek Japon dünyasının biricik rakipsiz ulu kenti, Heian-kyō (Barış Kenti) veya Kyoto olacaktı. Besbelli, bu çağ, Japon **Kan**ları içinde **Heike**'nin hâkimiyeti ile başladı.

Heian Çağı, kültür bakımından Japon **"Klasik"** Çağı sayılır. Bir egemen **Kan**la doğup, **Kan** kavgalarıyla aşınarak ölür:

> **"794 yılı, İmparator Kammu'nun, başkentini Heiankyō'ya, Barış Kenti'ne, şimdiki Kyoto'ya taşımasıyla Heian Dönemi başladı. Burası 1868 yılı Meiji restorasyonuna (yeniden tahta geçişine) kadar yani 1000 yıla yakın zaman imparatorların durağı (rezidansı) oldu; 1185 yılı, Heike Klanı'nın çöküşüyle sona erdi. 9'uncu Yüzyıl ile birlikte Budizmi en çok destekleyen ailelerden biri olan Fujiwara ailesi, İmparatorlar sarayında birinci mevkii tutuyor ve siyasette, edebiyatta seçkin adamlar beliriyordu; 10'uncu ve 11'inci Yüzyıllar, edebiyat ve sanat alanındaki en parlak yüzyıllar oldu. Sona doğru, Taira ile Minamoto klanları arasındaki mücadele, her birinin öncülük iddiasında bulunduğu o Me-**

deniyet çağının sonuna işaret oldu."[75]

Görüyoruz. Hep **"Medeniyet"**ten dem vurulur. Beride ise **"Aile"** ve **"Klan"**ların kavgasından söz edilir. Burada, hatta **"İmparator Sarayı"** denilen Japon kurumunda bile, klasik anlamda bir sınıflı toplum doğmadığına bir delil de, edebiyat Anallarının henüz **kadınlar** elinden çıktığı ile açıklanır.

Şiir ikinci derecede gelir. Kur'an-ı Kerim'in secili[76] ve kafiyeli ayetleri gibi akıcı bir nesir, birinci yeri tutar. Yalnız bu edebiyat, Çin ve Kore özentisi bir avuç kapalı egemen kast ulularının zevkine uyduğu için ve şimdiki Tarihçilerin deyimiyle, **"saraylı"**, **"asaletli aristokrat"** yazarlar, bonz'lar (bilgin memurlar) ve özellikle kadınlar elinden çıktığı için, **"zarafet"** (elégance: biçim güzelliği) ve "**kılı kırk yarma"** (raffinement: inceltme) **"latif"**lik (gracieuse) eğilimleriyle doludur. İkinci derece çabalar, **Nikiki** adlı **"küçük, ince eserler"**, boş vakit notları, akıl kurmalar, kişi zevkleri, maşuka [âşık olunan kadın] gibi insancıl çabalara yönelir. Ancak 11'inci ve 12'nci Yüzyıllarda Kokinşu denen şiir, geziler, aşklar üzerine söylendi.

> **"(…) Klasik Japon edebiyatının en yüksek iki eseri, iki kadın tarafından yazıldı. Bunlar Mourasaki Shikibou'nun "Genji Monogatari"si ile Sei-Shonagon'un "Makoura no Soshi" adlı eserleridir."**[77]

Heian Çağı'nda ikinci göze çarpan paravan kültür olayı, inançlar alanında belirdi. Çin Medeniyeti, kendi çökkün inançlarını, Barbar Japon'a uzaktan göstermekle kalmadı. Japonya'ya giren Budizm, su içinde zeytinyağı gibi ayrı ve yabancı kalmak istemedi:

> **"(…) iki büyük mezhep kurucusu Kobo Daïshi ve Denkyo Daïshi, Çin Budizmini "Japonlaştırmayı" ve gelecek yüzyıllar boyunca ona Doğan Güneş gibi özel bir nitelik yüklemeyi başardılar."**[78]

---

[75] Kuni Matsuo, age, s. 47.
[76] Seci: Nesirde yapılan uyak. (y.n.)
[77] Kuni Matsuo, age, s. 48.
[78] Kuni Matsuo, age, s. 46-47.

Yukarı Barbarlığa Geçişin Bütün Tekniği Heian Çağı'nda Japonya'ya Girmiştir

"Saray" katlarındaki din ve edebiyat açılışları -Anadolu köylüsünün dediği gibi- **"vakfa havlamıyor**" lardı.[79] Bütün o ruhları kamaştıran edebiyat ve din gösterileri altında asıl Japon insanının hayatına etki yapan sosyal gelişim; Japon Barbarlığının İlkel Sosyalist yapısını aşındıran yeni üretim yordamının ruhlarda yankılanmasıydı.

"Saray" denilen kapalı kast içindeki yapınmalar, çevre insanlığa din perdesi altında çökkün Hint ve Çin Medeniyet düzenlerini sızdırıyordu: Ne kadar ilkel olursa olsun bir kentin kurulması ve toprağın önem kazanması; Japonya'ya o zamana dek görülmemiş yeni üretim tarzının, ekinciliğin girmiş olmasından ileri geldi. Yukarı Barbarlığa geçişin bütün tekniği Heian Çağı'nda Japonya'ya girdi:

> **"Heian Çağı'ndan beri demir çapa ve orağın yaygınlaşması üzerine tarım üretimi gittikçe yükseldi. Tarla sürmekte öküz kullanıldı ve yarım yıllık pirinç ve buğday** [yılın yarısında pirinç, diğer yarısında buğday] **değişik hasadı yapılmaya alışıldı."**[80]

Tarım ve saban tekniği, Yukarı Barbarlığa küçük ekinci üretimini dayattı, Japon Toplumu ise, Kişi Mülkiyeti bilmeyen İlkel Barbar Sosyalizmini yaşıyordu. Onun için kurulan tek tük kentlerde toprak mülkiyeti, her Yukarı Barbar Toplumunda olduğu gibi, Tanrı'ya adanmış sosyalist ve kutsal bir karakter aldı. Kenti, hep devlet sanan Klasik Tarih, o sosyalist toprak mülkiyetine, **"Staatseigenen Landbesitzer: Devlete Has Toprak Sahipliği"** adını veriyor:

> **"(…) Heian Çağı'nın ortasından beri, devlete ait toprak mülkiyetinin yıkılması ve saray asilleri (Hofadel) Şoenlerinin şekilleşmeşi, Buşi'nin sosyal suyun yüzüne çıkmasına**

---

[79] Vakfa havlamamak: Karşılıksız iş yapmamak. (y.n.)

[80] Saburo İenaga, age, s. 196.

elverdi [toplumsal olarak yükselmesine fırsat verdi]**. (…) Buşiler, Şoenlere kısmen el koydular ve Heian Çağı'nın sonunda (12'nci Yüzyıl ortalarında) güçlendiler."**[81]

Klasik Tarihin şu iki üç sözcükle işaretlediği olay nedir?

Barış Kenti Heian'da bir taklit Çin-Hint Medeniyet etkisi, **"Saray"** özentisi yaratmıştır. Bu sözde **"Saray"**, **"Barış"** gösterisi altında, ruhlara Medeniyet düzenini üfledikçe çevresine doğru kutsallığa bürünmüş bir gidiş **"yayılıyor"**. Bu gidiş, gerçek hayatta iki sonuç veriyor:

1- BUŞİ: Savaşçı tipik Samuray;

2- Sosyalist mülkiyetin yıkılması.

Orta Barbarlık Çağı'nda herkes silahlı ve bütün Kan [üyeleri], örgütlü Askercil Demokrasi kurallarına göre "büyümüş" askerdir.

Savaşçı tip Buşi, nedir?

İlk **Kankardeşi** askerler arasında, Kara Avrupa Medeniyeti'nin üretime etkileri arttıkça, başkasını çalıştırma şekilleri ve imkânları doğmuştur. Sivrilen küçük savaşçılar Antika Medeniyetten gördükleri örneğe göre, savaşta yendiklerini tek tük de olsa, kendileriyle birlikte de olsa, köle yerine koymasalar bile, çalıştırmaya başlamışlardır. Bir yol **çalıştıran** ile Yabancı, Kandaş Olmayan **çalışıcı** ortaya çıktı mı, eski toplum içinde eşit ve Kandaş savaşçılar arasında da farklılaşma belirecekti. Neticede, **Kan** Örgütleri toplumu içinde, sosyalist insan ilişkileri gevşeyecekti. Klasik Tarih, daha Heian Çağı'nın ortalarında "devlete has arazi mülkiyeti" dediği Toprak Ortak Mülkiyetinin **"yıkıldığını"** öne sürüyor. Fakat yine kendisi, Heian Çağı'ndan sonraki üç çağ üzerine anlattıklarıyla, İlkel Sosyalist Mülkiyetinin ve Kankardeşliği ilişkilerinin bir türlü yıkılamamış olduğunu belgeleriyle tekrarlayacaktır.

[81] Tasaburō Itō, age, s. 199.

Kamakura Çağı
(1185-1332)

Heian Çağı'na girilirken yapılan Taika Reformu'nda toprak mülkiyeti:

Osmanlılıktaki Miri Toprak Düzeninden daha ilkelce [Heian Çağı'na girilirken] toprak, toplumun mülkü sayılmıştı. Daha doğrusu, Orta Barbarlıkta bilinmeyen ve bir mesele olmayan toprak, değerlenen bir sosyal problem kılığına sokulmuştu. Zamanla kabileler arasındaki savaşlar ve **Kan** rekabetlerinin gittikçe artmasıyla, tıpkı Hunların Avrupa'da, Türklerin Asya'da yaptıkları çeşitten **Dirlik Düzenini** andırır bir durum ortaya çıktı. Zaferi kazanan Kan Şefleri toprağın bir bölüğünü paylaşır oldular:

> **"Taika Reformu'nda, toprak mülkiyeti, devletleştirilmiş olmasına rağmen; yüksek memurlar, siyasi hizmetlerine karşılık kişi olarak toprak elde ettiler. Ondan başka, soylular, arazi satın aldı ve köylülerden çoğu vergi yükünün baskısı yüzünden, soylulara uyduluğu kabul etti. Devlet gelirlerinin azalması ile birlikte vergi bağışıklığından yararlanan soyluların zenginliği ve gücü arttı. Bu yoldan ortaya çıkan özel topraklara, Şoen adı verildi. Ve bunlar örneğin, Fujiwara iktidarının temelini kurdu. Bu Şoenler ya toprak sahibinin kendisince işletildi ya da toprak sahibi o yerleri sözde birtakım Miyōshu'ların idaresine bıraktı. Gitgide güçlenen Miyōshu iktidarı ile derebeyi toplumu gelişti."**[82]

Japon yazarlar, Toprak Mülkiyetini, sonradan reformla **"devletleştirilmiş"** sayıyorlar. Hep İlkel Toplum Sosyalizmini bil-

[82] Saburo İenaga, age, s. 191-192.

mezlikten geliyorlar… Toprak ilişkilerinde anlatılan olay, Osmanlı Dirlik Düzeninin Medeniyet çöküntüleri ortasında değil de, geniş Barbar yığınları ortamındaki başlangıcıdır. Osmanlı için aşındırılmış İslam Fıkh'ı kadar, çevre şartları da bir tek hükümdar ve halife emriyle santralize [merkezcil] idare prensibini hazırca gerçekleştiriyordu. Japonya'da **"İmparator"** denilen kişi, daha çok manevi etkisine dayanan bir peygamberdi. Onun çevresinde **"Saray"** denilen topluluk, bir tarikat tekkesinden pek farklı görünmeyen şiir, edebiyat ve kültür merkeziydi. Savaş genişleyince, siyasi iktidarı artan askeri şefler, yavaş yavaş fetih hakkı olarak kendi Kandaş toplumları dışındaki topraklardan, kendi kişilikleri için özel toprak edinebildiler.

> **"12'nci Yüzyıl'ın ikinci yarısı boyunca Japonya, Taira ve Minamoto Klanlarının iç güreşleriyle yırtındı. Minamotoların zaferi ile sona erdi. Bunların şefi Yoritomo, 1185'ten itibaren ülkeyi idare etti ve o tarihte Kamakura'da yerleşti. 1192 yılı Seii-Tai-Şogun unvanını aldı. İmparatorluğun başı olmakta devam eden imparator, gerçekte bu imparatorluğun yalnız ruhani ve teorik başıydı. İmparatorun muavini-vekili ve saray bakanı olan Şogun fiiliyatta bütün siyasi ve askeri iktidarları ele geçirmişti. İmparator Kyoto'daki sarayında kaldığından Şogun imparatorla bir yerde bile oturmuyordu. Kamakura Çağı ile birlikte Japon Tarihi'nin Ortaçağı başladı. Bu tarih 17'nci Yüzyıl'a değin sürdü."[83]**

Japon Derebeyleşmesinde Rol Oynayan Güç, Çin Parası Oldu

Osmanlılıkta, o kadar sıkı tahrir [yazım-kayıt] kontrolü ve padişahın mutlak yetkisi varken bile Dirlik Düzeni ilkin Yıldırım Beyazıt zamanı; sonra Kanuni devrine varmadan, derebeyleşmeye uğramıştı. Japonya'da ne tahrir usulü vardı; ne de imparatorun yetkisi değişken ilişkileri kontrol edebiliyordu. Onun için daha Heian Çağı sona ermek üzereyken, Şoen Tipi Mülkiyet, impara-

[83] Kuni Matsuo, age, s. 58.

toru kuşatmaya başlamıştı.

İslam Tarihçilerinin fatal [ölümcül] rakamıyla yüzyıl içinde Japon derebeyleşmesi, Japon hayatında bir problem oldu.

Japon derebeyleşmesinde rol oynayan güç, gene dış Antika Medeniyetin tekniği: Çin parası oldu:

> **"Kamakura Çağı'ndan beri Japon-Çin alışverişinin başlıca sebeplerinden birisi, Çin madeni parasının Japonya'ya sokulması oldu. Çin'deki Sung, Yuan ve Ming sülalelerinin ödeme araçları Japonya'ya akarak orada para ekonomisini geliştirdi. (…) 13'üncü Yüzyıl sonunda parayla ticaret yapanlar ve Daimyoların burçlu şehirlerinin (Burgstädten'in) yanı başında ticaret şehirleri meydana geldi."**[84]

İleride göreceğiz burada alışkanlıkla kolayca söyleniverilmiş olan alışveriş, hiçbir zaman Klasik Medeniyetin veya Ortaçağ'ın ticareti değildir. Yüzyıllarca sonra Avrupa kapitalizminin kendi modern tüccarlarını Japonya'ya ulaştırdığı zaman dahi, Japon **"dış ticareti"**, Japon hükümetinin tekelinde yürütüldü yani **"devletleştirilmiş"** kaldı. Japonya'da **"iç ticaret"** adını alabilecek olan ve **"ticaret şehirleri"** seviyesine varan alışveriş, Kamakura Çağı'nda değil ondan üç yüzyıl sonraki Yedo Çağı'nda klasik şeklini alabiliyordu. Çağ karakteristiğini bulmaktan çok erüdisyon [bilgiçlik] yapmayı seven Japon bilginlerinin birbiriyle karıştırılmış cümlelerinden bunu ayırt etmek güçtür. Yalnız Çin parasının Japonya'ya **"akması"** toprak ilişkilerinde kısmi de olsa elbet birtakım farklılaşma yapmıştır. Bu farklılaşma bir Kent veya Medeniyet içinde görülen klasik sınıflaşma olmadığı gibi, düpedüz bir yönde de olmadı.

Taika Reformu

Derebeyleşmede ekonomik temel sınıflaşmayı gerektirirdi; sosyal yapı ise sıkı Barbar Sosyalizmini muhafaza ediyordu. Aynı zıtlığı, Şoen Mülkiyeti ile Tennō (İmparator?) arasındaki

[84] Saburo İenaga, age, s. 197.

sağır ve hiçbir zaman ilan edilemeyecek olan savaş temsil ediyordu. İlkel Barbar krallar, her yerde olduğu gibi Japonya'da da halkın adamı idiler. Şoen Mülkiyeti ile gelişen Buşi farklılaşması, Japon Halkının maddesini baskı altında tutuyordu. Edebiyat ve maneviyat gücü, daima üstün kalan Tennō, Japon Halkının ruhunu elinde tutuyordu. Budizm, Japon yığınlar içinde sökmüyordu. Yığınların desteğine sahip olan Tennō'ya, madde gücü kazanan hiçbir derebeyi karşı çıkamıyordu. Heian Çağı ortalarında, Şoen (özel toprak) temeli en güçlü olan Fujiwara **"Ailesi" (**yani **Kan**'ı), Tennō'nun koruyucusu iken, Heian Çağı'nın sonu Fujiwaraların Tennō yanındaki yerlerini almak için birbirine giren iki rakip (Minamoto ve Taira) **Kan**ları arasındaki savaşlarla bitti. Bu savaşlar ortasında:

"Taihô-ritsu-ryô'ya göre, hür köylüler ordusunun, imparatorluğun güvenliğini üzerlerine alması gerekiyordu. Bununla birlikte böyle bir ordu henüz kurulmadığı için ve taşrada itaatsizlik hüküm sürdüğü için güvenlik sağlanamadı. Bu yüzden, Myôshularca yaratılmış kendi kendini savunma çabasından, Buşi denilen tip gelişti. Şurada burada patlak veren ayaklanmalar, ancak savaşçılar tabakasının (yani Buşilerin) önderlerinin özel ordularıyla bastırılabildi. Eski imparatorun (1086'dan beri) devlet işlerini elinde tutması, Fujiwara iktidarının bitmesine vardı. Bununla birlikte Buşi iktidarı 12'nci Yüzyıl ortasından beri başkente kadar uzanmayı ve en sonunda gevşemiş saray idaresinin (Hofadel) elinden hükümet idaresini almayı başardı.

"Buşinin en önemli kuşakları, Doğu Japonya ile Batı Japonya'daki Minamotolarla (yahut Genjilerle) Tairalar (yahut Heike veya Heishiler) idi. Taira no Kiyomori, Kyoto'da bir sivil savaşı bastırdıktan bir süre sonra, Fujiwara'nın yerine otokrat (müstebit-zorba) kesilir kesilmez; Fujiwara'nın kuşağı, Minamoto tarafından yok edildi. Genji'nin ata kökü (Stammväter) olan Minamoto no Yoritomo 1192 yılı imparator tarafından Şogun tayin olundu. (Kendisine Sei-itai-Şogun unvanı verildi; bu unvan başlangıçta Aynuları barışçıllaştırma hareketi güden subayın unvanıydı. Sonraları bu

subay, ilkin en yüksek Buşi güdücüsü oldu; sonunda imparatoru temsilen idare işlerini üzerine aldı.) Ve Kamakura'ya yerleşti."[85]

Bu tarz, ortak toprak ilişkilerindeki çatlağın nerelere, nasıl vardığını anlatır: Taika Reformu'yla, toplumun ortak mülkü sayılan topraklardan bir kısmı, Heian Çağı boyunca küçük üretim ile fetihler tekniği yüzünden, fatihlerin özel toprağı, Şoen biçimine girer. Bu özel toprak zenginliği sayesinde, yeni bir savaşçı tip (Buşi) ortaya çıktı. Başkalarını (Aynuları) **"barışa zorlama"** (pasifikasyon) biçiminde ezen savaşçı tip, bir yol insanın insanı sömürebileceğini öğrenince; kendi toplumunun **Kandaş** üyelerine karşı da zor kullanma yollarını buldu.

Bu acı gücü elinde tutan sivrilmiş **Buşiler**, sözde Tennō'yu ve onun Dirlik Düzenini andıran Şoen Sistemini korumakla görevlendiler. Görevlendiren Tennō'nun kendisiydi. Ama Tennō, tıpkı Mütareke yıllarında İstanbul'daki padişaha benziyordu. Padişah, saltanatın bütün askeri gerçek güçleriyle sivilin fiili idaresini bir emirname ile Üçüncü Ordu Kumandanı yaptığı has yaveri Mustafa Kemal Paşa'ya nasıl teslim ettiyse, Tennō da aynı mekanizma ile ayaklanmalar ve fetihler karışıklıkları ortasında gerçek silahlı kuvvetleri ve fiili memleket idaresini, gelgeç bir yetki, bir memuriyet gibi **Şogun** adıyla bir generale emanet etti. Ankara'da yerleşen ilk "Milli Hükümet", zaferin sonuna kadar: **"Makam-ı Hilafet-i İstihlas"**[86] amacını slogan gibi kullanmıştı. Anlaşılıyor ki, Japon Şogunluğu da böyle bir amaçla, (Tennō'nun egemenliğini korumak-yükseltmek parolasıyla) işe başladı. Fakat, padişah, aciz kaldığı Mütareke Türkiye'sinde, geri kalmış bütün silahlı kuvvetlerle sivil makamları (Anadolu'da yer yer kurulan **"Şur'a"**ları ve Pontusçu asi Hıristiyan azınlık kuruluşlarını bastırmak üzere) has yaverinin emrine fiilen geçirdiği gün; bindiği dalı kesmiş ve bir korkuluk manevi güç, **"Hilafet"** halinde heyulalaşmıştı. Türkiye'de dört, beş Mütareke ve Milli Mücadele

[85] Saburo İenaga, age, s. 192.
[86] Makam-ı Hilafet-i İstihlas: Hilafet Makamını Kurtarmak. (y.n.)

yılları kadar kısa sürüp, önce Padişahlığı sonra Hilafeti ortadan kaldıran gidiş, Japonya'da yüzyıllar boyu dağların yavaş yavaş kayması kadar belli belirsiz değişikliklerle uzadı durdu. Milli Mücadele Türkiye'sinde, birisi İstanbul'a, **"Saray"**ın çevresine toplanmış **"Payitaht"** kabinesi, ötekisi Ankara'da **"Büyük Millet Meclisi"** unvanını kullanan Milli Hükümet olmak üzere idare ikiliği vardı. Japonya'da da, tıpkı öyle bir Diyarşi (Çifte Hükümet) sahneye çıktı. Kamakura Çağı, Japon Toplumu üzerinde, Tennō'nun **"Hilafet"** gibi, sırf manevi iktidarına karşı, Şogunun maddi iktidarının açılış çağı oldu. Bu açılış çağı, eski Saray Kabinesi demek olan Fujiwara Kanı'nın yerine silahlı güçlerin en büyük güdücüsü; Aynuların fatihi Yoritomo, resmen Tennōca Şogun tayin edildiği gün, Kamakura Çağı başladı.

Şoen Sistemi
Toprak Sahipliğine Doğru Soysuzlaştı

Ancak, Japonya, Türkiye değildi; 1192 yılı, 1919 yılından 727 yıl erkendi. Onun için Japon olayları büsbütün başka tecelliler [oluşumlar] gösterdi; Türkiye'deki dört yıl yerine, (1192'den 1668'e kadar) 676 yıl, bir türlü iki taraftan biri (ya Tennō ya da Şogun) ortadan kesince kalkmaksızın yürüyüp gitti. Bu gidişin ekonomik ve sosyal temeli ve işleyişi, ne kadar karışık ve batıp çıkmalı olursa olsun, ne bir bulmaca ne bir mucize değildir. Mustafa Kemal'in dört yılda kesip attığı kör düğüm, Japonya'da 700 yıla yakın süre bitmedi. Bitemezdi. Şöyle başladı:

> **"(…) Buşiler, Şoenleri bölük bölük benimsediler** [el koydular] **ve şümullenen** [genişleyen] **Heian Çağı'nın sonunda (12'nci Yüzyıl ortalarında) güçlendiler. Güçlendikçe, saray asaletinin nüfuzunu ilkin henüz bütünüyle havaya uçuramadılarsa da; o nüfuza karşı başarıyla kafa tuttular. Saray asaleti ve savaşçı takımı (Buşiler) ile Tennô ve Şogun'un düalizmi; Buşiler arasında katı bir örgütlenmenin olmaması hep birlikte, Kamakura döneminin (1192-1333) erken feodalizmini karakterize eder."**

"Kamakura Çağı'nın son yıllarında, Buşinin toprak sahipliği büyüyerek zincirleme savaş huzursuzluğu ile atbaşı gitti. Bu gidiş, en sonunda imparatorluk hanedanlığının kuzey ve güney sülaleleri halinde bölünmesine vardı. 14'üncü Yüzyıl'ın kargaşalıklarından çıkagelen büyük toprak beyleri, Şugo-Daimyolardır. Bunlar Japonya'nın Orta Derebeyliğine temel oldular. Şugolar, asıllarında Şogun'un hizmetine girip, eyaletleri gözetmeyi üzerlerine almışlardı; sonraları sayısız Buşileri kendi idare bölgeleri içinde, altları durumuna soktular. Ve saray asaleti ile tapınaklara ait Şoenleri de kendilerine mal ettiler. Böylelikle büyük toprak sahibi Daimyo haline geldiler. Ve Şoenler önemlerini yitirdiler. Ancak, Şoen Sistemi elemanlarının kalıntılarını taşıyan Şugolarca idare edilen eyaletler (Bunkoku) vardı. Bu toprak beyliklerinin yeni çıkmış biçimine biz, Şugo-Bunkoku Sistemi adını veriyoruz."[87]

Şoenlik, önce tıpkı Dirlik Sahib-i Arzlığı gibi bir memuriyetti. Sahib-i Arz'dan farkı, o sistemin bir savaşçı Barbar fatihe değil, Kan Örgütlü toplumun sivil kutsal Saşemine bağlı olmasıydı. Şoen Sistemi, şeylerin tabiî gidişi gereği, kuşaktan kuşağa geçerken, toprak sahipliğine doğru soysuzlaştı.

Tenno-Şogun Zıtlığının Aynısı Edebiyatta da Görülür

Tennōluk ile Şogunluk arasındaki zıtlık, Kamakura Çağı'nın kültür alanında daha açıkça belirdi. Heian Çağı'nda edebiyat, Tennō'nun **"Saray"** denilen çevresinde, kadınların başı çektiği bir çabaydı, Kamakura Çağı'nda kadının yerini erkek tuttu. Bu erkekler, saray dışında Tennō'ya karşı cephe aldılar. Bunlar, Budist papazlarla Japon ilkel İlbleridir:

"(…) Edebiyat, Samuraylar (Buşiler) ile Buda rahiplerinin elindeydi."[88]

---

[87] Tasaburō Itō, age, s. 199-200.
[88] Kuni Matsuo, age, s. 68.

Ama saray edebiyatı yapaydı.

Hayatta nasıl Tennō ile Şogun zıtlığı varsa, edebiyatta da aynı şey görüldü:

> **"Kamakura Çağı: Samurayların asıl savaşçılar hükümetinin zaferini gördü. Bu çağ süresince, iki çeşit edebiyat görülecektir. Birisi, sırf Kyota'daki imparatorluk sarayında çökkün (dekadan) aristokratik şiirdir; ötekisi, erkeksel Barbar ve çökkün ama yine de çok güçlü ve o kargaşalı (anarşik) devrin siyasi ve sosyal şartlarından ilham almış bulunur. O zamana değin dar çerçeveli, latif ve ince bir mahfile** [odağa-gruba] **mensup edebiyat modelini takip eden üretimler vardı: Şimdiki edebiyat, biraz daha *halka* doğru yayılır; eserler kahramanca ve kavgacı çeşitten savaşçılar sınıfının hoşuna gitmek için yazılmış konulardır. Birkaçı istisna edilirse, kadınlar, hemen hemen edebi bir rol oynamazlar; yalnız imparatorluk sarayı, şiir bakanlığını muhafaza eder."**[89]

Tennō, taklitçiliğe düştüğü Antika Medeniyet saraylarının bütün soysuzluklarına saplandığı için gerçek iktidarı, siyasi ve askeri güçleri elinden kaçırmıştı. Fakat onu, kendisine rağmen İlkel Sosyalizmin kutsal insanı olarak tanıyan Japon yığınları vardı. Bunlar, Japon köylüsü idiler. Buşiler de, Şogunlar da o ilkel Barbar köylü yığınları içinden fışkırmışlardı:

> **"O zamanlar köylerde, mülklerinin bazı bölümlerini (Tsukuda), hizmetçiler, vasallar**[90] **ve alt düzey Buşilerle bizzat kendileri yöneten küçük toprak sahipleri hâlâ vardı; demek, savaşçı tabaka ile köylü tabakası arasında pek öyle bir fark da yoktu."**[91]

Kamakura Çağı, bu bakımdan **Kan** kapalı toplumunda ufak tefek gedikler açtı. Alışverişe kapalı ekonomi nasıl çatlaklar vermeye başladıysa, tıpkı öyle, daha çok edebiyat ve din alanını

---

[89] Kuni Matsuo, age, s. 58-59.

[90] Vasal: Avrupa'da Ortaçağ derebeylerinin maddî ve mânevî esâreti altında bulunan kimse. (y.n.)

[91] Tasaburō Itō, age, s. 200.

kaplayan kültür de, saraydan Buşilere ve Buşilerden halka doğru sızmalar yapmaya başladı. Heian Çağı'nın yekpare ince "Saray" Edebiyatı yerine ilk defa gerçek hayatla daha yakından bağlı Barbar Yiğitliğini ünlendiren yeni bir kültür akımı belirdi.

> **"(…) Yeni janrda** [türde] **bir Monogotari doğdu: Klanlar arasındaki geçmiş (retrospektif) aile ve romanse[92] edilmiş menkıbelerde (récit'lerde), dövüşülürken Buşido denilen Samurayların şövalyelik mecellesi** [kuralları]**, itina ile saygı gördü. Dinamik ve meşruluksever (loyal)[93] Japon karakterinin temsilciliğini yapan yeni edebiyat, güzel davranışların bütün değerlerini kazanmalarına elverdi: Şimdi, Japon gelenekleriyle bir araya gelen Budizm, yığınların içine işleyerek yeşeren insani bir dokunuş vurdu: Kanlı bir savaşın tasviri ortasında, şeylerin gelgeç hayatı üzerine yapılmış derin bir düşünce, Japonya'nın üzüntü ve acı duygularının kalıntılarından hiçbir şeyi yitirmediğini sezdirdi."[94]**

Japon Barbarlığının Medeniyetle Temasının Sonuçları

Bulduğumuz yekpare **Kan** Örgütünün sivrilen savaşçı elemanları içinde, Asya Karakıtası Medeniyetlerinden gelen kıvılcımlar; Moğol salgını ile yayılınca, Japon Barbarlığının yanıcı maddelerini tutuşturdu. Bundan 3 türlü kültür yangını çıktı:

1) Yabancı Medeniyete meydan okuyuş,

2) Yabancı Medeniyete boyun eğmeyiş,

3) Her şeye boş verme…

Bu üç akım, bütün kadim zaman siyasetleri gibi, tarikat biçimindeydi. Her tarikat, kurulu Medeniyet doktriniyle Barbarlığın temasa geçtiği yerde, İlkel Sosyalist Saşem, Peygamber veya

---

[92] Romans (Fr. Romance): Halk ağzıyla yazılmış, ölçülü, uyaklı; aşk, macera, kahramanlık anlatan edebiyat türü. (y.n.)

[93] Loyal (Fr.): Meşruluk seven, İmparatora sadık, içten bağlı. (y.n.)

[94] Kuni Matsuo, age, s. 59.

İlah, her üçü de "Budizm" kılığına girip, Budizmi değiştirdiler:

> **"1205 yılı Hojo ailesi, Kamakura ve Minamoto ailesinin yerine geçtiği vakit, bir zamanlar yalnız aristokrat ve aydın seçkinleri çeken Budizm, vulgarize edildiği** [basitleştirildiği, halkın anlayacağı duruma getirildiği] **için pek revaç buldu. Doktrin, samuray sınıfının hatta genel olarak halkın içine doğru derinden derine işledi. Henüz imparatorluk sarayının duaları, seremonileri ve ince duyuları halinde olan şey, halka mal edildi, herkes için Budizm oldu: *Jodoşu* (Jodo-Shinshū) adıyla tanındı. İki büyük aziz; Honen ile Şinran eliyle tarikata insan sokuldu."**[95]
>
> **"1- Şinran Doktrini: Pasifist ve demokratikti. Şinran, Buda'ya karşı mutlak itaati vaaz ediyordu."**[96]

Fakat bu yabancı etki önünde eğilmek, Japon ruhunu hemen isyan ettirdi ve antitezini buldu.

> **"2- *Nişiren Doktrini":*** Şinran'ın açıkça zıt olduğu bir tarikattı. **"Tarikatın kurucusu Nişiren, Yiğitsel (Heroic) bir Bonz**[97] **(Ulema) ve Savonarol'u**[98] **andıran bir hakperest idi. Nippon milliyetçiliğini temsil eden bir Budist hareket yarattı. Nişiren kendisini peygamber sayıyordu. 1274 ve 1281 yılları patlak veren ve püskürtülen *Moğol* saldırılarını önceden haber verdiği zaman, pek büyük bir başarı kazandı. Moğol olayı, geçici bir siyasal birlik yaratmaya yaradı; bu birlik ruhani bakımdan daha uzun ömürlü oldu. Nişiren, memurların parayla satın alınırlıklarına saldırıyordu, yarattığı ha-**

---

[95] Kuni Matsuo, age, s. 61.

[96] Kuni Matsuo, age, s. 61.

[97] Bonz: Buda rahibi veya keşişi. (y.n.)

[98] Girolamo Savonarola (Fr. Jérôme Savonarole): Doğumu: 21 Eylül 1452, Ölümü: 23 Mayıs 1498. Katolik bir mezhep olan Dominiken Mezhebine mensup din adamı ve Floransa kentinin 1494-1498 yılları arasındaki hükümdarıydı. Rönesans karşıtı vaazları, günah olarak gördüğü kitap ve sanat eserlerini yaktırmasıyla tanınır. Çok dindar bir Katolik olmasına rağmen, din adamlarının görevlerini kötüye kullanmalarını eleştirmesi açısından Martin Luther ve diğer Reformcuların öncüsü sayılır. (y.n.)

reket yurtseverlik oldu."[99]

Antik Çağ'da, bu anlatılan akımı, İlkel Sosyalist Kankardeşliği toplumundan başka bir şey yaratamazdı. Onun için böylesine gür ve yığınları bir bütün olarak sürükleyen akım karşısında, özenti Şinran Budizmi, kılık değiştirmedikçe, yerlileşmedikçe ayakta duramamıştı.

> **"3- Zen Doktrini: Hadsî (Intuition)**[100] **ve İmsak (Sobriété)**[101] **Doktrinidir. Zenizm, sadeliği ve Ispartalıca Stoisyenliği teşvik eder."**[102]

Kamakura Çağı
Babahanlık'ın Egemenlik Çağı Oldu

Nara Çağı'ndan sonra Heian Çağı, Japon Toplumu'nda **Anahanlık** kalıntılarının bulunduğu çağdı. Kamakura Çağı, Japon Toplumu'nda Anahanlığı gittikçe gideren **Babahanlık**'ın egemenlik çağı oldu. Bununla birlikte, Japon toplumunun tümü, **"idare"** bakımından; Barbar Toplumunun Kan Örgütlü Aşiret Sistemine bağlıydı. Gittikçe koyulaşan Medeniyet etkileri altında Kan bağları yerine ülke bölümleri kurulmadıkça, gelişen sosyal farklılaşmalar **"idare"** edilemezdi. Bu durumda, herhangi bir davranış kimden gelirse gelsin, Kandaşlık bağlarını bütünüyle yaşayan Japon Toplumu'nda, genel dirençle karşılanırdı:

"İdari taksimatı" sevdirmek için Kandaşlık toplumunun saygı beslediği Tennō'dan yetki almak gerekti; onun için Minamoto Kanı'nın şefi:

> **"Yoritomo, imparatordan izin alarak, Şogunluğa tabi** [bağımlı] **olan bütün imparatorluğa (Şugo ve Jitō adlı) özel memurlar yerleştirmeyi başardı. Şogunluk görevi torunu**

---

[99] Kuni Matsuo, age, s. 61.
[100] Hadsî (Intuition): İçe doğma; sezgi; sezgili; sezgisel. (y.n.)
[101] İmsak (Sobriété): Bir şeyden el çekerek nefsine hâkim olma; kanaatkârlık, azla yetinme; ılımlılık; özentisizlik. (y.n.)
[102] Kuni Matsuo, age, s. 62.

Yoritomo'ya kadar kendi çizisi [soyu] **içinde miras olarak kaldı. Ondan sonra iktidar kuşaktan kuşağa Shikken görevini devralan ve o zamanki Şogun'u alt gibi kullanan Hōjōların fiilen eline geçti."[103]**

Şogun-Tennō Çekişmelerinin Kan Örgütü İçindeki Yansımaları

Tennō'nun kudreti, ruhani olduğu kadar, toplumdaki toprakların sosyalist ortaklığına dayanıyordu, Askercil şeflerin zorbalıkları, bu kudreti toptan gidermek gücünü hiçbir zaman bulamadı. İlk Şogun Yoritomo, 1192'de, Tennō'nun siyasi iktidarını çekip almıştı. Tennō, 30 yıl sonra kaptırdığı siyasi iktidarı geri almayı denedi:

"1221 yılı, Eski İmparator Gotoba, hükümet idaresini ele geçirmeye kalkışıp da başarısızlığa uğrayınca, Shikken Hōjō Yosutoki saray asaletinin mülklerinden çoğuna el koyarak, Jitō'nun ayrıcalıklarını arttırdı. Bu tedbirler sayesinde, Savaşçı'nın Asalet karşısındaki durumunu daha çok güçlendirdi. 1232 yılı, Şikken Hōjō Yosutoki, 53 maddelik savaşçı tabaka için bir özel kanun (Goseibaishikimoku) ilan etti. Bu kanun, kolay anlaşılır biçimiyle uzun süre Buşi Hukuku olarak kaldı. Derebeylerin, Dirlik Beylerinin ve Alt Dirlik Beyleri (Sublehnsherren) ile Vasallarının feodal toplumunun tepesine, en büyük Dirlik Beyi olarak Şogun geçti; İmparatorun kendisi bu sistemin dışında kaldı."[104]

Bu olaylar, uzaktan uzağa, Barbar Avrupa'da Roma Papalığıyla, Dünya Derebeyleri arasındaki sınırlanmalara benzetilebilir. Fakat hemen yine hatırlatalım: Hıristiyanlığın Papalığı, çökkün Roma Medeniyeti'nin **"ruh-u habisi"**[105] idi; Japonya'da çökmüş hiçbir Medeniyet yoktu. Çökertilmek istenen ama iktidarı ancak parça parça koparılırken dahi, kendisinden izin alınan Ten-

[103] Saburo İenaga, age, s. 192.
[104] Saburo İenaga, age, s. 192.
[105] Ruh-u habis: Kötü ruh. (y.n.)

nō, İlkel Sosyalist Toplumun dokunulmaz kutsal, en büyük Saşemliğini muhafaza ediyordu. Bu bakımdan, Japonya'daki olayları, Batı'daki Din Derebeyliği ile Dünya Derebeyliği arasındaki ilişkiye benzetmek, fazla kolaylığa kaçmaktır. Gerçekte, sosyal yapı bakımından Şogun-Tennō çekişmeleri: Japon Toplumu'nda hiç kimsenin yok edemediği Kan Örgütü yanında; şimdilik yine Kan Şefliğinin müsaadesi [izni] şartıyla, askeri Kan Şeflerinin yetki ve dayanak elde etmeleri demekti. Bu prose, hiçbir vakit çözülmemiş **Kan** Örgütü içinde, ruhani-sivil idare ile siyasi-askeri idare arasında bir işbölümü yapmaktı. Bu işbölümünü gerektiren sebepler; içeride, Çin Parasının kapalı Japon ekonomisine işledikçe yarattığı **sosyal farklılaşmalar**; dışarıda, Çin'i ele geçiren Tarihsel Devrimci başka Barbarların Japonya'ya saldırmaları önünde, gereken **siyasi savunma** zorunluluklarıdır.

1274 ve 1281 yılları Moğolların Japonya'ya saldırışları karşısında, Japon savaşçılarının başarılı savunmaları, Japon İlkel Sosyalizminden imtiyazlar kopartmalarını kılıçlarının hakkı gibi göstermişti.

Kamakura Çağı'nda, Japon Toplumu'nun sosyal basamaklardan hangisini tırmanmak üzere olduğuna, edebiyat gösterileri daha toyca tanık olur. Japon kültürü, henüz Firavunlar Çağı Mısır'ının Tarihöncesi kalıntılarını yaşar:

> **"12'nci Yüzyıl başında, bir kırkambar yığını (Kompilation-Derleme) olan Konjaku-monogatari adlı efsane dergisinde** [derlemesinde]**, Ramses ve Hırsız (Heredot II-121) Masalını, başka bir biçimde buluyoruz."**[106]

Tennōluk, ilkel Kan Saşeminin büyücü, sihirbaz vb. tabulu yetkileriyle, **kapalı** bir kültürü temsil eden bir Japon Sacerdosu (Kutsal Ailesi) idi. Tarihin **"Saray Asili"**, **"Hofadel"** dediği budur. Ona karşı, askeri Kan Şefleri ve Kandaş savaşçılar içinde sivrilenler, ister istemez daha halka doğru açılmış bir kültüre destek oldular:

---

[106] Saburo İenaga, age, s. 190.

"Savaşçıl tabakanın, köylülerin üst tabakasından çıkagelmesi, kültürce önemli sonuçlar verdi."[107] Tarikatlar belirdi.

"Kamakura döneminin burada gösterilen kültürel özelliği, savaşçıl ve dinsel unsurların bir bileşimi olmasıdır." [108]

Böyle bir kültür, gerçi:

"Asalet çevresinin nazik yaratışlarını, kır zevkinin güçlü etkisi altında bıraktı."[109]

Ama Tennō'nun ve Hofadel denilen çevresinin ruhani alanda olduğu kadar, edebiyat alanında da eski derin etkisini kaldırmadı:

"Bu ara, şiir bakımından saray asaletinin Kyôto'daki önder durumunu yitirtmedi."[110]

Nitekim, ilk kutsal kent **Nara**'nın, ruhlar üzerindeki kadim egemenliğine toz kondurtulmadı, Budizmin **"tarikat"** biçiminde kamufle melez sokuluşlarına, gerekince Şintoizmin yumruğu indirilmekten geri kalınmadı:

"En meşhur Jōdō-Shu tarikatını kuran Honen (Ölümü: 1192)[111] **Nara'daki Hiei rahiplerinin şikâyetiyle sürgün edildi."**[112]

Japon İlkel Toplumu, daima bu kadar güçlü kalacaktır.

---

[107] Saburo İenaga, age, s. 193.
[108] Saburo İenaga, age, s. 195.
[109] Saburo İenaga, age, s. 194.
[110] Saburo İenaga, age, s. 194.
[111] Saburo İenaga, Honen'in ölüm tarihini 1192 olarak belirtiyorsa da kaynaklara göre Honen'in ölüm tarihi 1212'dir. (y.n.)
[112] Saburo İenaga, age, s. 194.

Namboku Çağı
(1332-1392)

Kamakura Çağı, 1221 yılı Tennō Go-Toba'nın yaptığını, 112 yıl sonra 1333 yılı Tennō Go-Daigo'nun tekrarlamaya kalkmasıyla sona erdi. Bu bir, **"yukarıdan devrim"** idi. Tennō, Moğol akınlarından sonra, askeri şeflerin görevlerini bitmiş sayıp, onlara kaptırdığı yetkilerini geri almak istedi:

> **"Para ekonomisinin gelişimi ve Moğollara karşı savaş Buşileri kerte kerte yoksulluğa sürükledi. Şogunun konumu biraz daha zayıfladı. İmparator Godaigo, 1333 yılı, Şogunun elinden iktidarı kopartıp alabileceğini hesapladı ama çarçabuk bu hesabından caymak zorunda kaldı. Yamato'da bulunan Yoshino'ya gitti."**[113]

Demek, toplum bir daha geri gelmemecesine farklılaşmaya girmişti. O yüzden, en bölünmez kutsallık sayılan **Tennōluk** bile **Kuzey İmparatorluğu-Güney İmparatorluğu** adıyla ikiye bölündü.

1392'ye dek sürüp, Edebiyat Tarihinde **Namboku Çağı** denilen bu 60 yıl, bize bir şeyi ispat ediyor: İmparator Go-Toba zamanında, "saray"ın elinden alındığı söylenen toprakların, hiç de kesin bir **müsaderesi** [zoralımı] olmamıştır. Nitekim 100 yıl sonra, Tennōluk ile Şogunluk arasında geçen siyasi iktidar çekişmesinde Tennō'ya (bir daha savaşçıllara yenildiği zaman dahi) yapılan şey; Tennō'nun emrindeki toprakların müsaderesi değil; toprak gelirinin tamamını da değil, ancak yarısını ele geçirmek olmuştur:

> **"Savaşçılar, hemen hemen bu zamanlardan** (Namboku

[113] Saburo İenaga, age, s. 195.

Çağı'ndan beri) **başlayarak Şugo ve Jito'ların resmi yetkilerini genişletmek suretiyle soyluların zararına olacak şekilde kendi konumlarını güçlendirmeyi başardılar. Bunun üzerine Ashikaga Takauji, soyluların feragat ettiği topraklardan elde edilen gelirin yarısını savaşçılara verdi"**[114]

Japon Toplum Toprakları, Derebeyleşmeye Uğruyor

60 yıl gibi kısa bir süre içinde, Japon toplum toprakları, Osmanlı Dirlik Düzeninin sonunda görülen, Dirlikçilerin Derebeyleşmesine uğramıştır. Osmanlılıkta Dirlikçilere **"Sahib-i Arz"** deniyordu. Gerçekte bütün yetkileri, toprak gelirini toplayıp, savaş zamanı hizmete koşmaktı. Osmanlı Dirlikçilerinin başında bir tek efendi vardı: **Padişah**. Din ve Dünya yetkisi (Saltanat ve Hilafet) padişahındı. Bu kadar muazzam ölçüde santralize bir idarede bile Dirlikler, "**Sepetlenmek"**[115] sonucuna vardı.

Japonya'nın Dirlikçisi **"Buşi"**ler idi. Yukarıda anlatılanlara göre Buşilerin üstünde Jitōlar, onların da üstünde Şugolar olacaktı. Osmanlı ile kıyaslarsak: Jitōları **"Beyler"** (Miran); Şugoları **"Beylerbeyi"**ler (Mirmiranlar) sayabiliriz. Japonya'da hepsinin üstünde bir çeşit bağımsız ve laik kumandan Şogun bulunuyordu. Şogun'u sadrazama benzetebiliriz. [Şogun] ana konularda Tennō'nun tasvibini almaktadır: Şugo ve Jitōlarla (**Kan** Örgütleri dışında) ilk idarî taksimat taslağını yapmak için Tennō'dan izin almıştır. Çünkü laik yürütüm işlerinde, sadrazamdan çok [daha] bağımsızdır. Tennō, bir bakıma padişahtır. Yalnız, halife gibi,

[114] Saburo İenaga, age, s. 195.

[115] Dirliklerin Sepetlenmesi: Osmanlı'da derebeyleşen ögelerin, dirlikleri, ehline yani eli kılıç tutan gerçek eşkincilere verecek yerde, kendi uşaklarına, kölelerine bağışlaması olayıdır. Bilfiil dirliği üzerinde bulunmayanlar, köleler, kadı ve müderris oğulları kayırılmaya başlar. Bu hal, taşra beylerinin, etraflarında kişisel bağlılıklar yaratarak, dirlikler aracılığıyla kendilerine sadık bendeler (kullar, köleler) tutmaları, derebeyleşmeleridir. (Bakınız, Hikmet Kıvılcımlı, Osmanlı Tarihinin Maddesi, Derleniş Yayınları, c. 3, s. 128.) (y.n.)

ruhların padişahıdır. Dünya saltanatını, kendi rızasıyla, Şogun'a bırakmış gibidir. Doğrusu bırakmış değil bırakmak zorunda kalmıştır. Her yüzyılda bir, laik idareyi eline geçirmek için [ileriye] atılmaktadır. Japon Toplumu'nun siyasi idaresi, daha ziyade içeride isyanlara; dışarıda savaşlara karşı kurulmuş bir yüzeysel kalmış cihazdır. Tennō, bu cihazın idaresini daha uzman ve becerikli görünen Şogun'a bırakmıştır. Ortada herkesçe en büyük yetkili kat, yine Tennō'dur. Tennō ile Şogun arasında çıkacak çekişmelerde Buşiler de, Şugolar da, Jitōlar da kesin olarak Şogun'un emrinde olsalar bile, yüzde yüz adamı olmayabilirler. Durumları bunu gerektirir. Yalnız çıkarları daha çok Şogun'un elindedir. Bu kuruluş, Japon üstyapısının Osmanlı padişahlığındakinden aşırıca dağınık ve zayıf kaldığını gösterir.

Namboku Çağı'nda Henüz Devlet Yoktur

Osmanlı idaresindeki **"Devlet Sınıfları"** (İlmiye-Seyfiye-Mülkiye-Kalemiye) tek bir Padişahın mutlak emrindedir. Japon idaresinde **"Seyfiye"**den başka, sistemleşmiş bir de **"Mülkiye"** diyebileceğimiz Şugo ve Jitōlar vardır. Fakat Tennō'nun "Saray" denilen çevresi dışında Seyfiye de (Buşiler de), Mülkiye de (Şugolar ve Jitōlar da) hem kendi alanlarında kendi başlarına buyruk hem Şogun'un üstünde bütün yetkilerin kaynağı olarak Tennō'yu tanıyan tabakalardır. Böyle bir sistemin "**Osmanlı Devleti"** yanında, **"Devlet"** adını almaktan ne kadar uzak bir istikrarsızlık demeti olduğu ortadadır.

Namboku Çağı'nda, devlet yoktur; Asya Karakıtası Medeniyetlerinden kapma özenilmiş bir devlet taslağı-öncüsü vardır. O taslak da bir devlet değil, iç içe iki devlettir ve tümüyle iğreti bir diyarşi halinde işler. Bu durumun sebebi, Japon sosyal temelinin henüz tümüyle **Kandaşlık Düzeni** içinde yaşamasında toplanır.

Osmanlılıkta toplumun temelini; Fark İradını dahi devlet [yerine kendi] eline geçiren, mutlak eşit çiftçi üretmenler oluşturur. Çiftçiler, Hıristiyansa Monogami; Müslümansa Poligami biçiminde **Aile** birlikleri halinde üretim yaparlar.

Japonya'da, Klasik Tarihin **"Aile"** veya **"Klan"** diye andığı **"Kuni"**ler, sosyal temeldirler. Kuni, Klasik Tarihin yakıştırdığı gibi bir **"Devlet"** değil; Japon Kan'ıdır. Kuni'lerin yapısı, Japonya'da Nara Çağı'ndan Tokugava Çağı sonlarına gelinceye değin, hemen hemen hiç değişmeden Kandaşlık Düzeni olarak sürüp gidecektir. Kuni'lerin üretmen köylü yığınları içinden savaşlarda sivrilmiş ve belki şu veya bu sebeple Kuni dışında kalmış elemanları, zamanla önce Buşi, sonra Jitō ve Şugo hizmetlerine karışmışlardır. Kendilerini yeterince kontrol edebilecek bir santralize devlet bulunmadığı için, bu elemanların en üsttekileri, Şugolar, yavaş yavaş altlarındaki Jitōları ve Buşileri vasallaştırdılar. Bu vasallarının acı gücüne dayanarak, bir veya birçok Kuni üzerinden yargı yetkilerini dayattılar.

Hepsine birden **"Savaşçıl Tabaka"** denilen bu zümrelerin ortak çıkarları: Tennōluğun toprak gelirlerinden yarısını ele geçirmekte Şogun'la birlikti.

Fakat bu yarıyı kim kontrol edecekti?

İslamlıkta Aşar'ın 1/10 iken, sonra yarıya, üçte ikiye kadar arttırıldığı gibi Japonya'da da, toprak gelirinin yarısı Tennō'dan kopartılınca, o bahane altında, bütün topraklar üzerinde kontrol kurmak işten bile değildi. Acı güç de "Savaşçılar Tabakası" elinde toplandığından onların egemenliğini sınırlandırmak ancak daha üstün bir acı güç edinmekle olurdu: Acı gücünü arttıran Şugolar, Japon Toplumu'nun **Kan** temel birlikleri Kunilere egemen oldukça, Daimyo adını alarak artık kendilerine hükmetmek isteyen Şogun'a karşı da kafa tutabilirlerdi.

Namboku Çağı bu gelişme içinde, tam bir anarşi içinde son buldu.

Muromaçi Çağı
(1392-1603)

60 yıl içinde, 3'üncü Şogunluğa Yoshimitsu gelince, Muromaçi Şogunluğu kuvvetlendi:

"(…) Jitōlar sonunda tüm toprak mülkiyetini kontrol ettiler ve Şugolar, Kunileri kendi yetki alanlarına aldılar yahut Jitōların efendisi kesildiler. Kısa zamanda, bir veya birçok Kuni'ye hükmeden Daimyo haline geldiler. Kendi alanlarında mutlak egemenlik iktidarını elde ederek, böylece Şogun'a karşı bağımsızlaştılar. Daimyolar, sık sık ayaklandılar. En büyük iç savaş, *Ōnin no ran,* 11 yıl sürdü (1467-1477). 100 yıl içinde kargaşalıklar ve boğuşmalar, günün konusu oldu ve bir yönetim biçimi ortaya çıktı. Bu yönetimde: Daimyo, konu edilen Kuni'ye kendi mülkü imişçe egemen oldu. Saray ve Dirlik Asaleti ikiliği, saf derebeyi toplumu içinde, savaşçıların egemenliği altında eridi. İmparatorla Saray Asaleti, Kyoto'da şeref dolu konumunu gene korudularsa da toprak egemenliklerini yitirdikleri için, ekonomice iflas etmiş oldular. Anılan toplumsal yeniden dönüşüm-tabakalaşma ve atalardan kalma devlet idaresine karşı direnme, eyaletlerdeki basit köylülere kadar yayıldı. Köylüler, köylerini otonomca kontrol edebilecekleri uyuşmayı (Abkommen) elde ettiler; daha az varlıklı köylüler, Doikki adı verilen yığın direnişleri göstererek, hükümeti, her türlü borçlardan vazgeçmeye zorladılar. 1485 yılı, şimdiki Kyoto eyaleti içinde patlak veren bir Doikki, bu ülkede savaşçıların barınmalarını söküp attı. Bununla birlikte, ileri gelenler [ayakta kalan] **savaşçılar, durumlarını güçlendirdiler. Köylüleri asaletin toprak egemenliğinden kurtardıktan sonra, kendi buyrultuları (Botmässigkeit) altına soktular**

"Koskoca bir ülkenin bütününe hükmeden Daimyonun,

savunma noktalarında kurduğu burçları yükseldi. Sonra o burçların çevresinde şehirler gelişti. Bu durum, yüksek bir kültürün memleket içine yayılmasını gerektirdi. Eskiden kültür merkezleri, sırf Kyoto ve Kamakura iken, şimdi Daimyoların burç şehirleri ile birçok sayıda eyaletler üzerine dağıldı."[116]

Muromaçi Çağı, Barbarların Batı Avrupa'ya geldikleri çağı andırıyor. Fakat gerçekte, Japon sosyal kutuplaşmaları, Barbar Avrupa'dakinden çok daha başka türlü oldu. Şintoizm, ne kadar Hıristiyanlığa benzemiyorsa, Tennō en az o kadar Papa'ya benzemez, dolayısıyla, **Şogun** da keza en az o kadar, **Barbar Krala** benzemez. Aradaki başkalık: Hep Japon Toplumu'nun sosyal temelinde yaşayan köylü yığınlarının henüz hiçbir Medeniyet silindiri altında dört kat ezilmemiş olmalarından ileri gelir. O yüzden Tennōluk, günlük siyasetten, askerlik gücünden, hatta bir kısım toprak gelirinden tecrit edilmiş olursa olsun; burçlarda bütün şerefiyle hüküm sürüyordu. Toplumun tepesinde Tennōluk, temelinde köylü yığını İlkel Sosyalizm yapısını yitirmemişti. Japon bilginleri, bu sosyal yapı gereklerini göz önünde tutmayınca 196'ncı sayfada söylediklerini, 200'üncü sayfada çürütmek durumuna geldiler. 196'ncı sayfada görüyoruz: Bir yanda Şugolar, birçok Jitō'ları vasalı gibi ve Kunileri kendi mülkü imiş gibi kullanarak, gerek Tennō'yu gerek Şogun'u zayıf düşürüyorlardı; öte yanda köylüler, Doikki direnmeleriyle hem borçtan kurtuluyorlar, hem Buşileri barındırmayacak kadar iktidarsız bırakıyorlardı. 200'üncü sayfada ise, tamamen bunların tersi anlatılır:

"(…) Derken birçok köylü, durumlarını kuvvetlendirmeye çabalayan toprak beylerinin uyduluğu altına girdiler. Bunun sonucu, sosyal altüstlükler geldi: Sınıflar sistemi biçimlendi. Bu sistemde, Buşi iktidarının bir hayli güçlenmesi ve Şogunluk merkezi idaresinin sağlamlaşması ile birlikte, İmparatorun ve saray asaletinin iktidarsızlığı gittikçe arttı."[117]

---

[116] Saburo İenaga, age, s. 195-196.

[117] Tasaburō Itō, age, s, 200.

Bu sefer, yalnız Tennō zayıflıyor, Şogun'la Buşiler iktidar kazanıyorlar!

Böyle 4 sayfa arayla birbirlerini çürüten iddialar neden çıkıyor Japon bilginlerinden?

Bütün Japon Tarihi'ni, peşin peşin bir Derebeylik sistemi saydıklarından, Batı Ortaçağı'nda görünen köylü-feodal ilişkisini, Japonya'ya kolaylıkla şümullendirebiliyorlar [yaygınlaştırılabiliyorlar]. Ne var ki, hemen ondan sonra söyledikleri, bir yol daha klasik anlamıyla; **"Sınıfların biçimlenmesi"**nden Japon Toplumu'nun hâlâ uzak bulunduğunu açıklıyor:

> **"(…) Muromaçi Çağı'nın bu *Orta Derebeyliği*, iki ana nedenle köklü istikrardan yoksundur. Bir yol, Buşi'nin sosyal durumu yeterince güven altına alınmamıştı; ikincisi, Şogun-Daimyo iktidarı, karışık Şoen Sisteminin kalıntıları yüzünden sınırlandırılmıştı. Köylülerin tamamıyla düzenlenme imkansızlığı ve sık sık ayaklanmaları, lokal grupların bağımsızlıkları ve Şugo-Daimyolara karşı dirençleri ve bizzat Şugo ile Daimyo arasındaki zıtlıklar ve gene Daimyoların Şogun'a karşı boyun eğmezlikleri öyle bir durum yaratıyordu ki, Muromaçi Şogunluğu bununla baş edemiyordu. Çünkü baş edebilmesi için gerekli hanedan kudreti eksikti."**[118]

Şoen Sistemi,
Bir Çeşit Japon Dirlik Düzenidir

Olayların kargaşalığı ve yüzeyi içinde bunalmamak için, içyüzlerine bakalım, ne görüyoruz?

Şoen Sistemi, tâ Nara (8'inci Yüzyıl) Çağı'ndan beri, toprak ekonomisine doğru yönelmiş Orta Barbarlığın determinizmiyle bir çeşit Japon **Dirlik Düzeni** olur. Bu düzen, Muromaçi (17'nci Yüzyıl) Çağı'na kadar Japon toplum hayatından silinmemiştir. Japon bilginleri, onu **"kalıntı"** olarak göstermek istiyorlar. Bu **"kalıntı"**lar, öylesine güçlü ve köklüdürler ki; Japon politika

[118] Tasaburō Itō, age, s. 200.

kabuğu olan siyaset ve o kabuğun cilası olan edebiyat alanında sekiz dokuz yüzyıldır, kızılca kıyametler koparmış görünen **"Savaşçı Tabaka"** kabadayıları; toplum bakımından bir bardak suda fırtına olmaktan öteye geçememişlerdir. Dokuz yüz yıllık kanlı çabalamalarına, dehşetli debelenmelerine rağmen, henüz kendi durumlarını dahi sağlama bağlayamamışlardır. En tepedeki zorba Şogun gibi, onun altında gelişen ilkin Şugo ve Jitō memurları, sonra Osmanlı eşraf ve ayanı gibi palazlanıp kaşarlandıkça Daimyolar da, bu kodaman zorbaların hepsinin içinden çıkmış ve sivrilip yükselmiş bulundukları daha adsız ve kalabalık savaşçıl Buşiler veya Samuraylar dahi o Şoen **"Kalıntı"**ları önünde, Japon bilginlerine göre dahi **"iktidarsız"** ve **"imtiyazsız"** kalmaktadırlar. İkide bir bastıkları yerin sallandığını ve kendilerinin çarçabuk altüst olduklarını görmektedirler.

Neden?

Çünkü, henüz ne Şogun ne Daimyo ne Buşi, toplum toprakları üzerinde iyice oturamamışlardır; Japon topraklarının kutsal mülkiyetini aşırıp kendilerine kişi mülkiyeti yapamamışlardır.

Bu topraklardaki **Tanrısal** Dokunulmazlığı (yani **Toplumsal** Karakteri):

"Yukarıdan" Tennō ile **"Saray Asaleti"** denilen sosyal güçler (bir çeşit İslam **"Şeriat"**ı denilebilecek, ama ondan yazılı olmayışıyla farklı) Gelenek ve Görenekler gereğince korumaktadırlar. (İslam ülkesinde mülkiyet Tanrı'nın olduğu ve Miri topraklardaki **"Rakabe"** 'Mülkiyet' Beyt-ül-Mal-i-Müslimin'in 'Müslümanların ortak malıdır' denildiği gibi);

Aşağıdan, o topraklar üzerinde üretim yaparak alınteriyle yaşayan köylü, ister Şogun, ister Şugo, Jito yahut Daimyo, ister çeşit çeşit Buşi olsun; köylülerin kendi içlerinden şu veya bu savaş yahut avantüryelikle bıçağı zoru ile sivrilmiş savaşçıl zorbalara; "Buyurun, bu topraklar babanızın malıdır, biz de size kul köle olmaya hazırız", demiyor. (İslam Miri arazisinde **toprağın tasarrufu**, tarlada bilfiil çalışan çiftçiye ait olduğu ve toprak üzerinde emek harcayarak yapılmış bayındırlıkların üretmen çiftçiye

mülk sayıldığı gibi.)

Böylece, Japon üretim temeli Muromaçi Çağı'nda dahi **Toplumsal Toprak** sistemi üzerine dayanır. Asya Karakıtasının Antika Medeniyetlerinden gelme ve kapma sosyal farklılaşma yapıntıları[119]; sosyal hayatın köklü yapısını değiştiremez. Toplumun kabuğu bile olamayan zıpçıktı Buşi'yi de, onun sivrilmesiyle gelişen Daimyo'yu da, Şogun'u da, ister istemez kökleri havada bırakır. Gerçi, Şoen Sistemi, kamu toprakları üzerinde, örgütsüz bırakılacak halkın tepkisine yol açmadan kişi egemenliğine ve toprak gaspçılığına doğru bir kayma geçididir. Bu kayışı, Antika Medeniyetlerin uzaktan uzağa gönderdikleri etkiler, sonradan kışkırtıp desteklemektedir. Ama bütün bu dış baskı ve etkilere, içeride **"savaşçıl"**ları çekip kandırmalara, hatta **"Mürebbi"**lerle, "**Allame"**lerle eğitip yetiştirmelere rağmen Japon toprakları; yukarıda manen: Tennō oturtmasıyla; aşağıda maddeten: üretimin köylü **tasarrufu** ile Barbar toplumsallığının, İlkel Sosyalist karakterini yitirememiştir. O sosyal temel üzerindeki farklılaşmaya; **"Sosyal sınıfların biçimlenmesi"**, demek de fazladır.

İlk Osmanlı Dirlik Düzeninde bir **"Nüfuzu Devlet"**i temsil eden **"Sünufu Devlet"** vardı. Onların **ekonomik temelleri** (Tımar-Zeamet-Has) adıyla Sahib-i arz farklılaşmasını, ilkin şekilden ibaret bırakıyordu. Çünkü Dirliklerin gelirleri, Dirlikçilerin kişi olarak diledikleri gibi harcama hakları kendi iradelerinde değildi: Her tabaka Dirliğe göre, belirli ölçüde akçe karşılığı savaşçı yetiştirmek üzere Dirlikçilere emanet edilmişti. Bugünkü ihalelerde **"emaneten"** inşaat sarfiyatı neyse, Timar yahut Zeamet yahut Has sahibinin Dirlik gelirini harcayışı da oydu: **Kamu yararına** en elverişli biçimde kullanma esası prensipti.

Devlet sınıflarının **üstyapıları** İlmiye-Seyfiye-Mülkiye-Kalemiye adıyla bir çeşit işbölümü demek olan idareci tabakalarından ibaretti. Her tabaka kendi alanında ne kadar özel yetki-

[119] Yapıntı: Gerçekle çeliştiğini, gerçekliğe uymadığını bile bile tasarlanan şey, hayal gücüyle yaratılmış olan şey. (y.n.)

liyse, birbirleriyle karşılıklı ilişkilerinde o kadar ayrılınmaz ve Devlet Başkanı Padişaha karşı o kadar sorumlulukla bağlı bir bütündü. Ancak böyle bir devletleşme örgütünün bütün sistemi, tüm **toprakların** ve **insanların** tepesinde kayıtsız şartsız egemen bir "insanüstü" **devlet** kuruluşuna dayanıyordu: Nemrut ve Firavun'dan beri Medeniyetlerin art arda ülküleştirip, Yarı-Tanrılaştırdıkları, "Allah'ın Yeryüzündeki Gölgesi" (Zillullah-ı Fil-Arz) sıfatını haksız yere Peygamber geleneklerinden aşırmış bir müstebit [zorba] ve mutlak şark hükümdarı (Padişah, Şehinşah vb.), **Toprakların** ve **İnsanların** hepsine **"bil-irs-ü velistihkak"** (babasından kalma miras hakkı olarak) sahip çıkmış olmalıydı. Japonya'da ise bu yoktu.

Devlet taslakları kuruluyordu, bozuluyordu. Japon bilginlerinin öz olarak farkına vardıkları gibi, padişahın sadrazamı kadar olsun, Şogun'un bir **"Hanedan İktidarı"** (Hausmacht) yoktu. En küçük Buşi gibi, en astığı astık kestiği kestik Daimyo ve Şogun dahi, aslında **Kandaş** bir savaşçıdır. Ancak içinden çıktığı kendi **Kan** Örgütünün bir üyesi olarak vardır. Kişi olarak ne kadar sivrilmiş görünürse görünsün; kendi **Kan**'ına karşı bağımsız, toplumüstü egemen bir **"Devletlû"** olmaktan uzaktır. *(İki kelime okunamadı)* bir türlü öteye geçemezler: Kendi Kandaşlarının **"burunlarını kırmayı"**, aşiret "taassup"larını (kandaşlık bağlarını), kaldırmayı akıllarının kenarından geçiremezler.

Öyleyse; Muromaçi Çağı'nda, Klasik Antika Medeniyetlerinde görülene benzer, dört başı mamur bir **Devlet** (bütün benzer ve parlak gösterilerine rağmen) henüz egemen değildir. İslamlığın ilk **"Hulefa-i Raşidin Devri"**ndeki gibi, Peygamber ve Halife emrinde iktidarı güden birtakım kumandanlar türer, batarlar.

Tennō'ya gelince, o ise bir Nemrut, bir Firavun, bir Padişah veya -Batılı deyimiyle- bir İmparator olmak şöyle dursun; her gün bir yetkisini elinden kaptıran, neticesiz peygamberi andırır. Eğer, Medeniyet içindeki devlet ilişkileri bakımından bir kıyaslama yapmaya özenirsek; diyebiliriz ki Tennō, sadrazamı tarafından siyasi yetkileri zorla elinden alınıp, kendisi Kyoto'da mütenekki-

ren[120] **"ikamete memur"** edilmiş, izzet ve ikram görmekle beraber, hücre altına alınmış bir savaş esiri durumundadır. Yalnız, Toplum Yapısı; Tennō'nun kişiliğinde temsil edildiği için ve geniş halk yığınları, daha doğrusu **Kan** Toplulukları, toptan Tennō'nun varlığını tartışmalar dışında ve üstünde bir kutsallık bildikleri ve tanıdıkları için, kimse Tennō'nun kılına dokunamamaktadır.

Eğer Japon Toplumu, İslam Araplarının Hicaz'dan kalkıp içine girdikleri Suriye, Irak, Mısır, İran, Berber, Maşrık ve Magrib toplumları kadar **"Medenileşmiş"** bulunsaydı; Tennō'nun ne Güneş Tanrılığı kalır, ne Peygamber Sülalesi sayılırdı. İslamlığın büyük kurucusu Hazreti Muhammed'e en yakın akraba halefi, **"Tanrının Aslanı" Ali** idi: Mekke kodaman bezirgânlığı Suriye Valiliğine konar konmaz, Ali'yi öldürttü, çocuklarını Kerbela'da (bütün Yakındoğu Medeniyetlerinin beşiği Irak toprağında) inanılmaz bir itsellikle kılıçtan geçirtti.

Tennō'yu Japonya'da binlerce yıl **"Güneş'in Oğlu"** diye tapınç konusu ediniş, onun sahiden Tanrılardan gelme bir sülaleyi temsil etmesi değil, Japon toplumunun **Kan** Örgütünü yaşatmakta devam etmesidir. Bazı böcekler, avlarının etini her zaman canlı tutup taze yemek için, onların yalnız sinir sistemlerini felce uğratarak bitkisel hayatlarını yaşamalarına imkân bırakırlar: Tennō, kendi rızasıyla, Şogunlar elinde siyasi felce uğratılarak bir kabirde gibi, etkilerinden ve yetkilerinden tecrit edilmiş olarak yaşatılır.

Japon Barbarlığı'nın İlkel Sosyalist Toplum Yapısı Kökünden Sökülüp Atılamamıştır

Şogunluk, Tennōluğu büsbütün yenebilecek mi?

Muromaçi Çağı'nda, bu henüz hiç belli değildir. Bir şey ortadadır; Japon Toplumu'nu sekiz yüz yıla yakın zamandır Antika Medeniyetler; ekonomik, politik, dinsel, kültürel top ateşi

[120] Mütenekkiren: Kim olduğunu belli etmeyerek; kıyafet değiştirip kendini tanıtmayarak. (y.n.)

altında tutmuştur. Bu top ateşi altında 660 yılından 1390 yılına dek tam 730 yılda, ancak Muromaçi Çağı'na gelinebilmiştir. Uzun yüz yıllar boyu Antika Medeniyetin Teknik üstünlüğü, jeopolitikçe korunan bağımsız Japon Barbarlığının İlkel Sosyalist Toplum yapısını, kökünden söküp atamamıştır. Japon hayatının temeli olan **Kan** Örgütü bir türlü yıkılamamıştır. Sosyal sınıflar, hiçbir zaman klasik biçimiyle kurulamamıştır. **"Devlet"** denilen şey bile, bir Aşiretler Konfederasyonudur. Yalnız, Japon Kandaş toplumunun dış kabuğu üzerinde bir hayli çatlaklar belirmiştir. O çatlakların aralıklarından sızmış Barbar savaşçılar, Kadim Medeniyetlerden aldıkları silahlarla, kâh Tennō'ya, kâh köylülere kafa tutmuşlardır. Ama kendilerinin de içten bağlı oldukları Japon Barbarlığının aşınmaz İlkel Sosyalist temeline, bir kalenin sivrilen taşlarına çarpa çarpa kafalarını vurdukça sersemleyerek, en sonunda gene birbirlerini dövmüşler, kendi aralarında birbirlerini aşındıran savaşlarla kapışmışlardır. Batı Kapitalizminin ilk **Mal** Bezirgânları (Korsan Tüccarları) ile **Ruh** Bezirgânları (Misyoner Uğruları) Japonya'ya gelmek üzere bulundukları sıralar, Japon olayları bu merkezdeydi.

> **"Kır Güçlüleri, bu durumun çaresini, savaşarak birbirlerini yıpratmakta ve her şeyi oluruna bırakmakta buldular. Köylerdeki Küçük Buşiler, mutlak egemen oldukları kendi alanlarında köylü içinde aşağıdan yukarıya doğru iktidarlarını gerçekleştirdiler. Vasalları sayesinde kendilerini savaş gücü bulunan bey haline getirdiler ve egemenlik alanlarını sürüp giden savaşlarla yaydılar. Böylece 16'ncı Yüzyıl'da çoğu Şugo-Daimyolar gibi, Muromaçi-Şogunluğu da temelinden yıkılabildi."**[121]

Namboku geçiş ve Muromaçi son çağları ister istemez en kargaşalı devirler oldu.

> **"Japonya ile Mingler Çin'i arasında mübadeleler** [değiş tokuşlar, takaslar] **çoğalmıştı."**[122]

---

[121] Tasaburō Itō, age, s. 200-201.

[122] Kuni Matsuo, age, s. 67.

"Bu devirler sırasında birçok savaşçı aile Şogunluk biçiminde iktidara geldi."[123]

Japon kültürü de ona göreydi. Başlıca üç tip gösterdi:

I- SİYASİ POLEMİK: Yazar Minamoto no Çikafuza (Kitabatake Çikafuza) (1293-1354) kendi sülalesinden gelme imparator olan Go-Daigo'ların bakanıydı. Yazdığı 6 ciltlik **"Jinnō Shōtōki"** adlı tarihsel eserinde Kuzey Hükümdarlarının zorba olduklarını ispata çalıştı.

"Zamanının bütün entelektüelleri-ulemaları gibi, Çin'in pek etkisi altında kaldı."[124]

Yazarı [bilinmeyen] Maçou-Kagami'nin (1350'lerde) konusu da, ona benzedi.

II- TARİHSEL MENKIBELER: 41 ciltlik **Taiheiki**'nin (Büyük Barış Tarihi'nin) (1370'de yazılmış) ilk adı **"Anki Yuraiki"** (Barış ve Tehlike Sebeplerinin Bildirilişi) idi. Sonra, **"Kokuka Jiranki"** (Devlet İçinde Sivil Kargaşalıklar ve Çin Çarelerinin Anlatılışı) oldu.

Konu:

"Yalnızca, 1181 (Noritomo Şogunluğu'nun başlangıcından beri) Japonya'nın sahne olduğu karışıklıkları ve zorbalıklar anlatıyordu."[125]

III- GÜZEL SANAT: En önemli edebiyat eseri **"Tsouré-zouré-gouça"**dır. Yazarı, Kaneyoşi, Bonz olunca Kenkō adını aldı. Konu; Hind'in Buda doktrini ile karışık Çin filozoflarının düşüncelerine kadim Japon edebiyat bilgisini katar.

"Büyük realisttir, kitle içinde ünlüdür."[126]

Edebiyat üzerinde büyük etkiyi, Zenizm yaptı:

---

[123] Kuni Matsuo, age, s. 64-65.
[124] Kuni Matsuo, age, s. 65.
[125] Kuni Matsuo, age, s. 66.
[126] Kuni Matsuo, age, s. 66.

"(…) Zenizm etkisinin yararsız karmaşalıkları bulunmayan sade ve ağırbaşlı eserleri, insan duygularının gelgeçliğini hesaba katıp tercih ediyordu… Edebiyat dışında güzel sanat da büyük ölçüde gelişti."[127]

Zenist mimarlık ve Çin mürekkebiyle pentür [boyama] gibi…

"(…) Muromaçi Çağı'nda, entilijansiya (aydınlar) sayılan Bonzlar, bireyci istiğrak (comtemplation)[128] **alanında kalmak eğilimini gösterdiler. Samuraylar da kendi yanlarından, barış aralıklarında bir çeşit aristokratça yaşam eğilimi gösterdiler. Ama onların halka yaygın (popülarize) ve vülgarize (halk diline çevrik) olan artistik zevkleri dramatik güzel sanata doğru yöneldi ve Kyōgen yahut Komik Parodi arası eğlencelikler yanında Nô yahut *Yôkyoku* piyeslerini yarattı: Bu piyesler, sırf *Şogunlarla Samurayların* kullanımına elverişliydiler."**[129]

[127] Kuni Matsuo, age, s. 67.
[128] İstiğrak (Comtemplation): Dalınç, kendinden geçercesine sessiz bir coşkuya varma; meditasyon. (y.n.)
[129] Kuni Matsuo, age, s. 68.

Tokugava Çağı
(1603-1868)

Japon Tarihi'nin, Antika Medeniyet etkisi altında geçen Nara'dan sonraki Heian ve Kamakura Çağları, Çin'le daha çok **siyasi** ilişkili, son Namboku ve Muromaçi Çağları gene Çin'le daha çok **ticari** ilişkilidir, dedik. Nara Çağı'yla birlikte, Japonya'da artık **Ziraat** adını almaya elverişli Tarım Ekonomisi, **Toprağı** üretim aracı olarak bir değer ve problem haline getirince; **Şoen Toprak Düzeni** üzerinde **Buşi** Örgütünün doğması kaçınılmaz oldu. Bu sistem, Osmanlılığın **Dirlik Düzenine** benzer. Dirlik Düzeni, Japonya'da da tıpkı Osmanlılıkta olduğu gibi; ilkin Heian ve Kamakura Çağlarında henüz bozulmamış, yani **Derebeyleşmemiş** Dirlik Düzenini; sonra gelen Namboku ve Muromaçi Çağlarında artık bozulmuş yani **Derebeyleşmiş** Dirlik Düzenini andırır, Ekonomipolitik bakımından Dirlik Düzeni -saf olmamakla birlikte- **Mal** [Ürün] **İradı** sistemidir. Göçebe bir toplum, Tarihsel Devrimle fethettiği geniş Medeniyet toprakları gibi, üretmen köylü yığınları üzerinde kendi egemenlik idaresini kurunca; antika ulemadan **irad alma** usulünü öğrenip uygular. Bu iradı toplama sistemine **Dirlik Düzeni** diyoruz.

Japonya'da köylü üretmenler, öyle dışarıdan gelmiş bir göçebe Barbar akını altına düşmediler. Kendi aralarında ve kendi içlerinde, Kore macerasından kalma olayların akışıyla gelişmiş Buşi savaşçılar tabakasını ayakta tutmak üzere Şoen Sistemi kuruldu. Yalnız memleketin siyaset kabuğunda kalan Şoen Sistemini, Dirlik Düzenine benzetti. O bakımdan Nara'dan sonra gelen her dört çağı (Heian-Kamakura-Namboku-Muromaçi) aynı Dirlik Düze-

ninin düşe kalka geliştiği dört basamak sayabiliriz. Şoen Sisteminin ancak Muromaçi Çağı sonlarında o çağla birlikte ortadan kalktığını Japon bilginleri de pekiştirirler. Bu dört basamaklı Şoen (Dirlik=Bénéfice) Çağı'nda, Çin Parasının bütün baskılarına rağmen, Japon Kuni'lerinde (Kan'larında) yaşayan küçük üretmenler, parayla mal alıp satmaya alışamadılar. Onun için Dirlikçilerin aldıkları nesneler genel olarak **Mal İradı** biçimine girebilirdi.

Muromaçi Çağı biter bitmez, Japonya ansızın **Kapitalizm** ile yüzyüze geldi. Ve Japon Toprak Ekonomisi birdenbire **Ürün İradı** yerine **Para İradı** sistemine geçmeye başladı. Osmanlı ile kıyaslarken, Japonya'daki Şoen Sistemine Osmanlı'da **Dirlik** (Batı Avrupa'da: **Bénéfice**) **Düzeni** denildiğine işaret ettik. Osmanlılık, Muhteşem Kanuni Süleyman zamanı Kesim Düzenine girdi; başka deyimiyle: Türk küçük üretmeninden Ürün İradı yerine **Para İradı** alınması, üstün biçim oldu. Japonya'daki Osmanlı Kesim Düzenine (Avrupa'da: Fief Sistemine) Japon bilginleri **Baku-Han Sistemi** adını veriyorlar.

Yedo (Tokyo) Kenti, 1590'da kuruldu. 13 yıl sonra, Yedo Çağı başladı. Buna, Şogun'un oturduğu yerin adıyla Tokugava Çağı da denildi.

Tokugava Çağı'nın Batı Kapitalizmiyle temastan doğduğu, şununla da anlaşılır:

Portekizliler, 1592 yılı, Japonya'yı **"keşf"** ettiler. Daha doğrusu, Japonya, o yıl ateşli silahı **"keşf"** etti. Kapitalizm, Yukarı Barbarlık Düzenini rahat rahat ve kendi başına yaşamamış, Antika Asya Karakıtası Medeniyetlerinin etkisi altında karmakarışık etmiş olan Japonya'ya önce maddi-yersel **"Mucize"**lerini, **Ateşli Silah**'ı; 7 yıl sonra manevi-göksel **"Harika"**larını, **Misyoner Uğruları** gönderdi. 1549 yılı, Saint François Xavier, Japon toprağına ayak bastı. Yedo yahut Tokyo kenti, Japonya'ya ateşli silahın girmesinden 48 yıl, misyoner uğrunun girmesinden 41 yıl sonra kuruldu. Japonya'da Osmanlı Kesim Düzeninin **"Mukataacı"**larına karşılık **"Daimyo"**lar; daha Muromaçi Çağı'nın sonlarında belirmeye başlamıştı.

Yedo yahut Tokugava Çağı'nı, nedense gerek Japon, gerekse Batı bilginleri yanlış değerlendirirler. Yerli yabancı yazarlar, Yedo Çağı'nı; Japon hayatı için mutlak bir kendi içine kapanma, donma ve taşlaşma sayarlar.

Batı yazarları, kendi yönlerinden ve Batı çıkarları bakımından haklı sayılabilirler:

> **"O kadar reformcu-yenilikçi ve bir köylü çocuğunun kendisini diktatör yapabileceği kadar istikrarsız olan Japon rönesansı toplumu, Tokugavalar Çağı'nda katı ve özenilerek hiyerarşilendirilmiş, ağır bir etiketle birbirlerinden ayrı sınıflar halinde sabitlendi."**[130]

Çünkü **"Rönesans"** sayılan Yedo Çağı öncesinde Japonya, Batılı Tüccarlarla Misyonerlere kucak açmışken, Yedo Çağı'nda, birdenbire bütün kapıları kapatmıştı.

Fakat yerli Japon yazarlar bir yandan şöyle derler:

> **"Çoğu Batılılar sanıyorlar ki, Japonya'nın şimdiki ilerleyişi, bugün içinde bulunduğu Medeniyet, yalnız Meiji Restorasyonu'ndan beri, yani şu son 60 yıl sırasında gerçekleşmiştir. İlerlemeyi biraz bugünün Avrupa ve Amerika'sında olduğu gibi yalnız maddi ve teknik yönden gözönüne getirirsek, o kanı doğrudur. Ne var ki, şunu da unutmamalıdır: Japonya (daha önce) ruhsallıkça** [manevi olarak] **ilerlemişti; hem bu ruhsallık temelini küçümsemekten sakınmalıdır. Muhakkak olan bir şey var: Japonya, geleneksel ruh değeri sayesinde, maddi fetihleri yapabildi."**[131]

Bu satırlar, Batı Avrupa Kapitalizminin öteki geri kalmış ülkelerde yarattığı aşağılık kompleksinin örneğidir. Japonya, maddi medeniyetçe geri kalmış olsa bile, ruhsal medeniyetçe ileri imiş! Yeryüzünün bütün zavallı sömürge ve yarısömürgeleri bu övüntü ile avunabilirler. Çin Fağfuru da, Rus Çarı da, Acem Şehinşahı da, Osmanlı Padişahı, hatta Yemen İmamı ve Habeş

---

[130] René Grousset, age, s. 216 (İng. s. 225).
[131] Kuni Matsuo, age, s. 103.

Haile Selasiyesi de memleketlerindeki madde geriliğini, **"Ruhsal Medeniyet"** yücelişleriyle telafi ettiklerini öne sürebilirler. Oysa Medeniyet, ruh dışında, kuru bir madde ve teknik yükselişi değildir. Kapitalizm, Batı'ya yalnız madde üstünlüğü getirmekle kalmamış; bütün sosyal sınıf körlüklerine ve aykırılıklarına rağmen, Tarihte görülmedik bir ruhsal, bilimsel, sınıfsal üstünlük de sağlamıştır. Demek bir memleketin maddi geriliği, hiçbir **"Ruhsal"** gerekçe ile savunulamaz.

Ondan sonra, Japon yazarları bir şey kekeliyorlar: "Japonya geleneksel ruhi değeri sayesinde maddi fetihler yapmış"... Burası doğrudur. Ancak, işin asıl o **"geleneksel ruh değeri"**nin ne olduğu meselesi önemlidir.

Çökkün Medeniyet, Hasta Toplumsal Yapısını Bütünüyle Bulaştıramadığı İçin Japon Halkı Barbar Kalmıştır

Maddi gerçek yanında, Japonya'nın **"Ruhsal İlerilik"**i Medeniyet midir?

Gördük: Japonya, Nara Çağı'ndan önce, tâ Kore'ye ayak bastığı; Çin'in Wei'ler ve Hanlar Sülaleleriyle temas ettiği günden beri, İsa Doğumundan az sonralarından beri, Medeniyetle temas etmiştir; Medeniyetten etkilenmiştir. Ancak bu Medeniyet, maddi bakımdan ne kadar ileri üretim elemanları getirmiş olursa olsun, kendisi artık çökkünlüğün bütün arazlarıyla [belirtileriyle] hasta bulunduğu için ve bu hastalığını, Japon Toplumu'na bir türlü tümüyle bulaştıramadığı için, Japon Halkı Tarihöncesi Barbar hayatını yaşamakta devam etmiştir.

Japon yazarların övünmeleri gerekirse; övünmekte haklı olabilecekleri tek durum budur: Tıpkı Britanya Adalarında sonradan **"İngiliz"** adını alacak insanların, **Avrupa Karakıtası Çökkün Bezirgân Medeniyetinden** oldukça uzak kalabildikleri gibi; Japon Toplumu da (Allah'a şükretmeli) **Asya Karakıtası Çökkün Bezirgân Medeniyetinden** oldukça uzak durabilmişti. O sayede

İlkel Sosyalizmin **"Geleneksel Ruhsal Değeri"**ni koruyabilmiş ve onlar sayesinde Kapitalizmin **"Maddi Fetihler"**ini o kadar çabuk zamanda başarabilmişti. Bu gerçeği kavramayan Japon yazarlar, Japon olaylarının Yedo Çağı'nda aldığı durumunu, ister istemez, **"çoğu Batılılar"** gibi görmekten kendini alıkoyamaz; o zaman şöyle yakınır:

> **"Japonya, Tokugava Çağı'nın mağrur ve dar kafalı bir derebeylik içine gömüldüğü 300 yıllık soyutlanmışlığı sayesinde memleket, hiç şüphesiz Çinli ve Hintli elemanların Japonlaştırılması yoluyla bir çeşit temizlenme ameliyatı geçirmişti. Bununla birlikte, en sonra, bir soysuzlaşmayla karşılaşıyoruz. Ve bu çağın son yılları, gelenek ve göreneklerin (mœurs) veya Medeniyet ifadelerinin genel bir gevşeyiş ile karakterlenmesi oluyor."**[132]

Japon yazarları, yalnız Japon Edebiyat Tarihine önem verdikleri için Yedo Çağı'nı yalnız **"mağrur ve dar kafalı"** bulabilirler. Bu olumsuz biçimi altında bile, kendi söyledikleri gibi ortaya bir olay, **"temizlenme ameliyatı"** çıkmıştır. Siyaset kabuğunun edebiyat cilası altında ise, Japon Toplumu, ondan önce 1603 yılda yapamadığı derin ekonomik ve sosyal değişiklikleri 283 yılda geçirmekten kurtulamamıştır. Yazarlar, yalnız 1868'le başlayan Meiji Çağı'ndaki kapitalizme atlayışı göz önünde tutuyorlar. Bu atlayışı **"Mucize"** saymaları ise, ondan önce üç yüz yıl süren uzun Yedo Çağı'ndaki birikişleri görmemelerinden; kuru bir "mütecerrid" [soyutlanış-yalnız kalış] saymalarından ileri gelir.

Modern Kapitalizm, Batı'da (Doğu'da da) içinden çıktığı "Derebeylik Çağı"nı inkâr ederek doğduğu için, Derebeyliğin yalnız bir olumsuzluk, donmuşluk, ölüm çağı olduğu gibi alerjik duygusallıkları bilimleştirmiştir.

Derebeylik, gerçi ne Antika Medeniyet ne Modern Medeniyet değildir. Tam ve orijinal bir **"Medeniyet"** olmadığı için ise bol bol kötülenir. Gerçekte Derebeylik, her yerde, her zaman bir Medeni-

[132] Kuni Matsuo, age, s. 104.

yetin Tarih Yolunu tıkayacak kadar çökkünleştiği sıralar ona **"Coup de Grâce"**ını[133] indiren Barbarlığın yarattığı geçit çağıdır. Bu geçit çağları, yalnız **"dar kafalı"** olmakla kalmazlar; ne kadar **"mağrur"** olurlarsa, o kadar orijinal ve gerçek yeni gelişmelere yol açarlar.

Japonya da, eğer Çin veya Hint veya Yakındoğu Medeniyet ülkeleri gibi, "bol kafalı" yahut **geniş mezhepli** olsaydı; gururu hiçe sayan alçak davranışlara katlansaydı; kurnazca kapısını çalıp evine giren ve nice bön Daimyoları Hıristiyanlaştırmayı beceren Batı Kapitalizminin kolayca sömürgesi yahut yarısömürgesi olurdu. Tokugava Çağı'nın 300 yıl sürüşünde, her şeye rağmen henüz Barbar diriliğini yitirmemiş olması, Japon Toplumu'nun İlkel Sosyalist İnsan Kolektif Aksiyonu ile Tarihsel Gelenek ve Göreneklerinde "**mağrur"** bulunması, büyük rol oynamıştır.

Yedo Çağı, bu açıdan ve hiçbir önyargı ile çarpıtmaksızın incelenmelidir.

Yedo Çağı'nın dıştan ve üstünkörü (yani edebiyatçı gözüyle) görülüşü, çok başka gibi gelir:

> **"(…) Muromaçi Çağı'nın sonuna doğru Sengoku zamanı Japonya bir savaş meydanına döndü. Ve birçok bölgenin şefleri iktidar uğruna dövüştüler. Nobunaga'dan sonra Japonya'nın "Napolyon"u Hideyoşi, muzaffer oldu. 1598 yılı bugün Tokyo (Kuruluş: 1590) adını alan Yedo kentinde, Hideyoşi'ye İeyasu halef** [ardıl] **oldu ve 1603 yılı, Şogun tayin edildi."**[134]

Muromaçi'den Yedo Çağı'na geçişe, edebiyat bülbülleri için bu kadar basit görünen Yedo değişikliğinin oluş sebeplerine yukarıda kısmen dokunduk. Napolyon, Kapitalist Sınıfının iktidara gelir gelmez başlayan halk düşmanlığını temsil eder. Japonya'da 1603 yılı kapitalizm yoktu ki, sermaye iktidara gelsin; halka karşı derebeylerle uzlaşsın ve Napolyon gibi bir avantüryeyi Allah'laştırsın... Hideyoşi, Napolyon değildi. Tam tersine, önce

---

[133] Coup de Grâce: Yaralı bir insanın ya da hayvanın acılarına son vermek için vurulan son darbe, öldürücü darbe. (y.n.)
[134] Kuni Matsuo, age, s. 73.

kendisi bir **"köylü çocuğu"** idi. Sonra, kapitalizme karşı Japon ulusal savunmasını sağladı:

> **"(…) Tokugavaların ortaya çıkışı, Japonya'nın Avrupa'ya karşı durumunda, tam bir yöneliş değişikliği yaptı. Sözcüğün en sıkı anlamıyla, Tokugavalar memleketlerini, gemici olsun, misyoner olsun, bütün yabancılara kapattılar."**[135]

Yedo Çağı'nın karakteristiği, **toprak ilişkilerine** getirdiği düzenle anlaşılabilir. Bu düzen, 1600 yıldır geçirilmiş büyük altüstlüklere rağmen, görmüş olduğumuz gibi, ancak Osmanlı Dirlik Düzenini yaşayabilen Japon topraklarında beliren Derebeyleşme durumunu, bir daha altüst etmekti.

> Tokugava kahramanı: **"(…) Kişisel rakiplerini idam ettirdikten sonra, taraftarları lehine Fief'lerin (Dirliklerin) yeniden bir genel üleştirilmesini yaptı. 1603 yılı İmparatordan Şogun unvanını alarak, zuhurunun** [ortaya çıkışının] **Kutsal Onayını yaptırdı."**[136]

Bu davranış bize, Japonya topraklarının hangi durumda bulunduğunu açıklar. Toprak, Batı Kapitalisti değil, Batı Derebeyi anlamında bile bir **Kişi Mülkü** olmaktan fersah fersah uzaktır. Haddine mi düşmüş, bütün bir milletin kendisine temel yaptığı kişi mülkiyetini herhangi bir savaş kabadayısı, bir vuruşta herkesin elinden alıp kendi adamlarına dağıtabilsin?

Burada, dağıtabiliyor. Demek, halk yığını toprak üzerinde istikrarlı bir kişi mülkiyetini henüz benimsememiştir.

Aslında dağıtılan şey, **"Dirlik"**lerdir. Besbelli, Tokugava Çağı'na dek mülkiyeti topluma ait bulunan topraklar, üretim ve mülkiyet ilişkilerine dokunulmaksızın, yalnız iratları bakımından el değiştirmiştir. Gördüğümüz gibi, Japon Toplumu'nda 1600 yıldır bu el değiştirme sık sık yapılır. Tokugavaların aynı şeyi yapmaları yadırganamaz. Ancak gelirlerin el değiştirmeleri, toprakların kutsal toplum orta malı durumunu ortadan kaldırmamıştır. Bunu

---

[135] René Grousset, age, s. 217 (İng. s. 226).
[136] René Grousset, age, s. 211 (İng. s. 222-223).

da şuradan anlıyoruz: Tokugavalar, yaptıklarını meşrulaştırmak için, hâlâ Tennō'nun tasvibini [onayını] almaya muhtaçtırlar.

Bu toprak temeli anlaşıldıktan sonra, Tokugava Çağı'nın öteki olayları seçilebilir:

"… Şoen Sistemi, artık tamamıyla bir yana atıldı ve yeni bir büyük toprak sahipleri tabakası ortaya çıktı. Bunlar, ekonomi gerekleriyle vasallarını burçları içinde topladılar. Köylüler üzerinde sıkı kontrollerini yürütmek üzere, tarım kontrolörlerini kullandılar. Eski biçimin ortadan kalkıp yenisinin ortaya çıkması artık Buşi ile Köylü arasında açık bir farklılaşmaya yol açtı; hatta Buşi olmayan halkın içinde bile şimdi Köylülerle Tacirler ve Esnaflar birbirlerinden ayırtlandılar.

"Geç derebeylik temsilcileri olan yeni Daimyolar, büyük arazileri içinde sınırsız hüküm sürdüler. Aralarında şimdiye kadar yaptıkları savaşlar yalnız alanlarını genişletmek amacını güderken, şimdi artık hegemonya için savaşma haline geldi. Bu savaşı, Oda Nobunaga (Ölümü: 1582) büyük başarıyla yürüttü. Ama ancak, onun başbuğu olan Toyotomi Hideyoşi (Ölümü: 1598) bu savaşı 1591 yılı tek bir egemenlik altında biricik bir Japonya ile sonuçlandırabildi. Hideyoşi, Daimyonun mülkiyetini müsadere etti ve bir bakıma göre tekrar kiraya verme hakkını elinden aldı. Tarım kontrolörleri sayesinde, şehirdeki sahip olma (mülkiyet) ilişkilerini tatmıştı, nitekim daha sonra, Daimyolara genel olarak mülklerini resmen Dirlik olarak bırakmak yoluna döndü; kendilerine bir çeşit bağımsızlık tanıdı ve onlar imparatorluğun idare örgütü içinde organlaştılar. Daha sonra düzensizliğe düşmüş bulunan vergi sistemini birleştirdi. Hükümet içinde ölçü ve tartıları ahenkli birliğe kavuşturdu. Öteki tedbirleri arasında: Tekelli loncalar kurmak, para basma hakkını sınırlandırmak, düzenli bir alışveriş ağı yaratmak vardı; gene o arada birtakım reform işlerine girişti ve merkeziyetçi idarenin ekonomik temellerini attı.

"Şimdi, memleket ve halk Daimyonun arazisi üzerine serpilmiş bulunuyordu: Orada Buşinin egemenliği tamamıyla alt edilmişti. Daimi Dirlik (Lehns) Sistemi ile Derebeylik son basamağına ulaştı. Erken Derebeylik Çağı paramparça oldu. Tokugava İeyasu (Ölümü: 1616): Toyotomi Düzeni'ni 1603

yılı bir yana attı ve bugün Tokyo denilen Yedo'yu, Tokugava Şogunluğunun idare merkezi haline getirdi. Artık iyice güçlenmiş Derebeyce Devlet Örgütü ortaya çıktı. Geç Derebeylik Çağı, Japon Tarihi'nin en canlı çağı oldu. Her tek kişinin yeteneği itibar ve gelenek sınırlandırmalarından kurtulup serbestçe açıldı, gelişti. Bu Japon oluşma, onu gören üç büyük önder kişinin çıkageldikleri kökten (menşelerinden) belli oldu. Oda Hanedanı Şiba kuşağının vasalı durumunda idi, Tokugava Hanedanı ilkin küçük bir köy asili ailesindendi."[137]

Burada anlatılan gelişme: Osmanlı Dirlik Düzeninden Kesim Düzenine geçişi hatırlatır. Yalnız, Osmanlı gelişimi, bütünüyle kaşarlanmış Tefeci-Bezirgân Medeniyet ilişkileri içinde olur. Japonya'da henüz hiç öyle bir toplum gelişimi yoktur. Herhangi bir **Kan** Şefi (Japon bilginleri için "Şiba kuşağının vasalı" yahut "küçük bir köy asili") üstün gelir gelmez, o zamana değin Japon toprakları üzerine "fuzuli şagil"[138] gibi yerleşmiş görülen Müstevlileri-İşgalcileri (Daimyoları), Tennō'dan izin almak şartıyla, bir anda birliklerinden uzaklaştırabiliyordu. Sonra, bir yol sarsılmış bulunan Kan Anayasası Düzeni yetmeyince (tıpkı Franklardan Salyenlerin, Kadim Roma Devleti yanına Kandaşları geçirmeleri gibi), yeniden o Daimyolar, ellerinden alınmış olan topraklar üzerine, büsbütün tabi Dirlikçiler, vasallar olarak yukarıdan buyrultuyla getirildiler. Ve Japonya'da ilk defa gerçekten Kan Örgütleri üzerinde yerli malı bir devlet örgütü taslağı belirdi.

Yalnız Tokugavaların kendileri de henüz bir küçük Kan Örgütünden çıkageldikleri için, içinden çıktıkları yumurtanın kabuğunu beğenmemezlik edemeyeceklerdi. Yani bir devlet veya idare taslağının doğuşu, Tokugava Çağı'nda dahi, **Kan** Anayasası dışına çıkmayı düşünemeyecekti; Kan Örgütlerini kendisine sosyal temel yapmaktan kurtulamayacaktı. Siyasi iktidarda el değişmesi vardı: Yapı değişmesi inanılmayacak kertede belli belirsiz olacaktı. **"Her tek**

[137] Tasaburō Itō, age, s. 201.

[138] Fuzuli şagil: Sahibinin izni dışında bir malı eline geçiren, elinde tutan veya her ne şekilde olursa olsun bu malı kullanan gerçek veya tüzel kişi. (y.n.)

kişinin kabiliyeti" denilen şey, Kan sınırları dışına kişi girişkinliklerinin taşmaya başladığını gösteriyordu. Ama bu tek tük taşmalar, Kan Örgütünü yok etmekten, daha yüzyıllar boyu uzak kalacaktı.

Para ve Devlet, Yerli Kurumlar Olarak Ancak Tokugava Çağı'nda Ortaya Çıkabilmiştir

Yalnız İlkel Japon Dirlik Düzeni (Şoen Sistemi) Tokugava Çağı'yla birlikte, artık bir daha geri gelmemecesine Tarihe karışmıştı.

Yeni sisteme Japon bilginleri **Baku-Han Sistemi** adını verdiler. Baku-fu: **"Şogunluk devletinin derebeyi örgütü"** idi, onun altında Han: **"Tek tek ülkesel (teritoryal) Daimyo egemenliği"**[139] demekti.

> **"Tokugava Şogunluğu Daimyoyu devirerek, onun Bey'i durumuna geldi. Arazinin (Land) büyük bölümü üzerinde doğrudan doğruya gözetim (Oberaufsicht) usülünü güderek çok sayıda vasallara (kapıkullarına) sahip oldu. Han ise, Şogunluğun alt katı olan Daimyolukun alanı içinde yarı bağımsız bir durum kazanarak çok sayıda vasallara sahip oldu. Üçüncü Tokugava Şogunluğu İemitsu (1622-1651) zamanında Baku-Han Sistemi pek güçlüce biçimlendi ve Beşinci Şogun Tsunayoşi (1680-1709) zamanı büyük çiçeklenişe erdi.**
>
> **"Tokugava Şogunluğu, Buşi'nin** (Japon Savaşçıl Kan Şefinin) **yarattığı en güçlü rejim oldu. Tokugava, ne yaptığını bilerek (zielbewusst) bir Ev (Hanedan) iktidarı kurdu: Bu ona, egemenliği için gerekli ekonomik geri gücü** (Rückhalt: Yedek Güç) **sundu. 1600 yılı Tokugava İeyasu hasım Daimyolar birleşik ordusunu Sekigahara'da yendikten sonra ve 1603 yılı Tennō'ca kendisine Şogun unvanı verildikten sonra, üzerinde dolaysız gözetim (kontrol) usulünü kurduğu alanı öylesine genişletti ki, tekmil Japon üretiminin yüzde 23'ü onun kasasına aktı. Ondan başka Şogun'un yerleri ve toprakları bellibaşlı askerlik ve ekonomi bakımından en önemli alan haline geldi ve maden işletmeleri (Bergwerksbetriebe) de**

[139] Tasaburō Itō, age, s. 202.

Tekelci (Münhasıran) Şogunluğun ekonomik iktidarı altına girdi.

"Vaktiyle Japonya'da iyi gelişmemiş bulunan para basım sistemi (Münzwesen), ticaretinin alıp yürümesi üzerine gereken para ihtiyacını kapatamıyordu. Kimi Daimyolar altın para bastırdılar ve Toyotomi Hanedanlığı, bu yolda ekonomi bakımından güçlenmeye çalıştı. Tokugavalar, kanunca ödeme aracı olarak altın, gümüş ve bakır sikkeler çıkardılar. Ve para basma sistemi üzerinde kontrol yürütme yolundan zenginliklerini çoğalttılar. Dış ticaret kazançları da Şogunluk kasasına girdi."[140]

Bütün bu anlatılanlar çok açıktır. Japonya'da **Para** ve **Devlet**, yerli birer kurum olarak ancak Tokugava Çağı'nda sahneye çıkmıştır. Tokugava Çağı ise, bir tesadüf gibi gösterilmek istenen biçimde, açıkça Japonya'nın Batı Kapitalizmiyle karşılaştığı günden beri sahneye çıkmıştır. Başka deyimle, Heian, Kamakura, Namboku ve Muromaçi Çağlarında nasıl Japonya, Asya Karakıtası **Antika** Medeniyetlerinin 800 yıl top ateşi altında gelişime uğradıysa; tıpkı öyle Tokugava Çağı'nda Japonya, Batı Avrupa **Modern** Medeniyetinin uzaktan uzağa top ateşi altında gelişime uğradı. Hatta hiç üzerinde durulmayan bir nokta var:

Küçücük bir **"Kuni Asili"** sayılan adsız Kan Şefi, Tokugava Evi nasıl oldu da, Japon karanlıkları içinden ansızın sivrilip Japon göklerinde 265 yıl parlayan emsalsiz bir yıldız olabildi?

Bu sorunun karşılığı bize **"Japon Mucizesi"**nden önceki üç yüz yıllık macerasını oldukça açıklayabilir.

Tokugava'ların Sahneyi Tutmalarında Batı Kapitalizminin Oynadığı Rol

Klasik Tarih, konunun bu öz problemi üzerinde hiç durmuyor. Yalnız, ara sıra ağızdan kaçırırca bir iki olay veriyor. Tokugavaların sahneyi tutmalarında Batı Kapitalizminin ne kadar önemli rol oynadığına iki su götürmez belge tanıktır:

---

[140] Tasaburō Itō, age, s. 202.

1- Savaş Tekniği,

2- Politik İlişkiler.

1- Savaş Tekniği en yalınkat ve en kesin bilgiyi verir:

> **"Kamakura Çağı'na dek savaşmalar Şovalyece Atla yapılıyordu. 100 yıllık allak bullak oluşlar sırasında, en alt halk tabakalarından büyük sayıda yaya-askerler savaşa katıldılar. Kesin faktör 1543 yılı Portekizlilerin ateşli silahları ithal edişleri oldu."**[141]

Kamakura Çağı, 12'nci Yüzyıl'ın sonu 14'üncü Yüzyıl'ın ortalarıdır. O çağdan sonra Japon İlbleri arasına, Japon Yayaları katılmıştır. Sebebi de besbelli: Kan Şefleri arasında Şogunluk rekabetlerinin yarattığı kargaşalıklardır. Fakat bütün o **"Allak bullak oluşlar: Wirren und Faden"** Japon Toplumu'nda, medenilerde görülen istikrarlı ve köklü bir siyasi **devlet** örgütü kurulmasını sağlayamamıştır. "Kesin faktör": **Ateşli Silahlar**dır. Onlar da Batı Kapitalizminin yadigârı olur. Ve sahneye 1543 yılında çıkar. Tokugavaların 1603 yılı resmen ve Japonya Tarihi'nde ilk defa tartışmasız santralizasyonu temsil eden ve **"Ev: Henadan"** egemenliği kuran bir sistem yaratabildikleri gözönüne getirilirse, Modern Batı Medeniyetinin teknik alandaki etkileriyle Japon Toplumu'na aşıladığı sonuçlar daha iyi sezilebilir. Japonya'da ilk ateşli silahın satıldığından 60 yıl sonra, [o güne dek] Japonya'da görülmedik derecede merkeziyetçi, görülmedik derecede bir aile tekeline geçebilmiş ve dolayısıyla üç yüz yıl sürebilmiş bir devlet örgütü kurulmuştur. Bu örgütün kurucuları Tokugava Kan Şefleri olur.

2- Dış İlişkiler: Namboku (1332-1392) Çağı'nda Şoen Sistemi düşünce, savaş profesyoneli Buşiler işsiz kaldılar. Kamukura Çağı'ndan beri Japonya'ya akmış bulunan Çin parasının etkisi altında sivil ekonomi işlerine özendiler. İç Pazardan çok, Dış Ticaret az çok açıktı. Ancak bu **Ticaret** hiçbir vakit Kapitalizmin anladığı **"Özel Kişi Girişkinliği"** biçiminde değildi. Bugün **"Devletleştirilmiş"** denilen şekilde bir çeşit resmi alışverişti.

---

[141] Saburo İenaga, age, s. 196.

"Denizden mal alışverişi gelişti ve deniz ticaretine katılanların kudretleri arttı. İç ülke pazarı Çin'le ve Kore'yle yapılan resmi ticaretin özlemlerine (Ansprüche) yetmez oldu."[142]

Japonlar, güney Çin'e dek gezileri denedikleri sırada, Batı Kapitalizmi Hint yollarını zorlamaya başlamıştı. 1510 yılı Portekiz, Hindistan'da Goa'ya, sonra [Çin'de] Makao'ya, 1542 yılı [Japonya'nın] Kyûşû Adası'nda Tanegaşima'ya geldiler. Büyük yığınları doğal ekonomiyle yaşayan Japonya ile yaptıkları Bezirgânca ve Vurguncu alışverişte rakipsiz kalan İspanya ile Portekiz:

"Hele baharat ticaretinden büyük kârlar çektiler. Tüccarlarla sıkıca bağlı olarak Uzakdoğu'ya Katolik Misyonerleri ve özellikle Cizvit Tarikatları çıkageldiler."[143]

Japonya'nın İthalatı, Çin'den; ham ipek, ipek giysi, kurşun, cıva, demir vb… Güney'den; deri, ilaç, baharat vb… Avrupa'dan; ateşli silah, bardak ve pamuk giysiydi.

Japonya'nın İhracatı, gümüş, metal, sanat işleri, lake işi ve kesici silahlardı.

Tabiî bu alışveriş halkın **"kapalı"** duran dondurulmuş ihtiyaçları için değildi. Batı Ortaçağı'ndaki derebeyleri gibi gelişen Daimyoların silahlanma ve lüksleri uğruna yapılıyordu.

Tokugava Çağı
Japonya'nın Kapitalizme Hazırlanış Çağı Oldu

Bu yeni maddi ilişkiler üzerine yeni manevi ilişkiler gerekti. Eski manevi ilişkiler; Tefeci-Bezirgân ilişkilerin derebeyleşmiş, yalnız acı güce ve zorbalığa güvenen Antika Medeniyet Dünyalarıydı. Budizm Din Derebeyliği doğmuştu: Silahlı adamlarıyla **"Derebeyi karakterli bir Şoen"**[144] idi. Kapitalizmin Girişkin Kişi Sistemi, daha insancıl maneviyata, insanı gönülden de avlayan Hıristiyanlığa dayanıyordu:

---

[142] Tasaburō Itō, age, s. 206.
[143] Tasaburō Itō, age, s. 207.
[144] Tasaburō Itō, age, s. 206.

"Şehit olmaya hazır bulunmuş, hekimlik bilgisi ve şefkatlilik gibi eğitimci, kendini verici ve başka kültür ilerleyişi gerektiren faaliyetleri sayesinde Hıristiyanlık Misyonerleri, Budizmin tersine büyük itibar kazandılar."[145]

Bu sokuluş tarzıyla Batı Kapitalizmi Japon kodamanlarını birdenbire avladı. Tokugava'dan önce başarı kazanan Oda Nabunaga, ateşli silahlarla hasımlarını yenerken Hıristiyanlığa yaklaştı. Böylece yeni çağın alınyazısı, Ateşli Silah + Hıristiyanlık = Kapitalizm kuvvetleriyle çizildi. Tokugava Çağı'nın doğrudan doğruya kurucusu Toyotomi Hideyoşi de (Japon Tarihçilerine göre) Hıristiyanlığı (yahut kapitalizmi) **"ilkin hoşgördü"**. Ayrıntıları için yeterli belgeler elimizde bulunmamakla birlikte yalnız bu gidiş bile, Tokugava gelişmesinin, kapitalizm etkileri altında determine olduğunu ispata yeter.

Şu var ki, 17'nci Yüzyıl Japon Toplumu'yla, Batı Kapitalizmi (tıpkı Osmanlı Toplumu gibi) gerek ekonomik ve gerek sosyal bakımdan tam; **"Kırk yıl bir kazanda kaynasalar, çervişi çervişine karışmayacak"**[146], denilen tipte iki ayrı ve zıt dünyaydı. Buna karşılık Osmanlılık, Antika Medeniyet ilişkilerine gırtlağına dek batıp boğulmuştu. Japon yığınları, bütün Çin ve Hint etkilerine rağmen monolitikliğinden tek canlı parça kopartmamış, kaya gibi Tarihöncesi Barbar Sosyalizmi içindeydi. Portekiz ve İspanya, en az 200-300 yıldan beri Modern Kapitalizme girmiş Batı Avrupa Toplumunun uzak Dış Ticaret Yollarında atalet hassasıyla[147] büyük rol oynayan öncüleriy-

---

[145] Tasaburō Itō, age, s. 207-208.

[146] Çerviş: 1- İnek, sığır vb. kasaplık hayvanların yağlarının eritilmesiyle elde edilen yağ, iç yağı; 2- Yemek suyu, et suyu.

[147] Atalet Hassası (Eylemsizlik Özelliği): Eğer bir cismin üzerine etki eden net/toplam kuvvet sıfır ise, durmakta olan bir cisim durmayı, hareket etmekte olan bir cisim ise aynı yönde ve hızda hareket etmeyi sürdürür. Fizikte bu, "Eylemsizlik" ya da "Atalet" olarak tanımlanır. Daha basit bir tanımıyla eylemsizlik, cisimlerin o anda bulundukları hareket durumunu korumaya olan eğilimleridir. Duran bir cisim durmayı sürdürmek ister; hareket halindeki bir cisimse aynı şekilde hareket etmeyi... Burada kastedilen Batı Kapitalizmini temsil eden

diler. Başka deyimiyle, Japon siyasi üst tabakalarının ardında **İlkel Sosyalizm** yatıyordu; Portekiz, İspanya Bezirgân Hıristiyanlığının ardında **Kapitalizm** yatıyordu. Ne kadar "ilkel" bulunurlarsa bulunsunlar, bu iki zıt güç, Sosyalizm ile Kapitalizm, er geç sürtüşecek ve çatışacaktı. Japonya'da da öyle oldu. Tokugava elebaşıları doğrudan doğruya Kapitalizmin maddi (ateşli silah) ve manevi (Hıristiyanlık) etkileri altında iktidara gelmiş bile olsalar, Japonya'da dayandıkları geniş insan yığınlarının sosyal yapıları, kendilerini çarçabuk ve ister istemez kapitalizmle kopuşmak zorunda bıraktı. Osmanlı Islahatçılarının bütün Batı Mukallitliklerine [taklitçiliklerine] rağmen en sonunda gene Babil Çağı ilişkileri içine düşüp boğuldukları gibi, Japonya'da kapitalizmin **"zamanı gelmemiş"** idi. Daha üç yüz yıllık uzun bir hazırlık devri yaşanacaktı. Tokugava Çağı, Japonya'nın o kapitalizme hazırlanış çağı oldu. Bunu, Tokugava liderlerinin **"bilinç"**lerine bağlamak, çocukları bile güldürür. Ama Tarihin Kuklaları olarak, Tokugava'nın yavuz ve yaman beyleri sahnede ortaya çıkmışlardı. Yaptıklarını kendileri dahi bilmeksizin şimdilik günü gününe çevre etkileri altında kalarak, iktidarlarını sağlar sağlamaz, destek gördükleri Batı Kapitalizmine dirsek çevirmekten geri kalmadılar:

> **"(…) (Hideyoşi) iktidara gelince, Hıristiyanlığı kontrol altına almaya baktı. Terbiye edilen Hıristiyanlık bundan böyle artık daha fazla yayılamazdı. Hideyoşi dış politikada yabancı ticaret alışverişleriyle kaygılandı."**[148]

Japonya'nın Batı Kapitalizmiyle Teması ve Sonuçları

Ateşli silah, Japon Barbarlığının gözlerini yıldırım gibi açtı. Batı'da bunun benzerini (Napolyon falan uydurması değil) **Northmand**larda bulabiliriz. Batı Kapitalizmiyle temasa geçer geçmez Japonlar, Uçdoğu'nun Bezirgân Vikingliğini üzerlerine aldı-

---

Portekiz ve İspanya ile İlkel Sosyalist Japon Toplumu arasında oluşan ve belli bir süre değişmez kalan dengeli durumdur. (y.n.)

[148] Tasaburō Itō, age, s. 208.

lar. 1592 ve 1597 yıllarında Çin ve Kore'ye karşı "savaş meydan okumalarına" giriştiler.

> **"(…) (Hideyoşi), deniz ötesi gidip gelen ticaret gemileriyle kendine has yerli malı (otantik) yarı hür avantürye** [maceraperest-serüvenci] **özel ticaretin barışçıl yollarını (Shuinsen-Ticaret sistemini) işletti."**[149]

Yani gerek Batılı allamelerin, gerekse onları taklit eden yerli Japon taklitçilerinin iddia ettikleri gibi, Tokugava Çağı, Japonya'nın kendi kabuğu içine kapanmış dar kafalılık ve tecrit gidişi olmadı. Onlar, ezeli Barbar açıkgözlülüğüyle, Batılı Hıristiyan Kapitalizminden gördüklerini, hemen "göze göz, dişe diş" kullanmaya giriştiler. Baku-Han Sistemi: Çin, Kore, Siyam, Annam, İspanya, Portekiz ile temasa geçti. 1600 yılı Hollanda gemileri, 1613 yılı İngiliz gemileri (İspanya, Portekiz Bezirgân aracılığını aşan özel ve otantik Batı Kapitalizmi) Japonya'yla ilişki kurdu. 17'nci Yüzyıl'ın ilk üçte birinde 300 Japon gemisi Borneo, Molük, Cava, Malaba, Sumatra, Lutzen ile başabaş alışverişe girdi. Bunun üzerine:

> **"(…) Bezirgânların refahı arttı. Bu gelişme sonucunda vaktiyle deniz ötesi ticareti en büyük çabayla yapan Sakaili burjuvalar, derebeyi efendilerinin egemenliğinden kendilerini kurtarabildiler ve bağımsızlaştılar."**[150]

Batı Kapitalistleri de tek durmadılar: Özel bezirgân rerekabetini, şimdi **Katolik-Protestan** dini kılığına sokmuş, birbirleriyle çekişiyorlardı. Zaten, yabancı kulluğuna oluşundan beri boyun eğmeyen Japon Barbarlığı, Protestan (yani Modern Kapitalist) Hollanda tarafından Katolik (yani prekapitalist Tefeci-Bezirgân) İspanya ve Portekiz'e karşı kışkırtılıyordu:

> **"(…) İspanya ve Portekizlilerle Japon pazarında rekabete girişen Hollanda, Protestan olarak Japonların Katolik**

[149] Tasaburō Itō, age, s. 208.
[150] Tasaburō Itō, age, s. 208-209.

devletlere karşı olan kuşkularını kuvvetlendirdi."[151]

Uzman Batı Kapitalizmi, dünyanın başka her yerinde olduğundan bambaşka bir tepkiyle; Dimyat'a pirince giderken, evdeki bulgurdan oldu:

> **"(…) 1612 yılı, (Japonya'da) Hıristiyanlık inancı yasak edildi. Kiliseler yıkıldı. Misyonerlerin işi bitirildi; müminler (İsa'nın inançlıları) takibata uğratıldı. 1624'te İspanyollar Japonya'yı bırakmak zorunda kaldılar. (...)**
>
> **"Şogun, Hıristiyanlara ağır cezalar verdi. Deniz ötesi Ticareti ve Dış Ticareti gittikçe daha fazla sınırlandırdı. 1636 yılı, Japonların gemi gezisiyle deniz ötesi seyahat yapmalarını ve dış ülkelerde oturmuş Japonların geri dönmelerini yasak etti."**[152]

Japon Doğal Ekonomisi Bezirgân Ekonomiye Düşmandı

İlkel Sosyalizm yaşantısını henüz yitirmemiş bulunan Japon Barbar İnsanı, bireyci, özel girişkin, Batı çıkarcısı kapitalist insanı; necaset [pislik] görmüş Müslüman gibi tiksinti ile yok ediyordu. Ancak üç yüz yıl sonra (1945 yılı) Batı Kapitalizminin ilk Atom Bombasıyla öcünü çıkarabileceği yerde olaylar geçti:

> **"(…) 1637 yılı, (Kyūşū Nagazaki'de) Şimabara Yarımadası'nda Hıristiyan ayaklanması bastırıldı. 1639 yılı bütün Portekizliler, Japonya'dan kovuldu. Nagazaki, tek dış ticaret yapılan şehir olarak seçildi. Orada yalnız Hollandalılarla Çinliler sınırlı çapta ve sıkı kontrol altında ticaret yapabileceklerdi. O zamanki Japon halk ekonomisinde Dış Ticaretin rolü o kadar aşağı kertede idi ki; Şogunluğun aldığı bu tedbirler en ufak bir dirençle karşılaşmadı."**[153]

Ve... Japon bilginleri bu manzara önünde: **"Japonya geri kaldı"** kanısına varıyorlar. Oysa burada, "geri kalmak, ileri git-

---

[151] Tasaburō Itō, age, s. 209.
[152] Tasaburō Itō, age, s. 209.
[153] Tasaburō Itō, age, s. 209-210.

mek" gibi duygusal hükümlere yer yoktur. Olayın kendisi, Tefeci-Bezirgân Antika Medeniyetin Japonya'da bir türlü gereken sınıflandırma soysuzlaşmasına uğratamadığı İlkel Sosyalizm kalıntısı bir toplumun, dolu ateşli silah gibi üstün başarılı teknik harikalarıyla da kendini dayatmaya kalkması ve sınıf çatışmalı soysuzlaşmayı din kılığında sokmaya çalışmış Modern Kapitalizme karşı kendini her silahla savunmasıydı. Dış ticaretin Japon ekonomisinde rol oynamayışı sürecini bundan başka hiçbir şey ispatlamaz.

Japon Doğal Ekonomisi, Bezirgân Ekonomiye düşmandı, İlkel Sosyalizm, zıddı Sınıflı Medeniyete karşı kendi varlığını koruyacaktı. Bu savunma, kapitalizmin yüzüne karşı Japonya'nın kapılarının kapaması şeklinde oldu. Japonya'yı kendi ilkelliği içinde 280 yıl kapalı tuttu. Olabilir. Sonuna kadar başarılı olamazdı elbet. Çünkü, Modern Kapitalizm, Antika Tefeci-Bezirgân Medeniyetinden çok farklıydı. Bir yandan makineleşmeyi geliştiren, muazzam teknik devrimlerle dayanılmaz bir kuvvet oluyordu; Antika Medeniyetler gibi Üretici Güçlere arpa boyu yol aldırdıktan sonra Toplum ve Tekniği batağa saplayıp yerinde saydırmıyordu. Öte yandan, ne olsa -sosyalizmin eşit-kardeş insanını yaratamasa bile- üretim temelinde **köle** işgücü yerine, **hür işçi** kullanıyor, bir sınıfın kayıtsız şartsız egemenliğini de sağlasa, Sosyal Devrimler Çağı ile insanlığa izafi [göreceli] bir burjuva hürriyeti sağlıyordu. Japonya'da, 1600 yıldan beri İlkel Sosyalist Toplumun sırtında sivrilmiş Buşilerin yerinde sayıcı Babahanca baskı sistemleri, halka karşı ne kadar haklı ve kuvvetli görünebilecek gerekçelerle kendi güvenli tekellerini sürdürürlerse sürdürsünler, eninde sonunda kontrolü elden kaçırabilirlerdi. Modern Kapitalizm tohumu, bir yol, Japon Toplumu'nun ucuna düşmüştü. Antika Medeniyetlerin Japon Toplumu temellerinde binlerce yıl yapamadığı mayalanmayı, Batı Kapitalizmi birkaç yüzyıl içinde başaracaktı.

Japonya'da Kapitalizme Geçişin Yıldırım Çabukluğuyla Oluşu Geçmiş Çağlardan Gelen Kandaşlığa Dayanır

Tokugava Çağı boyunca Japon ekonomisi, bir yeraltı kömür madeni; bezirgân ilişkiler, o madeni kazmayla ufak ufak kazıyan madenciler oldu.

Yedo Çağı yerinde saymadı. Kapalı maden kuyusu içinde, dünya gözünden uzakta bir çalışmaya uğradı. Bu uğraş, tâ 1868 yılına dek, Japon havasını, Bezirgân ilişkilerinin grizusu ile doyurdu; doldurdu. Sonra, 1868 yılı, Batı Kapitalizminin en zıpçıktı külhanbeyi Amerikan Kapitalizmi, Japon Toplumu içine modern kıvılcımı çaktırır çaktırmaz, ansızın hemen bir patlama oldu: Japon Toplumu, birkaç 10 yıl içinde kapitalizme geçti.

Bütün bilginleri şaşırtan şey, Japonya'da kapitalizme geçişin bir patlama halinde yıldırım çabukluğuyla oluşunu görüp; ondan önceki 300 yıllık Yedo Çağı boyunca, o patlamayı hazırlamış olan Bezirgân grizusunu gözönünde tutmamak yahut gereği gibi değerlendirememektir. Japon Toplumu'nun ansızın paldır küldür kapitalizme geçişi, İlkel Sosyalizm yüklü bir toplum içinde patlama olur olmaz; -tıpkı İngiltere'de kral firavunlaşmasına karşı Teny'lerin halkla birleşmeleri gibi bir sosyal mekanizma ile- bütün Buşiler, bir yanda yabancı kapitalizme öte yanda yabancı kapitalizmin desteği olan Şogun Firavunluğuna karşı, kendi ilkel ve kutsal Saşemleri Tennō'ları (Mikado'ları) çevresinde birleşip; Japon Kurtuluş Savaşı'nı bir Sosyal Devrimde buldular. Bu devrim, **Kapitalizm** oldu.

Japon hayatında bütün **"inanılmaz"** gibi görünen şeylerin mekanizması Yedo Çağı boyunca sınıflaşma grizusunun memlekette birikişine dayanır. Prose çok önceden başlamıştı, Çökkün Antika Medeniyetin ruh cenneti olan **"Budizm"**, Japonya'da yarı kastlaşmış üst tabakalardan, Buşilerden daha aşağıya, halk yığınlarının derinliğine inememişti. Çünkü Japon Toplumu, İlkel Sosyalizmin Kankardeşliğinin zırhıyla kapalıydı. Bu zırhı, Mo-

dern Kapitalizmin Ateşli Silahından başkası delip çatlatamazdı. Fakat zırh bir yol delinince, Batı Kapitalizminin maddi, manevi ilişkileri, önüne geçilmez köstebek gayreti ile Japon Topraklarının altından girip üstünden çıkmazlık etmedi. Bu bakımdan 1603-1868 yılları Japonya'da boşuna geçmedi. Hiçbir vakit **"yerinde sayma"** olmadı. Tam tersine Japon Toplumu'nun Modern Sosyal Devrimle Kapitalizme atlaması için gerekli en büyük birikim çağı oldu. Bunu en çok, inkâr etmek isteyen Klasik Tarih yazarları ispatlar: Yedo Çağı'nın birinci işi, İlkel Sosyalist yaşantılı Japon Toplumu'nu, kendi **Kandaşlık Anayasası**'na dokunamaksızın, az çok egemen devlet idaresi sistemine göre **"düzenlemek"** oldu.

> Bu düzenleme (réglementaire): **"(…) için varılacak en iyi amaç, ona karşılık düşen prensiplere (Geistpunkten: can alıcı noktalara) göre, Köy Komunalarını (Landgemeinden) örgütlendirmek oldu. Her köy için bir Muhtar (Schultheiss) ve biricik köy makamı (Köy Azaları) seçildi. Onun yanıbaşında köyde oturanların toplantısı komünal ve politik bakımdan önemliydi. Muhtarların durumu Toprak Beyi'nin iktidarına dayanıyordu; Beşli grupları (Fünfergruppen: Gonin Gumi)[154] içinde karşılıklı gözetimlerle bölümlenmiş bulunan köyde oturanlar kendi küçük köy komunaları içinde kapalı varlıklarını yaşıyorlardı. Toprağın alım satımı (Handel) ve ipoteklenmesi yasaktı. Yetiştirilecek meyve çeşitleri tüketim için tescil edildi ve rüsumlarını** [vergilerini] **tümüyle ödeyemeyenler, sert cezalara çarptırılıyordu. Ödenecek rüsumların topyekûnu** [vergilerin toplamı] **ağır yüktü, yalnız gelir vergisi bazen aile gelirinin yüzde ellisini tutuyordu ama angarya hizmet işi diye bir şey pek yoktu. Angarya işleri pek yürürlükte değildi. Her mülk sahibinin pirinç tarlası ekonomisi, Geç Derebeyliğin dayandığı zemindir."[155]**

---

[154] Gonin Gumi: Japon Tarihi'nin Edo Döneminde, güvenlik bakımından toplu olarak sorumlu tutulan ve beş haneden oluşan gruplardı. Şogunluktaki tüm hane halkı böyle bir grubun üyesiydi. Grubun tüm üyeleri diğer tüm üyelerin ve bakmakla yükümlü oldukları kişilerin iyi idare edilmesinden sorumlu tutulurdu. (y.n.)

[155] Tasaburō Itō, age, s. 210.

Böyle bir Toprak Düzeni nedir?

Göçebe Aşiret Çağı'ndaki Kandaş Toplumun ziraat üretimine göre kaçınılmazlaşan, Yukarı Barbar oturukluğuna geçişidir. Selçuk veya Osmanlı Türklerinin Anadolu topraklarına, Batı Roma Medeniyeti üzerine çullanmış Barbarların Avrupa topraklarına yerleştikleri zaman görülen ilk Dirlikçi Toprak Düzenidir. Bu düzenin üstündeki Tokugava Şogunluğu; Batı'da Charlemagne'ın [Şarlman'ın]; Doğu'da Osmanlı Padişahlarının, 14'üncü Yüzyıl İngiltere Krallığı'nın siyasi iktidarına benzer. Toprak hür köylülerin tasarrufundadır. Ancak bu köylüler, yarıya kadar gelir vergisi ödedikleri halde, köle değildirler, hatta serfleşmiş dahi değillerdir. Siyasi iktidarın Beyi, köyler üzerinde muhtar yoluyla gözetim kurmuştur. Ama İlkel Sosyalizmi Kandaş Anayasasına göre işleyen **Kan Örgütü** erimemiştir; **Köy Komunaları** ayakta ve önemlidir. Onun için Tokugava Çağı, Japon Tarihi'nde küçük üretmenlerin cennet çağı ve tarım için geniş kalkınma çağı olmuştur. Japon nüfusunun karınca gibi kaynaşması -Uçdoğu İnsanının çok doğuruculuğundan, çoğalma kabiliyetinden değil- bu yeni ve ileri tarım üretiminden doğmuştur. Japon siyaset güdücüleri, gerçi büyük ölçüde vergi alırlar. Ama hiç değilse ilk zamanlarda, bu vergiyi kendi lüksleri için değil; tümüyle Japon Toplumu'nun yeniden geliştirdiği tarım üretimini yükseltmek için kullanmışlardır.

Tokugava Çağı'nda Batı Kapitalizmine Kapıları Kapatan Japonya Üretici Güçlerini Artırdı

Tokugavaların kendileri, küçük köy Kandaşlığından çıkageldikleri için, Japon köyünün ne istediğini herkesten iyi biliyor ve ona göre örgütlendirip cihazlandırıyorlardı [donatıyorlardı]. Tokugava Çağı'nın Batı Kapitalizmine karşı kapılarını kapattıktan sonra, tek Nagazaki deliğinden dünyayı gözetlerken, kendi evi içinde yaptıkları, hep Japon toprağının üretici güçlerini artırmak oldu: **Sulama, su taşmalarını önleme, kanallar açma, yeni**

köyler kurma, Yedo Çağı'nın başlıca işi gücü idi. Bu gerçeği Klasik Tarih de görmezlikten gelemiyor:

> **"(…) Tarım için toprak kazancı öylesine yamanlaştı ki, Tokugava Şogunluğu'nun ilk 150 yılında tarım ekonomisine yararlı yerlerin genişliği yüzde yüz arttı. Tarla işleme tekniği ilerleme gösterdi. Yeni yeni aletler keşfedildi. Gübre maddeleri mükemmelleştirildi ve işletmeler rasyonelleştirildi. Bu durum, ekim topraklarının verimini yükselti. Bunun yanıbaşında yetiştirilen ürün çeşitlerinin sayısı yükseldi. Yabancı ham ipek ithalatını gereksiz kılan yerli ipekböceği yetiştiriciliğinin gelişimi ve pamuk ipliği üretimindeki artış ekonomik açıdan özellikle önemliydi. Dönüşümüne Sato Nobuhiro (ölümü 1850) ve Ninomiya Sontoku (ölümü 1856) gibi bilginlerin büyük bir katkı sağladığı Tarım dışında ormancılık, balıkçılık ve madencilikte de önemli ilerlemeler sağlandı."[156]**

Yedo Çağı'nın Batı Kapitalizmine memleketi teslim etmediği için hoş görülmeyen "dar kafalılığı" bu mudur?

Yalnız bu kadarı bile, bir çağın olumlu yaratıcılığını ispatlamaya yeter. Tokugavalılar, Japonya'nın açık bir Rönesans Çağı'nı açmışlardır. Batı'nın Ortaçağı'nın kapitalizme atlamak için geçirdiği ünlü Rönesansla Japon Yedo Çağı arasında pek az fark vardır.

Yedo Çağı'nda Japon Dokuma Sanayisi İlerledi

Tarihte toprak ekonomisinin kavuştuğu böyle her Rönesans, temel üretimi geliştirdikçe, Kadim Çağ için ikinci derecede kalan tarımdışı sanayilerde de kalkınma görülmüştür. Japonya'da, Yedo Çağı'nda aynı şey oldu. 18'inci Yüzyıl boyu, yerli Japon dokuma sanayi çok ilerledi. Ve onun (işbölümünün) sonuçları yavaş yavaş belirdi.

> **"(…) İpek, pamuk, kenevir kumaş dokuma ve boyama işleri mükemmelleştirildi. Üretimleri hem nicelikce hem**

[156] Tasaburō Itō, age, s. 211.

de nitelikçe arttı. Bugünkü Japon dokuma sanayini güden şehirlerin çoğu, sonradan gösterecekleri sıçrarca yükseliş için gereken temellerini o zaman yarattılar. İşletme, ilkin basit aygıtlı ev sanayiydi; çoğu köylülerce el uğraşı olarak işletiliyordu. Gene de dokumacılık, biracılık, metal dökümü sanayi, tefecilik sisteminin (Verlagssystem) biçimlenmesini ortaya çıkardı. Ama erken kapitalist manüfaktürünün (el imalathanesinin) hür gelişimi için gerekli şartlar henüz verili değildi: Çünkü dış ticaret hemen hemen ağırlığı duyulan bir şey oluşturmuyordu ve nüfusun en büyük bölümü olan köylülerin züğürtlükleri yüzünden iç pazar yeterce refahla anılmaya [talep yaratmaya] **elverişli değildi. Ve Daimyonun üretime el koyuşu ve işletmenin bir tekel sistemi altında düzenlenmiş bulunması, özel teşebbüsün güdümünü** [yönetimini-egemenliğini] **imkânsız kılıyordu, sanayi işletmecilerinin derebeylere bağımlılıklarını güçlendiriyordu."**[157]

Görüyoruz. Japon bilginlerin Yedo Çağı'nı yadırgayışları, Japon Toplumu'nun, **"kitapsız"** Barbarlar gibi **"pazarsız"** kalışından ötürüdür.

[157] Tasaburō Itō, age, s, 211.

Bezirgânlaşma

Oysa dünyada ve Batı Avrupa'da etki yapan aynı sebepler, ister istemez Japonya'da da aynı sonuçlara doğru gidecekti: O zamanki dünyanın sapa Japon adalarına sıkışıp kalmış bulunan İlkel Sosyalizm Düzeni, yeryüzüne **Kapitalizm** biçiminde egemen olmuş bezirgân etkilerinden sonuna değin uzak kalamazdı. Biraz daha geç, daha güç, Japonya insanlığı da, üst tabakaların binlerce yıldan beri o kadar dört elle sarıldıkları, bezirgân ilişkilerinden yakasını kurtaramayacaktı. İlkel Sosyalizm **kendi başına** doğrudan doğruya Modern Sosyalizme geçemezdi. Fakat her [yerde] toprak üretmenlerinin arasına, sanayi-ticaret işbölümü girer girmez, **"tefecilik"** sokulacaktı. Tefecilik, İlkel Sosyalizmin kanseridir. Ona tutulan bir toplum er geç şu iki sosyal sonuca varırdı:

1- Hür üretmenlerin züğürtleşmesi;

2- Üretmen olamayan aracıların türeyip zenginleşmesi.

Japon Tarihçileri, Tokugava Çağı'ndaki tarım ve sanayi kalkınmasını anarlarken şöyle derler:

> **"Buna rağmen köylülerin yaşama standartları hemen hemen pek az yükseldi. (…) Yalnız olsa olsa yaşam ilişkilerinde belirli bir düzelme fark edildi."**[158]

Her yerde olduğu gibi Japonya'da da, işbölümü, aracıları (Tefeci-Bezirgânları) sahneye çıkardı. Kör Pazar Kanunu, üretmenin kazancını ve alınyazısını çizdi. Tokugava Çağı'nın ekonomik kalkınma ile Japon Toplumu'na soktuğu yenilik bu oldu. Asya

[158] Tasaburō Itō, age, s. 211.

Karakıtasının Antika Medeniyetlerinden **"ithal malı"** olarak sokulmuş **"Çin Parası"**, Japon doğal köy kapalı ekonomisini yıkamamıştı. Çünkü Japon Halkına yararlı bir ekonomik gelişme sağlamamıştı. Yedo Çağı'nda, Batı Avrupa mallarının, misyoner-bezirgânlarının Japonya'ya soktukları maddi-manevi yeni ilişkiler, tarımla sanayinin gelişimine kapı açan tepkileri yaratınca, işbölümü alışverişi; alışveriş parayı zorladı. Tokugava Çağı'nın ortalarına doğru bu gelişim iyice yerleşti.

> **"(…) Her ne kadar hükümet, kendi içine kapalı köy komunaları içinde para alışverişini (Geldverkehr) engellemeye çalıştı ise de para, tarım toprağı kazancına şehirlilerin finanse ederek katılması yolundan köylere ulaştı. Köylüler, Tokugava Çağı'nın ortasından beri, ürünlerini çil akçe ile satmaya başladılar. Çerçiler ve başka satıcılar eyaletleri dolaştılar. İşgüzar köylüler kazançlı ek hizmetlere: Biracılığa, rehin karşılığı ödünç vermeye, tek tük ticaret işine vb. giriştiler. Bu durum gerek büyük toprak sahibi gruplar içinde gerek kır halkı içinde köklü sosyal yapı değişikliklerine yol açtı. Ve züğürtleşen köylüler çoğaldı. İlkin uşaklar köyden kaçıştılar ve köy işsizliği arttı. Köyde kadim sosyal düzen yıkılınca Baku-Han sisteminin temel direkleri yıkıldı.**
>
> **"Buşiler, ekonomi bakımından köylülerin verdikleri vergilere bağımlıydılar. Şimdi, dondurulmuş Dirlik Sisteminin alanını, her bir araziden gelmekte olan vergileri, dolayısıyla da Buşinin gelirlerini genişletmek hemen hemen imkânsız kalıyordu. Beride ise, iddialı dilekler ve ona karşılık düşen gittikçe daha büyük görevler boyuna çoğalıyordu."**[159]

Bu durum, bildiğimiz bütün Doğu ve Batı **"Ortaçağ"**larında: Tarihsel Devrimlerden hemen sonra başlamış irili ufaklı Rönesanslar ardından, Derebeyleşme ile birlikte görülen Tefeci-Bezirgân soysuzlaşmalarıdır.

Japon güdücüleri, Bezirgânlığın bu sonuçlarını, bir ekonomi bilgisine dayanarak değil, içten bağlı oldukları topluluk bilinçaltı

[159] Tasaburō Itō, age, s. 216.

etkisiyle önlemeye çok çalıştılar. Karşılarında çökkün Karakıtası Antika Medeniyetleri bulunduğu sürece, Bezirgânlığı gerekince silah zoruyla kırıp geçirebildiler. Çin'in Sung, Yuan, Ming sülaleleri zamanı, Japonya'ya akan Çin paraları ancak birkaç kıyı kentinde burjuvalaşmaya yol açmıştı. Bu yerli prekapitalistler, tıpkı Yakındoğu'nun kompradorları gibi büyük limanlarda kuvvetlendiler.

> **"(..) Bu gelişimden, alışverişin egemenliği sayesinde liman yerlerinde özellikle yararlandılar. Bu Bezirgân şehirleri, müstesna hallerde Daimyonun egemenliğinden yakalarını sıyırmayı başardılar: Örneğin, Sakai ve Ujiyamada şehirleri özerktiler; yani şehirler, kendi kendilerini idare ediyorlardı. Ticaretle, el işinin, esnaflığın birbirinden ayrılması gittikçe durulaştı. Tüccarlarla esnaflar loncavari dernekler kurarak alışverişin tekelini ellerine geçirdiler."**[160]

Fakat bu özerklikler, Japon Toplumu'nun **"dışında",** iğreti kaldılar. Bu sayede Japon idarecileri ancak sivil savaşlarda birbirleriyle atışıp zayıf düştükleri vakit, onlara göz yumdular. İlk fırsatta hepsini en gaddarca yollardan ezdiler. Batı Kapitalizmiyle ilk temastan sonra da aynı şey tekrarlandı. Gördüğümüz gibi, bir ara Japonya dışında Vikingler gibi maceralara açılmış Japonlar; memleketin ahlâkını bozmasınlar diye Kamakuralarca içeriye alınmadılar. Dışarıya karşı başarı ile güdülen Bezirgân düşmanlığı, Japonya'nın içinde türeyince iş değişti. Kapitalizmin beşinci koluna karşı hiçbir tedbir alınamadı. Bezirgân, Derebeyini yumuşak karnından, ince yerinden vurmayı bildi:

> **"Köy üretiminde üreticiliğin (prodüktivitenin) yükselmesi ve sanayinin çiçeklenmesi ticareti gerektirdi. Ticaret, Baku-Han Sistemi zamanında görülen ekonomi politikası yüzünden dikkati çekecek değerde bir gelişim gösterdi ve Geç Derebeylik karakterini belirlendirdi. Toprak beylerinin Kul (Vasal) gruplarının ve Kapıkulu efendilerin lüks yaşayışları Sankin-Kōtai Düzeni içinde toprak beylerinin ve**

[160] Saburo İenaga, age, s. 197.

Daimyoların boyuna parasız kalmalarını gerektirdi. Bunun üzerine Daimyolar, ticaretten yararlandılar. Bezirgânları, Burçlu Kentlerine çektiler. İktidarlarının ekonomi temellerini sağlamlaştırmak için, liman ve yerleşimler (Poststationlar) kurarak, daha başka tedbirler aldılar. Para basmanın standartlaştırılması ve ölçü-tartıların normlaştırılması yoluyla teker teker Daimyolukların sınırları üzerinde uzaktan uzağa birleşikleşen bir iç pazar biçimlendi. Tedavül eden [piyasada dolaşımda olan] **malların miktarı artınca, Arz ile Talep arasındaki dengeleşme daha güçleşti. Yapım (Herstellung) ile Sürümün (Vertrieb) birbirinden ayrılışı ortaya çıktı. Bunun üzerine toptancı ve orta ticaretin örgütlenmesiyle Bankalar doğdu.**

"Ticaretin gelişimine paralel olarak Şehirler de gelişti. Şogunluğa ev sahipliği yapan Edo, baştan itibaren en büyük kale kentti. Edo, Tokugava'nın 16'ncı Yüzyıl sonu gidip orasını savunma noktası haline getirdiği zaman, henüz küçücük bir köydü. 18'inci Yüzyıl sonunda hemen hemen bir milyon nüfusu oldu. Önemli bir ticaret limanı olan Osaka 400.000, Tennō'nun Kadim kenti olan Kyoto 500.000 nüfuslu idi. Şehirliler, çarçabuk birtakım sınıflara ayrılıp şekillendiler. Birçok milyoner, Şogun'un yahut Daimyo'nun müteahhidi (mal tedarik edicisi: Lieferant) haline geldi. Kambiyocu, yahut toptan tüccar sıfatıyla dev gibi servetler yığdılar ve geniş etkinlik kazandılar. Buşiler ve Şogunluk gibi, Daimyoluklar da sürüp giden parasızlıkları dolayısıyla, zengin bezirgân beylerin himayeleri altına girdiler. Böylece temel olarak şehirlerin sosyal durumu daha da iyi olmaktan uzak kalamadı. Şehirde oturanlar, ekonomi kurtlarının gücüyle kendi özel dünyalarını yarattılar: Bu dünya, Buşilerin baskısından özgürleşmişti."[161]

Bezirgân sınıfı Japonya'da doğmuş ve ekonomi temeline el atmıştı. Ondan sonra Japon Toplumu'nun bütün üstyapısı; Sosyal sınıfları, aile örgütü, politikası, ahlâkı, dini, edebiyatı o sınıfın eğilimlerine göre yönelecekti.

[161] Tasaburō Itō, age, s. 211-212.

Sosyal Politika ve Sosyal Sınıflaşma

Tokugava **Kanı**'nın Sosyal Politikası:

1- Eski İdareci Tabakaları, **Sosyal Sınıflar** haline getirmek;

2- Eski Siyasi İdareyi **Devletleştirmek** yönünde gelişti.

"Şogunluk, Buşilerle ilgili düzenlemeler yapmak konusunda çok daha fazla çaba harcıyordu. Bir yandan evlilik bağları ve birçok armağan yoluyla yakınlaşmaları-uzlaşmaları getirmeye çalıştı; öte yandan Daimyonun idaresi ve davranışının kontrolüne ilişkin hükümlerin yer aldığı Bushi Kararnamelerini (Buke-Şohatto) yayınlayarak Buşi Düzenini yerleştirmeye uğraştı. Buşi Düzenine göre, Daimyolar, idarelerinin ve davranışlarının kontrolü amacıyla, kendilerini her ikinci yılda Şogun'un başkenti olan Edo'da barınmaya (Sankin-Kōtai) mecbur tutacaklar; yeni burçlar yapamayacaklar; Şogunluğun izni olmaksızın istihkâmlarını [savunma düzeneklerini] onarmayacaklar; büyük gemiler inşa ettirmeyecekler; Şogun'un izni olmadıkça evlilik bağları kuramayacaklardı. Bu düzenlemelerde en ufak kusur, sıkı sıkıya ele alınıyor ve bu şartlar Dirliklerini azaltmak ve uygunsuz Diamyoları yerinden atmak için bahane sayılıyordu. (…) 1600 yıllarında, 3'üncü Şogun İemitsu 215 Daimyonun Dirliğini azaltmış veya kendisini yerinden atmıştı. Ondan başka Şogunluk, Daimyo topraklarını zorla üleştirme planını işliyordu."[162]

Bu durum biraz da Anadolu Derebeylerini birbirine düşürerek temizleyen ilk Osmanlı tutumuna benziyordu. Kavgacı Daimyo-

[162] Tasaburō Itō, age, s. 203.

lar, birbirleriyle kapıştırılınca üzerlerine hükmediliyor ve kendi kendilerini daha iyi gözetliyorlardı. Sankin-Kōtai usulüne göre, her Daimyo, 2 yıldan birini Edo kentinde geçiriyordu.

> **"(…) karısı ile çocukları ise besbelli rehine olarak orada daima oturmaya mecburdular."**[163]

Bu durum Fransız krallarının, Derebeyleri saray asaleti haline getirmesini andırır. Yalnız Fransa'da bu asalet çarçabuk kapıkulluğuna düştü. Japonya'da sonuna kadar direnecek ve en sonra Şogunluğu devirecektir.

Tokugava Kanı'nın düzenlediği Japon Toplumu'nda (Saray denilen Tennō'nun papalık makamı ve örgütü bir yana bırakılırsa) tam Osmanlı Dirlik Düzeninin, Yıldırım Beyazıt-Timurlenk olayından sonra aldığı biçim bulunabilir. İlkin Sosyal Sınıflardan ziyade Sosyal İşbölümü vardır. Tennō'nun Kutsal Onayıyla düzenlenen bu işbölümüne göre, Şogun en başta biricik siyasal iktidarı temsil eder. Onun altında, Daimyolar; Daimyoların altında Buşiler bulunur. Bunlar üst idareci Tabakalardır. Hepsi birden Osmanlı **"Sahib-i arz"** adını alan Dirlikçiler durumundadırlar.

[163] Tasaburō Itō, age, s. 204.

Kaynakça:

* Alp Kuran (İstanbul Üniversitesi Asistanı), Japonya Nasıl Kalkındı, Ekim 1965, Cumhuriyet Gazetesi Yazı serisi 3.

* Eugène Pittard, Les Races et L'Histoire (Introduction Ethnologique a L'Histoire (Irklar ve Tarih - Tarihe Etnolojik Bir Giriş), Paris, 1924.

* Eugène Pittard, Race and History (An Ethnological introductions to History), London, Second Edition, 1927.

* George Bailey Sansom, Japan: A Short Cultural History, London, 1931.

* Hikmet Kıvılcımlı, Tarih-Devrim-Sosyalizm, Tarihsel Maddecilik Yayınları (Birinci Baskı 1965), Derleniş Yayınları (Üçüncü Baskı 2012).

* Kuni Matsuo, Ryuko Kawaji, Alfred Smoular, Histoire de la Littérature Japonaise des Temps Archaiques à 1935 (Arkaik Zamanlardan 1935'e Japon Edebiyatı Tarihi), Paris, 1935.

* Maxime Petit, Histoire Generale des Peuples de L'Antiquite à Nos Jours (İlkçağ'dan Günümüze Halkların Genel Tarihi), Tome Premier, Librairie Larousse, Paris, 1925.

* Pierre Renouvin, Introduction à l'Histoire des Relations Internationales (Uluslararası İlişkiler Tarihine Giriş), Colin, Paris 1964.

* René Grousset, Les Civilisation de L'Orient, Tom IV, Le Japon (Doğu Medeniyetleri, IV'üncü Cilt, Japonya), Paris, 1930.

* René Grousset, Civilizations of the East, Volume IV, Japan, New York, 1934.

* Saburo İenaga, Von den Anfängen bis zur Mittleren (Başlangıçtan Orta Feodalizme Kadar), Historia Mundi, cilt 8, 1959.

* Tasaburō Itō, Aufstieg und Verfall Des Spätfeudalismus (Geç Feodalizmin Yükselişi ve Çöküşü), Historia Mundi, Achter Band, 1959.

Dizin

A

Achiki 63
Anahan 32, 44, 70
Anahan Jingū 32
Anahanlık 30, 87
Anahukuku 30
Arkaik Çağ 24, 38, 54
Aşağı Barbarlık 26, 30, 36, 44, 49
Aynular 28, 30, 36

B

Baku-Han Sistemi 106, 114, 120, 130
Barbar Gelenek-Görenek 65
Batılılaşmak 52
Bezirgânlaşma 128
Boadicea 128
bonz 74
Bonz 86, 103
Budizm 33, 40, 43, 47, 56, 60, 63, 64, 65, 74, 80, 85, 86, 117, 123
Buşi 23, 54, 75, 76, 80, 81, 88, 92, 94, 96, 97, 98, 99, 100, 105, 112, 114, 132
Büyük Alfred 34
Büyük Egbert 34
Büyük Taika 34

C

Charlemagne 125
Coğrafya Üretici Güçleri 24
Cyrus 32

Ç

Çin 21, 28, 33, 34, 35, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 59, 60, 61, 62, 63, 66, 67, 69, 70, 71, 73, 74, 75, 76, 78, 79, 89, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 110, 116, 117, 118, 120, 129, 130
Çin Yazısı 45

D

Daimyo 18, 19, 23, 83, 94, 95, 97, 98, 99, 100, 106, 114, 131, 132, 133
Determinizm 20, 21
Devlet Sınıfları 93
Dirliklerin Sepetlenmesi 92
Doikki 95, 96

E

Edo [ya da Tokugava] Çağı 24
Eldorado 68
Erken Derebeylik 23, 68, 70, 112

F

Formoza 27, 28
Frühfeudalismus (Erken Derebeylik) 68

G

Geç Derebeylik 23, 70, 113, 130
Girolamo Savonarola 86
Go-Daigo 91, 103
Go-Toba 91
Güneş Tanrıçası Amaterasu 30, 31, 56

H

Hastings Savaşı 42
Heian 24, 54, 59, 68, 70, 71, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 80, 81, 82, 83, 85, 87, 105, 115
Heian Çağı 24, 54, 71, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 80, 81, 82, 83, 85, 87
Heian (Kyoto) 59
Hint Budizmi 45
Historia Mundi 14, 18, 23, 25, 134
Honen 86, 90
Hulefa-i Raşidin Devri 100

İ

İlkel Japon Toplumu 22, 36
İmparator 31, 32, 34, 37, 38, 40, 44, 47, 48, 56, 67, 68, 73, 74, 78, 79, 88, 91, 100
İmparatoriçe 31, 32, 33, 37
İmparatorluk 31, 32, 35, 39, 67
İngiltere 12, 17, 22, 24, 25, 34, 35, 42, 123, 125
İpek Yolu 28
İslamlık 60, 65
İzanagi 30
İzanami 30

J

Japon Medeniyeti 24, 60
Japon Mitolojisi 29, 30, 31
Japon Mucizesi 17, 20, 21, 115
Japon Tarihi 7, 18, 21, 22, 23, 24, 26, 27, 38, 39, 49, 50, 52, 53, 66, 78, 97, 105, 113, 124, 125
Japon Tarihöncesi 21, 22, 28, 49
Japon Taş Çağı 41
Jimmu Tennō 37, 38

K

Kamakura 24, 54, 59, 68, 70, 71, 77, 78, 79, 81, 82, 83, 84, 86, 87, 89, 90, 91, 96, 105, 115, 116
Kamakura Çağı 24, 54, 71, 77, 78, 79, 82, 83, 84, 87, 89, 91, 116
Kamu-Yamato 32, 37
Kandaşlık Anayasası 124
Kandaşlık Düzeni 93, 94
Kanto 31, 59
Kojiki 30, 56, 58, 67
Kolektif Aksiyon 65
Konfüçyonizm 60
Kore 21, 28, 29, 31, 33, 34, 36, 37, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 50, 51, 52, 53, 60, 62, 63, 64, 69, 74, 105, 108, 117, 120
Koropok-gurular 28
Kuni 14, 24, 25, 38, 39, 40, 41, 49, 50, 51, 57, 58, 59, 62, 63, 64, 66, 67, 70, 74, 78, 83, 84, 85, 86, 87, 94, 95, 102, 103, 104, 106, 107, 109, 110, 115, 134
Kuni Matsuo 14, 24, 25, 38, 40, 41, 57, 58, 62, 63, 64, 66, 67, 70, 74, 78, 83, 84, 85, 86, 87, 102, 103, 104, 107, 109, 110, 134
Kyoto 54, 59, 73, 78, 80, 95, 96, 100, 131
Kyûşû Adası 30, 31, 32, 36, 37, 42, 44, 45, 59, 117

M

Magna Carta 34
Mal İradı 106
Matsuri-goto 38
Medenileşme 52
Merimdeler 28
Mikado 19, 39, 55, 56, 123
Minamoto Kanı 87
Misyoner 102, 106
Moğol 37, 85, 86, 91
Morgan 22
Muromaçi 24, 54, 68, 70, 71, 95, 96, 97, 99, 100, 101, 102, 104, 105, 106, 110, 115
Mustafa Kemal Paşa 19, 81

N

Nakatomi 57
Namboku 24, 54, 68, 70, 71, 91, 93, 94, 102, 105, 115, 116
Namboku-Muromaçi Çağı 24
Nara 24, 54, 59, 62, 66, 67, 68, 69, 70, 72, 73, 87, 90, 94, 97, 105, 108
Nara Çağı 24, 54, 62, 66, 68, 69, 70, 87, 94, 105, 108
Negritolar 28
Nengō Reformu 48
Nihon-Shoki dergileri [derlemeleri] 56
Ninomiya Sontoku 126
Nişiren Doktrini 86
Norito 56, 57, 58

O

Orta Barbar 54, 59, 69
Orta Derebeylik 23, 68, 70

P

Para İradı 72, 106
Pit-Dweller 28

R

René Grousset 24, 29, 31, 59, 107, 111, 134
Riu-Kiu 27, 28

S

Saburo İenaga 18, 25, 26, 39, 42, 44, 46, 47, 48, 56, 62, 75, 77, 79, 81, 88, 89, 90, 91, 92, 96, 116, 130, 134
Samuray 18, 19, 20, 23, 52, 76
Sarı Irmak (Huang-ho) 28
Saşem (Kan Başkanı) 49
Sato Nobuhiro 126
Shôtoku Taishi 34, 47
Sosyal Devrim 19, 20
Sosyal Tefeci-Bezirgân Sınıfı 52
Şarlman 125

Ş

Şef (Askeri Kumandan) 49
Şinran 86, 87
Şinto 55, 56, 64, 66
Şinto Dini 66
Şintoizm 55, 56, 64, 65, 66, 96
Şoen 23, 54, 71, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 97, 98, 99, 105, 106, 112, 114, 116, 117
Şoen Çağı 23
Şoen (Dirlik=Bénéfice) 106
Şogun 68, 70, 71, 78, 80, 81, 82, 83, 84, 88, 89, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 106, 110, 111, 114, 121, 123, 131, 132, 133

Şogunluk 83, 87, 91, 96, 101, 103, 114, 115, 116, 131, 132
Şugo Çağı 23

T

Taihō-ritsuryō (Taihō Devrinin Emirleri ve Yasakları) 51
Taika Emirleri ve Yasakları 62
Taika Reformu 48, 50, 51, 77, 79, 81
Taika (Taikwa) Devri Reformu 48
Tanrı Susa-no-o 30
Tarih-Devrim-Sosyalizm 1, 3, 5, 12, 15, 49, 134
Tarihsel Devrim 12
Tarih Tezi 12
Tarih Üretici Güçleri 25, 26
Tasaburō Itō 23, 65, 76, 83, 84, 96, 97, 102, 113, 114, 115, 117, 118, 119, 120, 121, 124, 126, 127, 128, 129, 131, 132, 133, 134
Tefeci-Bezirgân 52, 53, 68, 69, 71, 113, 117, 120, 122, 129
Teilstaaten 43, 44
Tennō 31, 37, 38, 39, 48, 49, 50, 51, 55, 56, 57, 68, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 112, 113, 114, 123, 131, 133
Tennōluk 71, 83, 89, 91, 96
Tennō Sülalesi 31
Tokugava Çağı 68, 70, 72, 94, 105, 106, 107, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 117, 118, 119, 120, 123, 125, 128, 129
Tokyo 31, 59, 106, 110, 113
Tomris 32, 44
Toyotomi Hanedanlığı 115
Türk 28, 65, 69, 106

Ü

Ürün İradı 106

V

Vahşet Çağı 26

W

Wa 44, 45
Wani 63

Y

Yamatotake 31, 32
Yazı-Para-Devlet 52, 53, 54
Yedo Çağı 69, 79, 106, 107, 109, 110, 111, 123, 124, 126, 127, 129
Yedo (Tokyo) 59, 106
Yeniçeri 19
Yukarı Barbarlık 54, 70, 106

Z

Zen Doktrini 87
Zenizm 87, 103, 104